

TEB Sh.A Raporti vjetor 2012

Sukses me pasion

TEB

BNP PARIBAS JOINT VENTURE

TEB Sh.A

RAPORTI VJETOR 2012
Sukses me pasion

TEB

BNP PARIBAS JOINT VENTURE

PËRMBAJTJA

HYRJE

07	Profili i korporatës
08	Vizioni, misioni dhe strategjia jonë
09	Shtyllat kryesore të strategjisë dhe vlerat tona themelore
11	Struktura e aksionarëve
12	Pasqyra makroekonomike
15	Letër nga Kryesuesi i Bordit
17	Letër nga Kryeshefi Ekzekutiv (CEO)

TEB-I NË VITIN 2012

23	TEB-i në shifra
26	Treguesit kryesorë financiarë
27	Shërbimet bankare për individë
29	Shërbimet bankare për NVM-të (Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme)
31	Shërbimet bankare për Korporata
33	Menaxhimi i parave dhe pagesave
37	Biznesi i kartelave
41	Financat tregtare
43	Thesari dhe Menaxhimi i Aktivës dhe Pasivës
45	Burimet njerëzore
47	Teknologjia informative

MENAXHMENTI

51	Bordi i Drejtorëve
55	Komitetet
59	Auditimi i brendshëm, kontrolli i brendshëm, menaxhimi i rrezikut
65	Pajtueshmëria

INFORMATA FINANCIARE

Raporti i pavarur i auditimit për periudhën deri më
31 dhjetor 2012, dhe Shënimet për Llogaritë financiare

HYRJE

Ne punojmë për klientët tanë dhe për aspiratat e tyre, për të ndërtuar një të ardhme më të mirë.

Bankat nuk e ndryshojnë botën, por njerëzit. Kjo është arsyeja pse ne synojmë t'i shërbejmë klientëve tanë duke orkestruar tërë njohurinë dhe eksperiencën që e kemi. Një orkestër duhet të punojë bashkarisht për të performuar më së miri. Orkestra fillon nga kualiteti i instrumenteve dhe aftësitë e njerëzve që i prodhojnë dhe i përdorin ato. Performanca jonë vlerësohet vetëm duke e ditur se sa kemi qenë në gjendje t'i shërbejmë klientëve tanë për t'i arritur qëllimet e tyre.

Ne inkurajojmë klientët tanë në përpjekjet e tyre dhe i mbështesim ata me tërë aftësitë dhe përvojat tona.

Ne jemi të pasionuar në atë që e bëjmë për ju, konsumatorët tanë. Kështu që ne vazhdimisht përmirësojmë aftësitë tona për të arritur harmoninë e duhur.

Si një instrument i përsosur, ne e servojmë pasionin dhe aftësitë tona për ju çdo ditë. Për këtë arsye, tema e raportit vjetor të vitit 2012 sillet rreth historisë dhe pasionit që i drejton ekspertët e talentuar për të arritur produkte të kualitetit të lartë – kjo është aspirata jonë për ju, konsumatorët tanë.

“Nëse ke pasion, atëherë krejt çka të nevojitet është harmonia dhe aftësia për të vazhduar performancën”.

PROFILI I KORPORATËS

Bankierët në TEB synojnë t'i krijojnë rezultatet më të mira për klientët tanë, aksionarët, punonjësit dhe shoqërinë. Sot, ne jemi njëra nga bankat udhëheqëse të vendit. Por ambicia jonë është shumë më e madhe: ne synojmë dhe besojmë se jemi në rrugë për t'u bërë banka më e mirë në Kosovë. Si e bëjmë ne këtë? 'Shërbimet bankare' përfshijnë një gamë të gjerë të shërbimeve të ndryshme, nga mundësia e tërheqjes së parave nga bankomati i juaj lokal, përdorimi i Starkartelës apo aranzhimi i financave të biznesit apo tregtisë suaj, e deri te kreditë për bujqësi. Kjo do të thotë se bankierët tanë duhet të kenë njohuri të gjera dhe ekspertizë për shërbimet bankare. Çfarë na bën ne të ndryshëm është pasioni dhe përkushtimi ynë kur është fjala për t'ju ofruar zgjidhje financiare që janë **kreative dhe të përgjegjshme**.

TEB-i funksionon sipas parimeve të përkufizuara mirë. TEB-i tashmë ka krijuar reputacion të shëndoshë për **besim, lidership dhe inovacion** – këto vlera pasqyrohen në të gjitha aktivitetet tona. Vlerat e përbashkëta kanë rrjedhur nga këto parime duke u bazuar në përgjegjësinë ndaj shoqërisë si tërësi dhe ndaj mjedisit.

Si kemi punuar gjatë vitit 2012

Ne funksionojmë në çdo segment të sektorit bankar: të korporatave, tregtar, të NVM-ve dhe të shërbimeve bankare individuale. Duke ofruar **produkte dhe shërbime inovative dhe praktike**, ne bëjmë që aktivitetet tona të dallohen në treg përmes qasjes së përqendruar në konsumatorë, të mbështetur nga një

model i afarizmit dinamik dhe nga një infrastrukturë teknologjike e avancuar.

Vetëm pas pesë vitesh pune në Kosovë, në vitin 2012, ne kemi arritur 14% të tregut të kredive dhe 12% të tregut të depozitave. Si rezultat i kësaj, ne tani jemi ndër aktorët kryesorë në sektorin financiar vendor. Si në vitet e kaluara, ne e kemi ruajtur pozitën tonë udhëheqëse në biznesin e kredit-kartelave. Përmes Starcard-ës, kredit-kartela e parë me këste në Kosovë, ne e kemi ndryshuar sjelljen e konsumatorëve individualë në tregun e konsumit. Për më tepër, ne i kemi lansuar disa produkte tejet të avancuara dhe unike në treg, përfshirë e-banking; sistemet e avancuara dhe më të shpejta të pagesave; kreditë inovative dhe produktet e depozitave.

Ne ofrojmë një gamë të gjerë të shërbimeve financiare në tregun e Kosovës nëpërmjet 23 degëve dhe 433 punonjësve të përkushtuar, përfshirë stafin e Zyrës Qendrore në Prishtinë. Krahës rrjetit tradicional të degëve, TEB Sh.A i plotëson nevojat e klientëve edhe përmes të gjitha linjave për e-banking për individë dhe korporata, qendrës së thirrjeve, 46 bankomatëve dhe më shumë se 3000 pikave të shitjes. Ne jemi të përkushtuar që ta mbrojmë mjedisin dhe kemi vënë në zbatim programe për t'i pakësuar gjurmët e tona në mjedis. TEB Sh.A synon t'i tërheqë punonjësit më të mirë për t'u shërbyer klientëve dhe të krijojë vlerë afatgjatë për aksionarët.

Për TEB-in

Türk Ekonomi Bankası A.Ş. (TEB) është ndër aktorët më të vjetër dhe më me reputacion në sektorin financiar turk. E themeluar në vitin 1927, ajo ka përvetësuar njohuri të thella dhe ekspertizë tetëdhjet e pesëvjeçare në shërbimet bankare. TEB sot mbetet njëra ndër bankat më të fuqishme në Turqi. Në vitin 2005, TEB A.Ş. hyri në ndërmarrje të përbashkët me BNP Paribas. **BNP Paribas** është njëra nga pesë bankat më të fuqishme në botë dhe banka më e madhe në eurozonë. Duke qenë ofruese kryesore e shërbimeve bankare dhe financiare, ajo ka një shtrirje globale me aktivitete të fuqishme bankare tregtare dhe të korporatave. Ajo e posedon njërën nga rrjetet ndërkombëtare më të mëdha, me operacione në 80 shtete.

Pas bashkimit në TEB Holding A.Ş. ky grup nisi të rritej me shpejtësi në tregun turk. Si anëtar i shquar i TEB Group, TEB Sh.A hyri në tregun e Kosovës në vitin 2008. I mbështetur nga përvoja bankare globale e këtyre dy grupeve të fuqishme, TEB Sh.A shpejt arriti ta demonstronte **aftësinë e këtij grupi për t'iu përshtatur shpejt tregut bankar lokal**. Ne po bëjmë përparim të madh në misionin tonë për ta sjellë kulturën e përbashkët bankare të BNP Paribas dhe TEB A.Ş në Kosovë.

VIZIONI JONË

Të jemi banka më e mirë në Kosovë.

MISIONI JONË

Në vazhdimësi të krijojmë dhe të rrisim vlerë të jashtëzakonshme për konsumatorët, aksionarët, nëpunësit dhe shoqërinë tonë.

STRATEGJIA JONË

Në përputhje me vizionin dhe misionin tonë, strategjia jonë është që të ofrojmë një përvojë të jashtëzakonshme dhe efikase bankare për të gjithë konsumatorët tanë. Këtë do të arrijmë duke ofruar produkte dhe shërbime inovative dhe praktike për të arritur rritje të vazhdueshme dhe të qëndrueshme.

SHTYLLAT KRYESORE TË STRATEGJISË DHE VLERAT TONA THEMELORE

Strategjia jonë përbëhet prej disa shtyllave apo parimeve menaxheriale kyçe

Fokusi në klientë / Të inspirojmë punonjësit tanë që, në mënyra inovative, të përqendrohen tek klientët në rend të parë, pasi që interesat e klientit janë gjithnjë në qendër të të gjitha veprimeve tona.

Ndërrmarrësi e vetëdijshme ndaj rrezikut / Të ndërmerren nisma për zhvillim dhe efikasitet krahas:

- Llogaridhënies,
- Punës në mënyrë të ndërruarur dhe bashkëpunuese me subjekte të tjera për t'iu shërbyer interesave globale të Grupit dhe klientëve të tij,
- **Vigilencës ndaj rreziqeve** të ndërlidhura me zonën tonë të përgjegjësisë dhe fuqizimit të nëpunësve të veprojnë në të njëjtën mënyrë.

Kujdesi ndaj punonjësve / Kujdesi ndaj punonjësve tanë, duke u shfaqur atyre respekt, duke promovuar mundësi të barabarta për ta, duke njohur punën e tyre të mirë dhe duke zhvilluar talentin dhe shkathtësitë e tyre.

Udhëheqje përmes shëmbëlltyrës / Të ofrohet shëmbëlltyrë përmes sjelljes dhe etikës sonë si në vijim:

- Duke respektuar rregullat dhe rregulloret, si dhe duke u sjellur në mënyrë të ndërgjegjshme shoqërore.
- Duke zbatuar këto parime menaxheriale nga vetë ne, teksa u kërkojmë ekipeve të bëjnë po të njëjtën gjë.

Stafi i kënaqur në një ambient kreativ të punës / Suksesi dhe reputacioni i TEB Sh.A. në sektorin bankar të Kosovës është arritur duke iu falënderuar punës së zellshme të punonjësve tanë dinamik dhe të plotësuar. Profesionalistët bankar kërkojnë ambiente në të cilat ata mund t'i zbatojnë dhe t'i zgjerojnë shkathtësitë e tyre për të shprehur vlerat dhe aftësitë e tyre. TEB Sh.A u ofron punonjësve të vetë kësaj ambienti dhe vazhdimisht investon në ambientin e punës, ku punonjësit mund të zhvillohen më tej.

Rritje krahas krijimit të profitit / TEB Sh.A punon për të rritur pjesëmarrjen në treg dhe për të përmirësuar burimet e të hyrave dhe rentabilitetin. Ne fokusohemi në produkte dhe segmente afariste me profit të lartë.

Menaxhim i plotë i riskut dhe auditimi / Fokusi i fuqishëm i TEB Sh.A-së në menaxhimin e riskut dhe në auditim është shtyllë e strategjisë së saj. Ne vazhdimisht punojmë për të menaxhuar dhe zvogëluar riskun, me fokus të veçantë në riskun e tregut, duke përfshirë riskun e normave të interesit, riskun e likuiditetit dhe riskun operativ. Sistemi jonë i auditimit është proaktiv.

VLERAT TONA THELBËSORE

Përgjigjet ekspeditive

Shpejtësi në vlerësimin e situatave dhe rrjedhave të reja dhe në identifikimin e mundësive dhe rreziqeve.

Efikasitet në vendim-marrje dhe në veprim.

Përkushtim

Përkushtim në shërbim të klientëve dhe të arriturat kolektive. Sjellje shembullore.

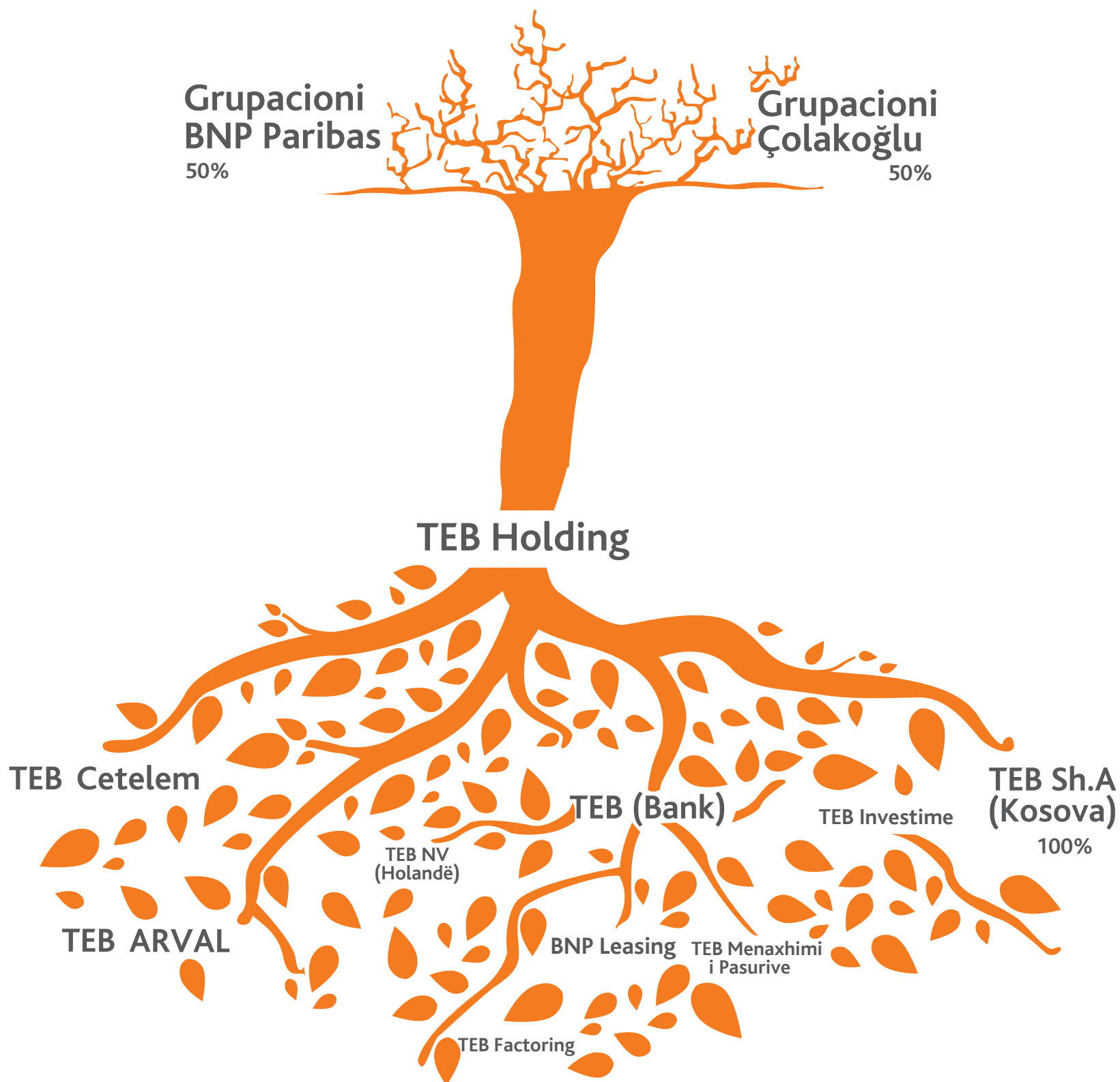
Ambicia

Aspiratë për sfidë dhe lidership.
Dëshirë për të arritur sukses ekipor në një garë ku klienti është arbitër.

Kreativitet

Inkurajimi i nismave dhe ideve të reja.

STRUKTURA E AKSIONARËVE

Struktura e aksionarëve

Struktura e aksionarëve	Aksionarët më 31 dhjetor, 2012		
	Aksione Pronësi	Pronësia	Paguar në kapital
TEB Holding A.Ş.	2,300,000	100%	23,000,000

Të gjitha Aksionet (100%) i lëshohen TEB Holding A.Ş. me numër turk të regjistrimit të biznesit 176711.

Kapitali i aksioneve të Bankës €23,000,000 aksione të lëshuara me një vlerë nominale prej 10€.

Numri i aksioneve iu referohet aksioneve të zakonshme pa kurrfarë të drejta, preferenca apo kufizime të bashkëngjitura.

PASQYRA MAKROEKONOMIKE

Në vitin 2012, bankat e mëdha qendrore kanë ruajtur qëndrimin e tyre të politikave akomoduese dhe kanë vazhduar të zgjerojnë bilancet e tyre nëpërmjet blerjes së letrave me vlerë. Vendimi i FED-së për lehtësirat e hapura sasiore, zotimi i BQE-së për të ofruar mbështetje për tregun evropian të letrave me vlerë dhe blerjet shitesë të letrave me vlerë nga ana e BoJ-së do të vazhdojë të mbështes sistemin financiar. Rreziqet shoqëruese të krizës financiare janë reduktuar në masë të madhe në sajë të masave të lehtësimit. Megjithatë, prodhimi global mbetet i dobët. Brishtësia e konsumatorëve dhe besimi i investitorëve vazhdon të ndikojë në shpenzimet për investime dhe konsum. Para së gjithash, rritja globale ka gjasa të jetë pak më e mirë në vitin 2013 sesa që ishte në vitin 2012. Eurozona pritet të përjetojë vitin e dytë të njëpasnjëshëm të rritjes negative edhe pse tensionet financiare në rajon janë zvogëluar. BQE-ja është e gatshme të hedh në qarkullim më shumë para në rastin e zhvillimeve të pafavorshme në Eurozonë. "Rrëshqitja fiskale" e SHBA-së është shmangur në kohët e fundit, dhe tani politikanët amerikanë janë duke debatuar për rritjen e kufirit të borxhit në mënyrë që të shmangët kriza e madhe e borxhit. Ekonomia kineze pritet të zgjerohet më shpejt në vitin 2013. Prandaj, kushtet e likuiditetit global do të vazhdojnë të mbeten të lirshme dhe tregjet e reja kanë gjasa të përfitojnë nga flukset hyrëse të kapitalit dhe gjendja e lirshme e likuiditetit global gjatë vitit 2013.

Kundrejt kësaj rënie ekonomike globale, Kosova ka ndërmarrë hapa të rëndësishëm për të mbajtur politikat e saj makroekonomike dhe financiare në rrugën e duhur. Megjithatë, mjedisi i jashtëm i pasigurt ende paraqet sfida. Prandaj, FMN-ja ka rishikuar rritjen reale të PBB-së së Kosovës nga 3.8% në 2.7% për vitin 2012, dhe nga 4.1% në 3.2% për vitin 2013. Megjithatë, norma e rritjes së PBB-së së vendit mbetet një nga më të lartat në rajon.

Ndonëse shkalla e inflacionit është rritur në gjysmën e dytë të vitit 2012, paralelisht me rritjen e çmimeve të artikujve ushqimorë dhe energjisë, inflacioni total përfundoi vitin në nivelin prej 3.7% nga viti në vit dhe inflacioni mesatar vjetor ra në 2.5% në vitin 2012, kundrejt 7.3% në vitin 2011. Inflacioni i çmimeve të konsumit pritet të bjerë në rreth 2% në 2013 dhe inflacioni bazë parashikohet të mbetet në nivel të ulët.

Deficiti tregtar kumulativ 12-mujor është zgjeruar në 2,3 miliardë € në nëntor të vitit 2012 nga 2,1 miliardë € në nëntor 2011. Gjatë kësaj periudhe, eksportet janë tkurrur gradualisht, duke reflektuar kërkesën e ulur të vendeve të jashtme për metale bazë që përbëjnë 57% të totalit të eksporteve të Kosovës. Deficiti tregtar është parashikuar nga FMN-ja në rreth 40% të PBB-së për vitet 2012 dhe 2013. Të hyrat nga vendet kryesore pritëse të diasporës kosovare, përkatësisht Gjermania, Zvicra dhe Italia, pritet të vazhdojnë të financojnë deficitin tregtar dhe mbështetjen e aktivitetit ekonomik.

Prandaj, FMN-ja ka rishikuar rritjen reale të PBB-së së Kosovës nga 3.8% në 2.7% për vitin 2012, dhe nga 4.1% në 3.2% për vitin 2013. Megjithatë, norma e rritjes së PBB-së së vendit mbetet një nga më të lartat në rajon.

Renditja e Kosovës në raportin e Bankës Botërore të të Bërit Biznes është përmirësuar duke u ngritur nga pozita 117 në vitin 2011 në pozitën

#98
në vitin 2012

Në përputhje me strategjinë e saj që gradualisht të krijojë një kornizë të qëndrueshme buxhetore, Kosova ka përmirësuar menaxhimin e saj fiskal dhe ka rivendosur një nivel të përshtatshëm të balancës qeveritare të parasë së gatshme. Konsolidimi fiskal është rritur në buxhetin 2013. Përmirësimi i rrugëve dhe integrimi i vazhdueshëm i Kosovës në rrjetin e autostradave në Evropën Juglindore është prioritet afatgjatë i politikave të qeverisë. Në këtë kontekst, buxheti për vitin 2013 përfshin një alokim prej 220 milionë € për përfundimin e autostradës në drejtim të Shqipërisë dhe një alokim prej 30 milionë € për të filluar ndërtimin e një autostrade të re në Maqedoni e cila do të zgjerojë rrugët tokësore kryesore drejt portit kryesor tregtar të Kosovës (Selanik në Greqi). Ndërkohë, renditja e Kosovës në raportin e Bankës Botërore të të Bërit Biznes është përmirësuar duke u ngritur nga pozita 117 në vitin 2011 në pozitën 98 në vitin 2012, në mbështetje të përmirësimit të mjedisit të biznesit dhe klimës së investimeve. Në këtë kontekst, janë miratuar 11 ligje me qëllim të uljes së kostos për krijimin e biznesit dhe thjeshtimin e sistemit të licencimit. Vendi ka përforcuar edhe stabilitetin e sistemit financiar. Sistemi bankar i Kosovës vazhdon të ketë një nivel të lartë të kapitalizimit, me një raport të mjaftueshmërisë së kapitalit prej 17.9% në dhjetor 2012. Në përgjithësi, sistemi

bankar me një madhësi të aseteve prej 2,8 miliardë € ka mbetur likuid dhe fitimprurës. Megjithatë, pjesa e kredive me probleme është rritur në 7.5% më 2012 nga 5.8% sa ishte në vitin 2011, kryesisht për shkak të ngadalësimit të rritjes ekonomike. Edhe përkundër rritjes, raporti i kredive me probleme në sistemin bankar të Kosovës vazhdon të mbetet i ulët në rajon. Rritja e kredive për individët është ngadalësuar nga viti në vit në 6.2% më 2012 nga 17.7% sa ishte në vitin 2011, si dhe rritja e kredive për ndërmarrjet është ngadalësuar në 3% në vitin 2012 nga 13% në 2011 duke reflektuar kërkesën e dobët vendore. Në mënyrë të ngjashme, depozitat e sektorit privat kanë rënë nga viti në vit në 5%, në krahasim me 11.4% sa ishte në vitin 2011. Intensifikimi i mëtejshëm i krizës në Eurozonë mund të ndikojë në performancën ekonomike të vendeve kryesore strehuese të diasporës kosovare. Në një skenar të tillë, edhe remitancat dhe të hyrat e tjeranga të cilat vendi është shumë i varur për financimin e deficitit të tij, do të reduktohen në masë të madhe. Përveç kësaj, sfida tjetër mbetet ajo në anën politike pasi që zgjedhjet parlamentare do të mbahen në vitin 2013 ose në fillim të 2014. Ajo çfarë është arritur deri më sot mund të jetë në rrezik nga ndonjë trazirë politike dhe/ose ndonjë dobësi në përkushtimin aktual të menaxhimit të disiplinuar fiskal.

Musa Erden

Kryesues i Bordit të Drejtorëve

“Në të ardhmen unë pres rezultate pozitive nga bashkëdyzimi i sistemit stabil financiar dhe zbatimit të reformave, dhe poashtu të emergjencës së sektorëve strategjik që do të formojnë shtyllat e rritjes së ekonomisë së Kosovës në të ardhmen.”

LETËR NGA KRYESUESI I BORDIT

Perspektivat e rritjes globale në vitin 2012 ishin të dobëta, dhe pasqyronin përshtatjen e vazhdueshme të jobarazpeshave të akumuluar para krizës financiare. Gjersa mjedisi ekonomik dhe financiar mbetet i brishtë, disa banka qendrore ndërmorën veprime të mëtutjeshme të konsiderueshme në sferën e politikave financiare.

Zhvillimet në eurozonë në vitin 2012 ishin vendimtare për ekonominë globale. Në këtë proces, normat e rritjes së ekonomive të zhvilluara dhe atyre në zhvillim përgjithësisht kanë pësuar rënie, duke prodhuar luhatje të mëdha në apetitin global të riskut.

Zhvillimet më të rëndësishme përgjatë vitit ishin: turrja financiare e SHBA-së dhe e shkallës së punësimit, çështjet e borxhit publik dhe problemi i besimit në sektorin bankar në eurozonë, qeverisja e re e cila hyri në fuqi dhe e cila potenconte rritjen dhe zgjerimin monetar në Japoni, dhe në përgjithësi, zgjerimi i politikave monetare në mbarë botën.

Bankat qendrore të vendeve të zhvilluara vazhduan të lehtësojnë politikën monetare përgjatë 2012. Krahas programeve të zgjerimit monetar në Evropë, Banka Qendrore e Evropës (BQE) shpalli programe afatshkurtra të mëtutjeshme të obligacioneve për shtetet që kishin problem me borxhe. Përmes këtyre blerjeve, BQE-ja synonte parandalimin e normave të larta të interesit për huamarrje për ekonominë spanjolle dhe italiane. Përpjekjet e BQE-së për të mbrojtur Euron me çdo çmim dhe përpjekjet e BE-së për të mbështetur sektorin bankar u dëshmuuan efektive në pakësimin e shqetësimeve.

Në vitin 2012 tregjet që u shfaqen duheshin të merreshin me problemin e rënies së rritjes globale me inflacion dhe rreziqet e valutës duke paraqitur kanosje edhe më kërcënuese. Kina, tani ekonomia e dytë më e madhe në botë dhe kontribuuesi më i madh i rritjeve në ekonomive të reja përjetoi vazhdim të rënies së normave të rritjes përgjatë vitit raportues.

FMN-ja vlerëson rritje të GDP botërore për 3.2% në 2012 ndërsa parasheh rritje të lehtë në 3.5% për 2013. Këndellja relative parashihet në gjysmën e dytë të vitit 2013.

Në këtë situatë, Kosova ka marrë hapa të rëndësishëm për të mbajtur politikën makroekonomike dhe financiare në binarë, pavarësisht ngadalësimit të rritjes ekonomike, e cila ka ndërlikuar arritjen e synimeve fiskale. Mirëpo, mjedisi i pasigurt i jashtëm akoma paraqet sfidë. Andaj, FMN-ja ka ndryshuar rritjen reale të GDP-së nga 3.8 në 2.7% për vitin 2012, dhe nga 4.1 në 3.2 për vitin 2013. Sidoqoftë, norma e rritjes së GDP-së së Kosovës ngel më e larta në rajon.

Në pajtim me strategjinë e saj që gradualisht të themelojë një kornizë të qëndrueshme buxhetore, qeveria e Kosovës ka

përmirësuar menaxhimin e saj fiskal dhe ka kthyer nivelin e parasë së gatshme të kërkuar në nivele të duhura. Konsolidimi fiskal është rritur në buxhetin e vitit 2013.

Kosova poashtu ka përforcuar stabilitetin e sistemit financiar edhe përmes zbatimit të një sërë rregullash dhe rregulloresh. Sistemi bankar i Kosovës ka vazhduar të ketë një nivel të lartë të kapitalizimit. Hapa të rëndësishëm janë bërë për të krijuar një sistem gjithëpërfshirës të sigurisë financiare. Ndryshimet në legjislacionin dhe rregulloret bankare ofrojnë mbështetje të fuqishme për përpjekjet e sistemit financiar të Kosovës që t'i bëjnë ballë presionit.

Në pajtim me strategjinë zhvillimore të vendit, reformat fiskale, financiare dhe strukturore kanë vazhduar. Në të ardhmen unë pres rezultate pozitive nga bashkëdyzimi i sistemit stabil financiar dhe zbatimit të reformave, dhe poashtu të emergjencës së sektorëve strategjik që do të formojnë shtyllat e rritjes së ekonomisë së Kosovës në të ardhmen.

Ne në Kosovë synojmë dhe besojmë se jemi në rrugë të mirë që të bëhemi banka më e mirë në Kosovë. Çfarë na dallon është pasioni dhe përkushtimi ynë në ofrimin e zgjidhjeve kreative dhe të përgjegjshme financiare. Në përmbyllje të vitit tonë të pestë në Kosovë, ne jemi duke arritur nivelin më të lartë në industrinë bankare të vendit të kthimit në ekuitete. Parimet e kujdesshme menaxhuese së bashku me zotimin dhe ambicien tonë na japin rritje të qëndrueshme. Unë mendoj se marrëdhëniet afatgjata të krijuara me konsumatorët tonë përmes një qasje inovative dhe të krijimit të përvojës pozitive për ta gjatë dhe pas shitjes, do të vazhdojnë të sjellin vlera të shtuara për palët tona me interes dhe për ekonominë në përgjithësi. Nuk dyshojmë se do të mbështetemi plotësisht nga ekspertiza e jashtëzakonshme dhe përkushtimi i punonjësve tonë gjatë sendërtimit të besimit dhe besnikërisë së konsumatorëve. Gjersa jemi duke ecur para, dua që për një çast të reflektojë për vitin e kaluar, dhe të falënderojë konsumatorët, punonjësit, partnerët biznesor dhe palët tjera tona me interes. Në veçanti, dua të falënderojë Alp Yilmaz-in, i cili nga pozita e Kryeshefit Ekzekutiv të TEB-it në vitin 2012 kaloi në një pozitë tjetër të lartë në TEB Group. Ai ishte jashtëzakonisht i suksesshëm në sigurimin e një bazamenti shumë solid këtu në Kosovë për aspiratat tona të ardhshme për rritje dhe shërbime. Me këtë rast dua t'i uroj mirëseardhje Orkun Mungan-it, pasardhësit të tij, i cili e di se do të forcojë më tutje atë bazament.

Musa Erden
Kryesues i Bordit
të Drejtorëve

Alp Yilmaz
Kryeshef Ekzekutiv

“Sektori financiar mirë i kapitalizuar në Kosovë paraqet një prej shtytësve më të rëndësishëm dhe primar të ekonomisë së Kosovës.”

LETËR NGA KRYESHEFI EKZEKUTIV (CEO)

Viti 2012 ishte një vit tjetër i arritjeve për ne. Ne jo vetëm që shënuam përvjetorin tonë të pestë në Kosovë, por edhe në çdo linjë biznesore gjeneruam rritje të shëndoshë, të qëndrueshme dhe fitimprurëse.

Një gjë e sigurt në vitin 2012 ishte se eurozona do të vazhdonte të mbizotërohej nga pasiguria. Disa ekonomi evropiane ia dolën mbanë dhe evituan zhytjet e dyfishta dhe trefishta, me Gjermaninë si një prej disa përjashtimeve. Në këtë mjedis, Kosova ka vazhduar të shpalosë reziliencë të konsiderueshme. Pasi eksportet janë të limituara, Kosova është kursyer nga disa prej problemeve me të cilat ndeshen shumë ekonomi në eurozonë. Hyrjet e kapitalit kryesisht nga diaspora e Kosovës, dhe praktikët e kujdesshme edhe pse të gatshme të huadhënies nga një sistem mirë i kapitalizuar dhe likuid, kanë ndihmuar tregtinë.

Qeveria e Kosovës mbetet e përkushtuar ndaj politikave të saj të menaxhimit të disiplinuar fiskal, kthimit të bilanceve qeveritare në një nivel adekuat, forcimit të mëturtyeshëm të kornizës ligjore dhe rregullative të sistemit financiar të vendit, mbikëqyrjes vigjilente financiare dhe progresit në reformat strukturore për të stimuluar konkurrencën. Të gjitha këto masa ofrojnë udhërrëfyes të dobishëm për të mundësuar Kosovën të manovrojë në këtë mjedis akoma sfidues ekonomik, dhe për të krijuar një bazament të shëndoshë për një rritje të fuqishme dhe të balancuar. Kosova ka arritur kriteret e synuara të performancës së parashtruar në stand-by marrëveshjen me Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN) – këto janë esenciale për të ardhmen.

Edhe pse është arritur progres thelbësor, akoma ka një sërë rreziqesh të cilat mund të ndikojnë në planet e ardhshme të qeverisë. Nëse mundësitë në tregun e punës në vendet nikoqire përkeqësohen, atëherë

remitencat nga diaspora e Kosovës mund të ndikohen negativisht. Investimet e drejtpërdrejta të huaja mund të reduktohen edhe më shumë. Norma e inflacionit është rritur në gjysmën e dytë të vitit 2012, për shkak të rritjes së çmimeve të ushqimit të importuar dhe rritjes së çmimeve të energjisë. Inflacioni në fund të vitit ishte 3.7%.

Përkitazi me programin qeveritar - i cili është në vazhdim e sipër - të legjislacionit për të ndihmuar bizneset dhe stimuluar sipërmarrësinë, janë aprovuar 11 ligje të cilat synojnë uljen e kostos së nisjes së biznesit dhe thjeshtëzimin e marrjes së licencës së punës. Kosova poashtu ka arritur një përmirësim në klasifikimin e saj në raportin e Bankës Botërore Doing Business (Të bërit biznes) të vitit 2012 nga pozita 117, ku ishte në vitin 2011, në pozitën 98 në vitin 2012. Kjo ngritje në klasifikim vjen si rezultat i përmirësimeve në ambientin dhe klimën e biznesit. Mirëpo, klasifikimi i ri akoma konsiderohet i ulët, të paktën për shkak se papunësia kronike vazhdon të jetë një prej indikatorëve më sfidues të Kosovës.

Spektori financiar mirë i kapitalizuar në Kosovë paraqet një prej shtytësve më të rëndësishëm dhe primar të ekonomisë së Kosovës. Si parashikim, viti 2012 ishte vit i vështirë për spektorin financiar. Në vitin 2011 huadhënia është rritur për 16% mirëpo ka arritur vetëm 3.8% rritje në vitin për të cilin raportohet. Përkundër rritjes së fundit, norma e kredive joperformuese është akoma më e ulëta në regjion. Sistemi i shëndoshë financiar i monitoruar për së afërmi nga BQK-ja është shumë i dobishëm në menaxhimin e rrezikut.

Shërbimet profesionale të stafit të përkushtuar dhe plasimi i produkteve të përshtatura për tregun, na veçojnë fuqimisht nga konkurrenca. Ne besojmë se kjo rritje sistematike është dëshmia më e mirë se tregu i beson praktikave tona bankare, i beson përvojës dhe përkushtimit tonë ndaj shërbimit të konsumatorit.

Në këtë sfond, sektori financiar i Kosovës ka gjeneruar rezultate më të dobëta në krahasim me vitin 2011. Asetet totale të sektorit bankar janë rritur vetëm për 6.8% në 2.8 bilionë € në krahasim me 7.9% në vitin paraprak. Kreditë totale aktive u rritën për 3.8% në 1.8 bilionë €. Me dobësimin e tregut, bankat kërkuar rritje duke synuar të marrin hisen e konkurrentëve në treg. Kjo kishte përfitime për klientët, pasi konkurrimi intensiv (në çmime) solli përparësi për ta.

TEB-i në Kosovë

Viti 2012 ishte një vit tjetër i arritjeve për ne. Ne jo vetëm që shënuam përvjetorin tonë të pestë në Kosovë, por edhe në çdo linjë biznesore gjeneruam rritje të shëndoshë, të qëndrueshme dhe fitimprurëse. Për më tepër, TEB Sh.A. arriti të avancojë pozitën e saj tashmë të qëndrueshme dhe prestigjioze në treg në sektorin financiar të Kosovës – ne kemi rezultate të larta në të gjithë indikatorët e rëndësishëm bankar në nivelin e kënaqshmërisë së konsumatorëve. Edhe pse i gjithë sektori bankar në përgjithësi ka arritur rezultate më të dobëta se në vitin 2011, përkushtimi dhe gatishmëria jonë t'i përgjigjemi tregut ka shpër në kapitalizmin e mundësive të tregut dhe rritjen e totalit të aseteve tona për 41.2% në 300.2 milionë €.

Si pjesë kyçe e sektorit financiar të Kosovës, ne kemi përgjegjësinë që të krijojmë vlerë për ekonominë e Kosovës. Ne e kemi jetësuar këtë përgjegjësi në rritje të portofolit tonë kreditor në 231.9 milionë €, rritje prej 29% sa ishte në vitin 2011. Ne sektorin bankar, ne tani kemi 13.97% të tregut në këtë segment. Përmes politikave tona

të kujdesshme për menaxhimin e rrezikut, raporti i kredive tona joperformuese ishte shumë nën mesataren e sektorit, përkundër rritjes së lehtë dhe të pritur. Një prej synimeve tona ishte të jemi banka më e mirë dhe e besueshme në Kosovë. Duke e ndjekur këtë qëllim në vitin 2012, ne arritëm të rrisim depozitimet për 46.6% në 267.9 milionë €, duke arritur 11.7% të tregut.

Rritja jonë është mbi mesataren e sektorit në aspektin e kredive, depozitimeve dhe aseteve. Në arritjen e kësaj performance, ne vazhdimisht i kemi qëndruar besnik vlerave tona themelore, integritetit dhe etikës konservative bankare në ballafaqimin tonë me konkurrencën. Partnerët biznesore të cilët i shërbejmë ngelin prioriteti ynë më i lartë.

Përgjatë pesë viteve të veprimit në Kosovë, partnerët tonë biznesor dhe konsumatorët tonë u rritën në numër prej vitit në vit. Viti për të cilin raportojmë nuk është përjashtim. Në vitin 2012, numri i konsumatorëve ynë u rrit për 23%, në total prej 175,000 syresh. Shërbimet profesionale të stafit të përkushtuar dhe plasimi i produkteve të përshtatura për tregun, na veçojnë fuqimisht nga konkurrenca. Ne besojmë se kjo rritje sistematike është dëshmia më e mirë se tregu i beson praktikave tona bankare, i beson përvojës dhe përkushtimit tonë ndaj shërbimit të konsumatorit. Gjersa tregu çmon përpjekjet tona të përkushtuar, për të dytën herë përpjekjet tona u njohën ndërkombëtarisht. TEB Sh.A prapë fitoi “çmimin e ekselencës” për pagesa nga Banka Gjermane (ang: Deutsche Bank).

Zhvillimet cilësore në produkte dhe shërbime forcuann nivelin e kënaqësisë së konsumatorëve tonë. Njëlloj si në vitet paraprake, ne vazhduam me plasimin e produkteve të reja në 2012. Qëllimi ynë është që vazhdimisht të zgjerojmë përvojat e avancuara bankare për konsumatorët tonë. Ekziston një sferë e shërbimit tonë, ku ne akoma ballafaqohemi me sfida, e kjo është të bindim klientët se sa e volitshme është të shfrytëzojnë gamën e tërë të kanaleve shpërndarëse të vënë në dispozicion për ta. Shumë klientë akoma më shumë parapëlqejnë të vijnë në zyre se sa të përdorin ATM-të (bankomatëat) tonë. Kjo mund të rezultojë në kohë më të gjatë të pritjes, më shumë seç do të dëshironim ngase e dimë se koha e konsumatorëve është e vlefshme. Jemi duke punuar që të ndryshojmë këtë situatë. Në vitin 2012, ne ishim të parët në treg që plasuam opsionin e pagimit të tatimit përmes e-banking (përmes internetit). Aktualisht jemi duke krijuar më shumë mundësi të transaksioneve përmes ATM-ve, si transferime kombëtare dhe pagesa me Starkartelë.

Duke u përqendruar në rritje të shëndoshë, të qëndrueshme dhe profitabile, përpjekjet dhe energjia jonë në operacione ka rezultuar në një profit neto prej 4.3 milionë € në fund të vitit 2012. Rrjedhimisht, kthimet në ekuitete arritën 25.56% në krahasim me 18.2% në vitin 2012, ndërsa kthimet në asete ishin 1.43%, në krahasim me 1.12% në vitin 2011.

Duke shikuar para në vitin 2013, TEB Sh.A parasheh të arritura të mëtutjeshme duke sendërtuar më tutje në vlerat tona themelore. Ne ngelim vigjilent dhe të gatshëm që t'i përgjigjemi të gjitha zhvillimeve të brendshme dhe të jashtme që ndikojnë në ekonominë e Kosovës, dhe përmes alokimit të duhur të fondeve të stimulojmë sektorët të cilët qenësisht i kontribuojnë rritjes së punësimit dhe rritjes ekonomike. Në zbatimin e strategjisë sonë, ne do të mbështetemi në përpjekjet superiore të punonjësve tonë, në besnikërinë e konsumatorit të cilën e kemi fituar, si dhe në mbështetjen e aksionarëve.

Në fund të këtij pesëvjeçari të parë, ne mund të shikojmë prapa dhe të shohim arritje dhe rezultate të konsiderueshme. Mirëpo, si çdo herë, ne shikojmë para me pasionin dhe përkushtimin e njëjtë.

Dëshiroj të shfrytëzoj këtë mundësi dhe të shpreh mirënjohjen tonë të gjitha palëve më interes, sidomos punonjësve tonë të cilët nuk njohin kufi në ofrimin e shërbimeve, pastaj aksionarëve tonë të cilët vazhdimisht na mbështetësin, dhe mbi të gjitha, konsumatorëve tonë të cilët na frymëzojnë në inovacione dhe të veçojmë TEB Sh.A në treg.

Alp Yilmaz
Kryeshef Ekzekutiv

TEB SH.A

NË PIKA TË SHKURTA

Rritje e fuqishme në biznes:

Profiti neto:

**€ 4.3
milione**

Të hyrat bankare neto:

**€ 22
milione**

Raporti kosto / Të hyra

58.8%

Kthimi në kapital:

25.6%

TEB-i në vitin 2012

TEB synon të krijojë rezultatet më të mira për klientët e vet, aksionarët, punonjësit dhe shoqërinë.

INDIKATORËT E BILANCIT TË GJENDJES

GJITHSEJ PASURITË

GJITHSEJ KREDITË (BRUTO)

DEPOZITAT

KAPITALI I AKSIONARËVE

KREDITË JOPERFORMUESE NË RAPORT ME GJITHSEJ KREDITË

KREDITË / GJITHSEJ ASETET

REZERVAT PËR HUMBJET NGA KREDITË / KREDITË JOPERFORMUESE

INDIKATORËT E PASQYRËS SË TË HYRAVE

NETO TË HYRAT
NGA INTERESI

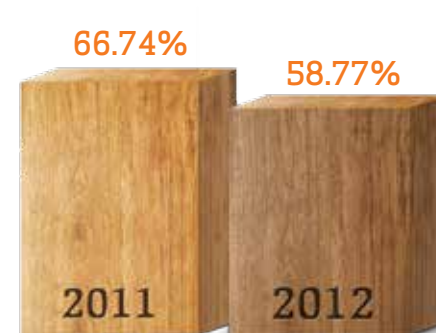
NETO TË HYRAT
JO NGA INTERESI

NETO TË HYRAT BANKARE

NETO FITIMI VJETOR

SHPENZIMET E PËRGJITHSHME
TË VEPRIMTARISË NDAJ NETO TË
HYRAVE TË VEPRIMTARISË

RAPORTET E PROFITIT

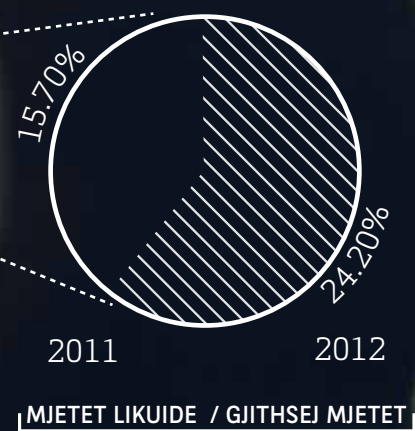
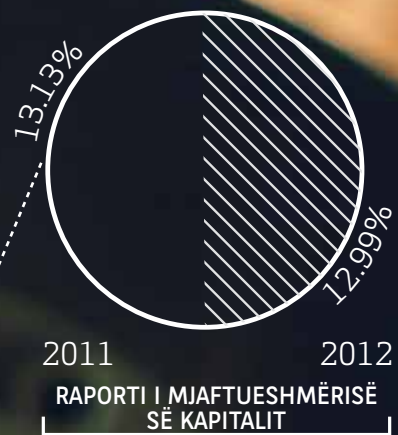
TREGUESI I KTHIMIT
NË EKUITET

KTHIMI NGA GJITHSEJ
MJETET

TË HYRAT NETO NGA
INTERESI NDAJ MJETEVE
MESATARE

INDIKATORËT KYÇ FINANCIARË

Në vitin 2012, TEB-i arriti të gjenerojë rezultate të mira financiare për shkak të rritjes së vazhdueshme të kredive dhe depozitave, për shkak të bazës stabile të aseteve, shërbimit të orientuar drejt konsumatorëve dhe politikave vazhdimisht të kujdesshme të rrezikut kreditor.

Në fund të vitit 2012, asetet totale të bankës arritën 300.2 milionë €, një rritje prej 87.6 milionë € apo 41% në krahasim me vitin 2011, ndërsa portofoli kreditor arriti në 232 milionë €, rritje prej 20% apo prej 52.2 milionë € në krahasim me vitin e kaluar, rritje kjo në linjë me trendin e vazhdueshëm shumëvjeçar pozitiv të rritjes. Përkitazi me shfrytëzimin e aseteve, kreditë përbëjnë 77.3% të bilancit të gjendjes së bankës.

Raporti i kredive jo-performuese (KJP) (kreditë mbi 60 ditë në vonesë) në fund të vitit 2012 arriti në 5.0% në krahasim me 3.9% në vitin 2011. Mirëpo, ne e kemi mbajtur këtë raport të KJP-së më të ulët në sektorin bankar. Raporti i mbulueshmërisë së KJP-ve dhe shuma e provizioneve për të mbuluar kreditë jo-performuese është rritur nga 59% në 2011 në 68% në fund të vitit 2012.

Zëri kryesor në anën e obligimeve të bilancit të gjendjes, i cili është rritur dukshëm, është ai i depozitave të konsumatorëve, i cili shërben si bazë solide për rritje të huadhënies. Në fund të vitit 2012 ishin gjithsej 268 milionë € të depozitave të konsumatorëve, rritje e theksuar prej 85.2 milionë € apo 47% në krahasim me fund-vitin e 2011. Borxhi i varur i IFC-së prej 6.5 milionë €, e kontraktuar në 2010 me kohëzgjatje 10 vjeçare, ka ngelur në shumë të njëjtë, ndërsa ekuiteti i aksionarëve u rrit nga 15.8 milionë € në 2011 në 21.6 milionë € në vitin 2012, për shkak të 4.3 milionë € të fitimit të mbajtur dhe 1.5 milionë € të kapitalit shtesë të paguar nga aksionari. E gjithë kjo paraqet një rritje prej 37% në ekuitet në krahasim me 2011.

Indikatorët e pasqyrës së të hyrave poashtu tregojnë rritje të rëndësishme në krahasim me vitin e kaluar. Të ardhurat neto nga interesi kanë arritur 15.9 milionë €, rritje prej 3.5 milionë € apo 28% në krahasim me 2011, përkundër trendit të rënies

mesatare të normave të interesit dhe kostos së rritur të financimit gjatë 2012. Të ardhurat neto jo nga interesi kapën shumën prej 5.9 milionë €, një rritje prej 1.9 milion € apo 50% në krahasim me 2011.

Raporti në mes të shpenzimeve të përgjithshme dhe neto të hyrave, i cili është indikator i efikasitetit të operacioneve tona, në vitin 2012 ka rënë në 59% nga 67% në vitin 2011, duke treguar efikasitet të rritur të produkteve dhe menaxhim të kujdesshëm të shpenzimeve operative. Të ardhurat neto bankare në fund të vitit ishin 22.0 milionë € në krahasim me 16.6 milionë € në vitin 2011. E gjithë kjo ka rezultuar në 4.3 milionë € profit pas tatimit, në krahasim me 2.4 milionë € vitin 2011 apo një rritje prej 82%.

Sa i përket indikatorëve të profitabilitetit, në vitin 2012 banka ka gjeneruar një Kthim në Ekuitete prej 25.6% në krahasim me 18.2% në vitin 2011, ndërkaq Kthimi në Asete u rrit në 1.4% krahasuar me 1.1% në vitin paraprak. Raporti në mes të hyrave neto nga interesi dhe aseteve mestare fitimprurëse ishte 6.7%, rënie nga 7% në vitin 2011, kryesisht për shkak të rritjes së theksuar në bazën tonë të aseteve dhe rënies në marzhën e interesit në treg.

Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit (RMK) është indikator i stabilitetit të bankës dhe menaxhimit të likuiditetit. Banka Qendrore e Kosovës ka vendosur një kërkesë të minimumit prej 12%. Në fund të vitit 2012, RMK ishte 12.99%*, një rënie e lehtë nga 13.1% në 2011, dhe kryesisht e shkaktuar nga rritja e mëtutjeshme e portofolit kreditor gjatë vitit.

Raporti i aseteve likuide ndaj aseteve totale ishte 24.2% në vitin 2012, në krahasim me 15.7% në vitin 2011, ndërsa ndaj aseteve të peshuara me rrezik arriti në 227.5* milionë €, nga 177.9 milionë € në vitin e kaluar dhe në linjë me rritjen e portofolit kreditor.

Në vitin 2012 banka ka hapur një degë tjetër, duke e ngritur numrin e degëve në 23, ndërsa numri i të punësuarve u rrit në 436 në krahasim me 379 sa ishin në fund të vitit 2011.

* Sipas rregulloreve të bankës qendrore në fuqi përgjatë pjesës më të madhe të 2012

Çfarë janë punët bankare individuale?

Shërbimet bankare individuale apo personale përfshinë një gamë të gjerë të produkteve dhe shërbimeve të cilat njerëzit tani i përdorin në jetën e përditshme. Shërbimet bankare individuale janë relativisht diçka e re për shumë njerëz, te cilat kanë ardhur në shprehje pas luftës së II botërore, gjersa ne ishim duke u bërë më të begatshëm. Më herët ishin kompanitë, ato të pasura, që shfrytëzonin shërbimet bankare. Sot, produktet dhe shërbimet individuale bankare shërbejnë pjesën më të madhe të njerëzve përmes llogarive rrjedhëse, kredive hipotekare për shtëpi, kredive konsumuese për të blerë veturë, kredi dhe instrumente tjera kreditore. Bankat moderne synojnë të ofrojnë shërbime me konceptin gjithëpërfshirës "të gjitha shërbimet në një

vend", me qëllim që të ofroj sa më shumë shërbime individuale financiare që është e mundshme për konsumatorët e tyre. Karakteristika më e shquar në shërbimet bankare individuale sot janë produktet dhe shërbimet e dizajnuara për të plotësuar kërkesat e konsumatorëve duke u mundësuar nga përkrahja e teknologjisë së avansuar, si "bankë çdo kund dhe në çdo kohë", ATM-të (bankomatët) dhe shërbimi përmes telefonit dhe internetit. Ideja është që t'i ofrohet konsumatorit mundësia e marrjes së shërbimeve bankare pa patur nevojë të vizitoj degën e bankës. Bankat ofrojnë shërbime "vetëm nga një sportel", që do të thotë se konsumatorët duhet të vizitojnë vetëm një sportel për të gjitha nevojat e tyre bankare.

Punët bankare individuale në TEB

Punët individuale bankare janë zhvilluar shumë për një kohë relativisht të shkurtër dhe tani është komponenti kyç i industrisë bankare. Departamentet e shërbimeve bankare individuale punojnë vetëm me konsumatorë, jo me biznese, dhe kjo kërkon njohuri dhe ekspertizë shumë specifike. Edhe pse shumë prej këtyre shërbimeve bankare individuale sot janë të automatizuara, bankierët të cilët krijojnë dhe ofrojnë shërbime duhet posedojnë njohuri për të kuptuar nevojat dhe dëshirat e konsumatorit. Ata duhet të krijojnë produkte dhe shërbime bankare në bazë të kësaj njohurie që të ofrojnë shërbimet më të mira dhe më të sigurta financiare për konsumatorët, dhe t'ju ndihmojnë të qarkullojnë paratë dhe të ofrojnë likuiditet esencial në mbajtjen e rritjes ekonomike.

Ne synojmë të jemi ofruesit më të sigurt dhe më të besueshëm të shërbimeve financiare për konsumatorët tonë gjatë gjithë jetës së tyre, në të gjitha fazat, nga punësimi i parë, martesja, blerja e shtëpisë dhe veturës, lindjes së fëmijëve të tyre dhe përgatitja për shkollimin e tyre deri tek pensionimi i tyre. Kjo është arsyeja pse kemi krijuar një strategji të ofrimit të përvojës pozitive për konsumatorë gjatë dhe pas shitjes (ang. customer-centric) për konsumatorët tonë, ku në një vend i gjejnë të gjitha. Ne mbështesim këtë strategji me përvojën tonë, me stafin tonë të përkushtuar dhe me një gamë të gjerë të produkteve. Mirëpo, në veçanti, këtë e bëjmë duke qenë në shërbim të nevojave të vërteta të konsumatorëve.

TEB-i i shërben
më shumë se

140,000

klientëve individualë

Momentet më të rëndësishme në 2012

Prapa të gjitha produkteve dhe shërbimeve tona shtrihet synimi ynë që të mbajmë nivelin e lartë të kënaqësisë së konsumatorit dhe duke i bërë ato në dispozicion për konsumatorin, në mënyrë më të volitshme për të, 24 orë në ditë dhe 7 ditë në javë. Në bazë të strategjisë sonë të krijimit të përvojës pozitive për konsumatorin gjatë dhe pas shitjes, shërbimet individuale bankare të TEB-it synojnë që klientëve individual vazhdimisht t'ju ofrojnë mundësi unike përmes produkteve unike me karakteristika unike, duke filluar nga kreditë e dizajnuara për t'ju mundësuar klientëve jetësimin e planeve dhe qëllimeve të tyre (konsumuese, blerjen e shtëpisë, veturës, shkollimin, etj), deri në Starkartelë me ofertë speciale dhe mundësi të blerjes me këste për të mbështetur stilin e tyre të jetës. Ne kemi dizajnuar oferta të veqanta dhe karakteristika atraktive për kursime/depozita me rritje vjetore dhe produkte të bazuara në teknologji të avancuar me karakteristika të veqanta, si e-banking (kryerja e punëve bankare përmes internetit) dhe qasjes në ATM (Bankomata). Ideja është të ofrohet një vend ku mund të kryhen të gjitha punët, ku, krahas kanaleve të shpërndarjes, konsumatorët shërbehen nga menaxheri i portofolit të tyre. Kësisoj, ata poashtu do të përfitojnë nga takimet personale në gjetjen e zgjidhjeve të tyre të duhura për nevojat e tyre bankare dhe financiare.

Edhe pse shumë prej shërbimeve tona shpërndahen përmes kanaleve të teknologjisë më të mirë, të qenit klient i TEB-it nënkupton një qasje individuale dhe sendërtim i marrëdhënieve afatgjata. Menaxheri i portofolit të konsumatorit bëhet udhëzues personal në produktet bankare dhe instrumentet financiare, i cili përdor përvojën

e tij/saj për të këshilluar dhe mbështetur vendimmarrjen financiare. Menaxheri i portofolit ndihmon klientët tonë në kursimin e kohës dhe parasë së tyre, dhe ofron një ambient të rehatshëm për të bërë përvojën e klientit të këndshëm dhe të volitshme.

Në vitin 2012, ne vazhduam së qeni lojtar kyç në tregun e Kosovës dhe ndoqëm strategjinë tonë të ndryshimit të sjelljeve në shërbimet individuale bankare. Përmes gamës sonë të gjerë të produkteve dhe shërbimeve e cila është gjithnjë në rritje, sot shërbejmë më shumë se 140,000 individë në regjione të ndryshme të Kosovës përmes shërbimeve bankare individuale, 18,000 prej të cilëve janë mbajtës të llogarive ku edhe marrin rrogat. Duke ofruar shërbime dhe produkte bankare të nivelit të lartë, numri i pagë marrësve në TEB është rritur prej 45% në këtë segment.

Ne kemi vazhduar me rritje në produktet kreditore konsumuese, me qasje inovative të marketingut tek grupe të ndryshme. Në 2012 ishin 59.7 milionë € kredi aktive në segmentin e shërbimeve bankare individuale, ku rritja ishte prej 35% në krahasim me vitin e kaluar. Depozitat kishin një rritje prej 42% në këtë segment në krahasim me vitin e kaluar megjithatë gjendjes sfiduese konkurruese duke përfunduar vitin me një bilanc prej 153 milion.

Shërbimet e reja të e-banking (kryerja e punëve bankare përmes internetit) kanë rezultuar në rritje prej 63% të përdoruesve të këtij shërbimi. Një hulumtim i bërë tregon se niveli i kënaqësisë së klientëve sot është edhe më i lartë. Kjo ka kontribuar në rritje të qëndrueshme dhe fitimprurëse për departamentin e shërbimeve bankare individuale për vitin për të cilin raportohet.

E ardhmja

Në 2013 synojmë të kuptojmë edhe më mirë kërkesat e konsumatorëve në mënyrë që të vazhdojmë me dizajnimin e produkteve përkatëse për nevojat e tyre gjithnjë në ndryshim përmes themelimit të një Ekipi për Menaxhimin e Marrëdhënieve me konsumatorë.

Me brendin tonë, pasionin dhe përkushtimin, ne do të vazhdojmë të zgjerojmë gamën tonë të produkteve dhe do të investojmë edhe më shumë në ofrimin e shërbimeve elektronike, në mënyrë që konsumatorët tonë të kenë qasje edhe më të lehtë dhe të përshtatshme në shërbimet tona. Fushat kyçe të fokusit do të jenë kreditë, pagëmarrësit dhe shërbimet elektronike bankare, poashtu dizajnimi i fushatave të ndryshme për kreditë të dedikuara për shkollim, blerje të veturave, blerje të pronës (shtëpisë apo banesës) dhe do të zgjerojmë edhe më tutje marrëdhëniet tona të palës së tretë.

Çfarë do të thotë NVM?

NVM është shkurtesa e zakonshme për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme. Të gjithë ekonomistët pajtohen se asnjë ekonomi nuk mund të jetë e suksesshme pa prezencën e sektorit sipërmarrës dhe energjik të NVM-së. NVM-ja paraqet shtyllën e rritjes ekonomike në mbarë botën. Shpirti sipërmarrës karakterizohet me inovacione dhe marrje përsipër të rrezikut, dhe është pjesë esenciale e aftësisë së një shteti që të korrë sukses në një treg global gjithnjë e më konkurrues dhe në ndryshim e sipër. NVM-të luajnë një rol vital në zhvillimin ekonomik për shkak të kontributeve të tyre potenciale për të përmirësuar shpërndarjen e të ardhurave, krijimin e vendeve të punës, zvogëlimin e varfërisë, zhvillimin industrial, zhvillimin rural dhe rritjen e eksportit.

Shembulli më i dukshëm i sipërmarrësisë është fillimi i një biznesi të ri. Qasja në financa paraqet një prej sfidave më të rëndësishme për sipërmarrësit dhe për krijimin, mbijetesën dhe rritjen e NVM-ve.

Çfarë bën TEB përkitazi me NVM-të?

Zhvillimi i bizneseve të tyre të vogla dhe të mesme për sipërmarrësit mund të jetë sfidë e madhe dhe e vështirë. Ata rëndom ballafaqohen me kufizime më të rrepta në rritje se sa kompanitë e mëdha. Problemi kryesor të cilin NVM-të e cekin si barrierë për t'u rritur është qasja në financim. Kjo do të thotë se NVM-të ndeshen me vështirësi në investime andaj ato duhen të rrisin produktivitetin dhe konkurrencën e biznesit të tyre, duhet të zhvillojnë tregje të reja dhe të punësojnë më shumë njerëz.

Ne e njohim rëndësinë ekonomike dhe sociale të NVM-ve, dhe poashtu besojmë fuqimisht se NVM-të gjenerojnë pjesën më të madhe të

bruto prodhimit vendor dhe dukshëm i kontribuon punësimit. Parimi kryesor në punën bankare me NVM-të është zhvillimi i marrëdhënieve afatgjata dhe kontributi më i madh në zhvillimin dhe rritjen e këtyre klientëve. Pra, ne ofrojmë zgjidhje që adresojnë nevojat specifike të NVM-ve. Objektivi ynë është që të jemi banka e tyre primare. Këtë e arrijmë jo vetëm duke iu ofruar një gamë të plotë të produkteve dhe shërbimeve bankare të cilësisë së lartë, por edhe duke qenë të parët në radhë me zgjidhje për nevojat jo-financiare të NVM-ve. Për të kuptuar më mirë nevojat e konsumatorëve, ne përqendrohemi ekskluzivisht në segmente specifike të klientëve dhe sektorëve.

€73.5
milionë

në kredi aktive,
rritje prej

28.5%

Depozitat u
rritën në

€50.2
milionë,

rritje prej
56%

Momentet më të rëndësishme në 2012

Iniciativat tona bankare për NVM-të janë në pajtim me objektivat afatgjata të mbështetjes së zhvillimit të qëndrueshëm të bizneseve të vogla dhe të mesme. Ne kemi qenë partner që ofronte zgjidhje për NVM-të kosovare që nga koha kur filluam së punuari para më shumë se pesë viteve, duke iu përmbushur nevojat financiare dhe nevojat për këshilla, dhe duke iu ofruar mbështetje – të përballeshme për ta – përmes një game të gjerë të produkteve.

Huadhënia u rrit prapë në vitin 2012. Në fund të këtij viti, TEB NVM kishte gjithsejtë 73.5 milionë € në kredi aktive, që ishte një rritje prej 28.5% në krahasim me vitin e kaluar. Duke iu ofruar kapital punues dhe financim të investimeve, ne mbështetëm klientët NVM në rritjen e bizneseve të tyre dhe i kemi bërë më konkurrues në treg. Gjatë 2012, ne arritëm të financojmë më shumë se 3,000 plane investimi në kuadër të sektorit NVM dhe shërbyem më shumë se 20,000 klientë NVM. Me pakot e produkteve dhe shërbimeve të plasuar në treg, në 2012 ne rritëm numrin tonë të klientëve NVM për 43%. Produktet u dizajnuan enkas, duke paraparë këtu strukturën e maturimit, specifikat regjionale dhe ofertën e kërkesën specifike të sektorit. Të gjitha këto të arritura në vitin

2012 erdhën si rezultat i punonjësve tonë të përkushtuar. Depozitat u rritën në 50.2 milionë €, rritje prej 56% në krahasim me 2011 përkundër konkurrencës sfiduese.

Bujqësia është sektor i rëndësishëm strategjik në Kosovë. Ky sektor është tani për tani në proces të ri-strukturimit të shpejtë, të konsolidimit dhe modernizimit. Njëkohësisht është edhe një prej tri prioriteteve të qeverisë së Kosovës. Kjo është arsyeja pse është bërë prioritet në rritje për TEB Sh.A. Në bashkëpunim me USAID, kemi nisur një projekt i cili do të injektojë likuiditetin esencial të nevojshëm për rritje të këtij sektori. Përgjatë 2012, rreth 200 projekte investuese u financuan për nën-sektorë të ndryshëm të bujqësisë.

Përgjatë vitit në fjalë, kemi zhvilluar fushata të ndryshme të cilat kishin të bëjnë me produktet unike për të facilituar menaxhimin e parasë së gatshme, që do të zvogëlonte pjesën e punëve administrative të NVM-ve. Është lansuar një produkt i veçantë – Starkartela për biznese – e konceptuar si kartelë kreditore revolvuese e cila mund të përdoret për të mbuluar shpenzimet ditore dhe blerjet e mallrave dhe shërbimeve të kompanisë me këste.

E ardhmja

Në vitin 2013, do të vazhdojmë se forcuar ekonominë përmes financimit të NVM-ve, lokomotivë kjo shtytëse e ekonomisë. Për më tepër, do të rrisim rolin tonë në sektorin NVM si partner që bën zgjidhje për burime financiare të thjeshta dhe të shpejta. Sektori i bujqësisë është një fokus specifik dhe ne posedojmë njohurinë e veçantë të nevojshme të bëhemi partner për zgjidhje për këtë industri të rëndësishme.

Ne synojmë të vazhdojmë me krijimin e shërbimeve më të shpejta dhe më të mira në përgjithësi, dhe jemi duke rritur numrin e menaxherëve të portofolit. Do të rrisim qasjen në kanalet shpërndarëse elektronike në produkte për të kursyer kohën e çmuar të sipërmarrësve. Kjo do të thotë se do të zgjerojmë rrjetin e klientëve të sistemit të debitimit direkt (Direct-Debiting) për të zvogëluar transaksionet me të holla të gatshme në Kosovë.

Për vazhdimësinë e bankës, qëllimi i punëve bankare NVM vazhdon të jetë rritja e hises në treg, si për kredi ashtu dhe për depozita. Ne synojmë të mirëmbajmë qasjen tonë të ofrimit të përvojës pozitive për konsumatorin gjatë dhe pas shitjes (ang: customer-centric) dhe t'ju ofrojmë të gjithë mbështetjen e nevojshme për të ndihmuar konsumatorët tonë NVM në zhvillimin e tyre, tok me arritjen e rritjes profitabile dhe të shëndoshë përmes fitimit të konsumatorëve të ri. Ne do të arrijmë këto qëllime duke u fokusuar në forcimin e mëtutjeshëm të marrëdhënieve tona me konsumatorët, duke bashkëpunuar me organizatat lokale/sektorin, dhe të zhvillojmë hulumtime për të kuptuar më mirë nevojat e NVM-ve.

Prej nga ka ardhur puna bankare me korporata?

Historia e bankave zë fill në botën antike, kur grupe të tregtarëve bashkuan resurset e tyre për t'ju dhënë kredi fermerëve për drithëra dhe tregtarëve financiar që bartnin mall prej një qyteti në tjetrin. Kjo daton që në vitin 2000 p.e.r. në Asiri dhe Babiloni. Në të njëjtën kohë, homologët e tyre u shfaqën në Kinë dhe në Indi. Më vonë në Greqinë antike dhe përgjatë perandorisë romake, huadhënësit e stacionuar në tempuj jepnin kredi dhe plasuan dy risi të rëndësishme: ata pranuan depozite dhe këmbyen paranë. Fjalë "bankë" vjen nga fjala latine për ulësen e gurit apo sportelin e asaj kohe që bankierët e shfrytëzonin në qytetet e pasura të Italisë Veriore në Mesjetë. Banka e parë "qendrore" ishte Banka e Amsterdemit, e themeluar në vitin 1609, ku konsumatorët duheshin të paguajnë për të depozituar të hollat e tyre. Banka u ngrit gjatë dominimit Holandez mbi tregtinë ndërkombëtare në atë kohë. Ky institucion u bë pararendës i Bankës së Anglisë, bankë kjo tjetër qendrore e themelore në supet e tregtisë. Sot, bankat vazhdojnë të luajnë një rol kyç në financimin e tregtisë kombëtare dhe ndërkombëtare. Bota jonë është duke u shndërruar në një fshat global ndërsa tregtia ndërkombëtare realitet i përditshëm, andaj bankierët korporativ duhet ti kenë të zhvilluara aftësitë dhe njohuri të shumta mbi rrjedhat e tregtisë, si në vend ashtu dhe përtej kufijve kombëtar.

Portofoli ynë kreditor
u rrit për

16%

dhe kapi shumën

€72

milione

Çfarë bëjmë ne për klientë komercial & korporativ?

Ne tashmë e kemi krijuar reputacionin për konceptet tona të sofistikuara për klientë komercial dhe korporativ. Qasja jonë bankare e orientuar ndaj klientëve si dhe ofrimit të zgjedhjeve të problemeve bankare, sjellë produkte dhe shërbime të përshtatura për tregun në zhvillim të Kosovës. Ne nuk do të rreshtim së investuari në sektorët strategjik të cilët shtynë para rritjen ekonomike dhe rritjen e punësimit. Në zhvillimin dhe zbatimin e qasjes sonë të orientuar drejt zgjidhjeve, ne kemi krijuar një gamë të tërë të produkteve të përshtatura enkas për klientë komercial dhe korporativ. Qëllimi ynë është që vazhdimisht të rrisim hisen tonë në treg. Këtë e bëjmë duke krijuar marrëdhënie afatgjata të bazuara në shërbimet tona të cilësisë së lartë dhe në sistemet me teknologji të lartë. Krahas produkteve themelore bankare, TEB Sh.A ofron produkte të menaxhimit të sistemit të pagesave, kredi importi për biznes dokumentar, kredi për kapital punues, kredi investuese, letra garancioni dhe letra kredie, financimin për llogaritë vendore të arkëtueshme dhe financimin e

furnizuesve. Të gjitha këto zgjidhje synojnë forcimin e bazamentit të korporatave lokale të cilat janë me rëndësi thelbësore për zhvillimin e ekonomisë së vendit.

Konsumatorëve tonë iu ofrojmë mundësinë për perspektiva të reja biznesi, jo vetëm në Kosovë mirëpo edhe në pjesët tjera të botës përmes rrjetit global të BNP Paribas/TEB A.Ş. Si pjesë e qëllimit që të bëhemi banka më e mirë në Kosovë është edhe të jemi banka e preferuar në të cilët klientët komercial dhe korporativ mund të mbështetën. Kjo është arsyeja pse ne investojmë dukshëm që të arrijmë që konsumatorët të jenë të kënaqur. Në tentojmë të fitojmë besnikërinë e këtij grupi të konsumatorëve – përmes qasjes sonë të orientuar drejt klientëve dhe përmes qasjes konkurruese, pastaj përmes zgjidhjeve funksionale dhe fleksibile të menaxhimit të sistemit të pagesave si dhe kthimit të përgjigjes më kohë ndaj kërkesave të konsumatorëve.

Momentet më të rëndësishme në 2012

Qëllimi ynë është të ndihmojmë klientët tonë të jenë më konkurrues në treg dhe më mirë të pajisur në mënyrë që t'i shfrytëzojnë mundësitë e rritjes. Klientët komercial dhe korporativ shërbehen në 19 degë si dhe në degën e re të korporatës që ofron shërbime më të mira për përmirësimin edhe më të marrëdhëniet tona me klientët. Si bankë, ne e shohim besnikërinë e konsumatorëve korporativ si prova më e madhe e principit tonë të marrëdhënieve afatgjata. Në vitet e fundit ne kemi financuar projekte biznesi dhe plane për më shumë se 380 klientë komercial dhe korporativ. Në vitin 2012, portofoli ynë kreditor u rrit për 16% dhe kapi shumën prej 72 milionë €.

E ardhmja

Në vitin 2013 ne do të vazhdojmë të mbështesim konsumatorët tonë komercial dhe korporativ dhe të ndajmë njohuri me ta se si të prosperojnë në kohërat e turbulencave dhe luhatjeve të mëdha. Edhe një herë ne do të demonstrojmë besnikërinë tonë dhe qëllimin tonë që të bëhemi mbështetje e madhe për zhvillimin ekonomik. Klientë tonë do të vazhdojnë të gëzojnë shërbimet më të mira të mundshme, pasi atyre do t'u ofrohen inovacione dhe zgjidhje të reja në synimin tonë të arritjes së suksesit reciprok. Në TEB Sh.A suksesi matet në bazë të suksesit të

arritur nga konsumatorët tonë.

Ne do të bëjmë këtë duke rritur më tej portofolin kreditor dhe të depozitave dhe duke rritur vëllimin e transaksioneve nga ky segment i konsumatorëve. Në arritjen e këtyre objektivave, ne besojmë se qasja më e mirë është që të sigurohemi se forcat tona shitëse janë plotësisht të fokusuara në kërkesat e konsumatorëve, se janë konkurruese në treg dhe se ofrojnë nivel më të lartë të shërbimeve në krahasim me bankat tjera që veprojnë në Kosovë.

Tregimi i parasë

Guacat, rruazat, çaji, grepat e peshqve, gëzofi, bagëtia dhe madje edhe duhani dikur kanë kryer funksionin e parasë. Tregtia e mallrave dhe shërbimeve ‘financohej’ përmes këmbimit. Një person kishte oriz dhe dëshironte mish. Familja që kishte mish dëshironte oriz, kështu që ata negociuan një këmbim. Kjo funksionoi mirë përderisa njerëzit jetonin në fshatin e njëjtë dhe nuk kishin nevojë t'i bartnin gjësendet e tyre me vlerë në distanca të mëdha. Nevoja për një alternativë u shfaq kur njerëzit dëshironin gjëra nga vendet e largëta dhe kishin nevojë që gjërat e tyre t'i bënin më të lëvizshme. Zgjidhja ishte paraja. Përgjatë mileniumit dhe në shumë kultura u përdorën shumë gjëra si para - guacat, rruazat, çaji, grepat e peshqve, gëzofi, bagëtia dhe madje edhe duhani. Shumë kultura të hershme përdornin metalet e çmuara. Në vitin 2500 p.e.r Egjiptianët prodhuan unaza metali për t'i përdorur si para. Rreth viteve 700 p.e.r, një grup i njerëzve që udhëtonin përmes detit, të quajtur Lidianë, u bënë të parët në botën perëndimore që prodhuan monedha metalike. Lidianët përdorën këto monedha metalike për të zgjeruar perandorinë e tyre të madhe tregtare. Grekët dhe Romakët vazhduan traditën e prodhimit të monedhës metalike dhe ia kaluan pastaj qytetërimeve perëndimore. Monedha metalike ishte tërheqëse pasi ishin të qëndrueshme, të lehta për t'u bartur dhe përmbanin metale me vlerë. Kartëmonedhat e para u shfaqën në Kinë rreth vitit 700 e.r. Ishte vështirë

dhe të rënda të lëvizeshin sasi të mëdha të monedhave metalike. Kartëmonedha ishte pikërisht kjo: një premtim i një banke se do këmbente kartëmonedhën në vlerën e saj me monedha metalike. U deshtë të kalonte një kohë e gjatë para se të bëhej normë e pranuar e pagesës. Kjo mund të jetë e vështirë të imagjinohet kur shohim se sa shpejtë kemi adoptuar të gjitha kartelat, punët bankare mobile dhe me internet, dhe ky progres njëmend ishte i vështirë. Kartelat e para kreditore siç i njohim ne sot u paraqitën në vitet e 1940-ta në SHBA, kryesisht për të paguar benzinën. Sistemi i parë i pagesave online (përmes internetit) u shfaq në vitet e 70-ta, poashtu në SHBA. Mirëpo këto ishin për shfrytëzim nga vetë bankat, më shumë se sa qasja individuale në punët bankare me internet të cilat të gjithë ne i shfrytëzojmë sot. Konsumatorët e parë bankarë që i kryen punët e tyre bankare online (përmes internetit) ishin Amerikanët, të përcjellur nga klientët e MB-së në 1981 – vetëm pak më shumë se para 30 viteve. Sot, paraja akoma e bën botën të lëvizë, mirëpo është pothuajse e padukshme pasi paraja më shumë qarkullon nëpër sisteme komplekse të teknologjisë së avancuar se sa nëpër xhepat tonë. Krijimi i sistemeve për të menaxhuar këto rrjedha të parasë është njëllëj komplekse dhe kërkon shkathtësi specifike dhe largpamësi për t'i paraparë nevojat e konsumatorëve për mënyra më efikase dhe më të sigurta për pagesa.

Si i menaxhon TEB-i “pagesat dhe menaxhimin e parasë së gatshme”?

TEB Sh.A synon të parashtrojë standarde të reja që të arrijë ekselencën në zgjidhjet për pagesa dhe menaxhimin e parasë së gatshme. Ne jemi të zotuar që konsumatorëve tonë biznesor t'ju ofrojmë një gamë komplete të produkteve të pagesave dhe menaxhimit të parasë së gatshme, si dhe shërbime përmes një gamë gjithëpërfshirëse të zgjidhjeve për menaxhimin e likuiditetit të kompanisë së tyre. Këto zgjidhje përfshijnë pagesa, transferime, arkëtim të llogarive të arkëtueshme dhe llogarive të pagueshme, llogari dhe informata.

Duke shfrytëzuar infrastrukturën e mbështetur nga teknologjia e avancuar, ne kemi lansuar zgjidhje inovative për konsumatorët tonë dhe kemi arritur një sërë “të qenit të parët” në menaxhimin e parasë së gatshme dhe të pagesave. Qëllimi ynë është që vazhdimisht të plasojmë kanale të reja të pagesave dhe të zgjerojmë ato ekzistuese duke identifikuar dinamikën e reja që shfaqen në sjelljet e konsumatorëve dhe nevojën e tyre për më shumë shërbime të automatizuara. Përmes këtij vizioni, në vitin 2012 ne ishim banka e parë që paraqiti pagimin e tatimit dhe pensionit përmes e-banking (përmes internetit), një inovacion i cili ka ndryshuar mënyrën e pagimit të tatimeve në Kosovë.

Si një anëtare e rrjetit SWIFT dhe përmes infrastrukturës bilaterale të bankave korresponente në mbarë botën, konsumatorët tonë kanë një përparësi të qartë, sidomos në transferimet ndërkombëtare dalëse. Ne kemi një rrjet ekstensiv të bankave korresponduese me më shumë se 150 marrëdhënie korresponente dhe me mbi 30 banka për afatizimin e fondeve. Përmes operacioneve efikase interne dhe përmes zgjerimit të vazhdueshëm të rrjetit tonë bankar korrespondent, ne jemi në gjendje që të ofrojmë shërbime më të shpejta dhe më të besueshme në tregun e pagesave. Për më tepër, të gjitha operacionet e pagesave, transaksionet me operacione të thesarit dhe letrave me vlerë trajtohen dhe procedohen me sukses.

Një prej kontribuuesve kyç për TEB Sh.A. në Kosovë është sistemi i debitimit direkt (SDD). SDD-ja është një produkt unik në tregun e Kosovës i dizajnuar për të mbështetur bashkëpunimin komercial B2B. Funkcioni i tij thelbësor është përmirësimi i likuiditetit financiar të konsumatorëve biznesor duke iu ofruar menaxhim komplet të llogarive të arkëtueshme dhe të pagueshme. Konsiderohet si sistemi më efikas i menaxhimit të rrjedhës së parasë dhe mbështetet nga teknologjia dhe interfejsi më i ri për të mundësuar procedimin automatik të pagesave të faturave.

Momentet më të rëndësishme në 2012

Në 2012, vëllimi dhe numri i transferimeve tona është rritur. Rritja në vëllimin e transferimeve, poashtu si rezultat i transaksioneve më të drejt-për-drejta, tregon se konsumatorët tonë çmojnë më shumë shërbimet tona. Sidoqoftë, ne kemi pranuar një njohje nga Deutsche Bank AG në Frankfurt, Gjermani. TEB Sh.A. ka pranuar “çmimin për ekselencë STP” për transferimet ndërkombëtare dalëse për vitin 2011 me një normë të jashtëzakonshme prej 99.98%.

Ne kemi përshtatur sistemet tona për të akomoduar debitimin direkt, një instrument pagese ky i administruar nga Banka Qendrore e Kosovës (BQK). Kjo konsumatorëve iu mundëson të na autorizojnë që automatikisht të tërheqim direkt nga llogaritë e tyre bankare për të bërë pagesa mujore të ndryshme për kompani të ndryshme publike dhe private.

Ne ishim të parët që në tregun e Kosovës plasuan një sistem për pagimin e faturave (SPF). SPF-ja është një sistem i pagimit automatik, që ofron një gamë të gjerë të mundësive për pagesa periodike të faturave nga llogaritë e konsumatorëve tonë për ofruesit e ndryshëm të shërbimeve. Ky shërbim është shumë fleksibil në përshtatjen ndaj nevojave të konsumatorëve, dhe mund të

përdoret përmes kanaleve të ndryshme: pagesa automatike të faturave (ang: Standing order), pagesa të faturave me transferim nga llogaria, pagesa e faturave me para të gatshme dhe pagesa e faturave përmes e-banking (internetit). Ne poashtu filluam zbatimin e këtij shërbimi në sektorin e sigurimeve dhe në të ardhmen e afërt do ta shtrijmë edhe në sektorët tjerë.

Vizioni ynë është të bëhemi banka më e mirë në Kosovë. Kjo është arsyeja pse ne investojmë shumë në kanalet alternative të shpërndarjes, duke zhvilluar dhe avancuar e-banking (kryerjen e punëve bankare përmes internetit) për konsumatorët tonë biznesor. Kjo klientëve iu ofron një platformë ultra-moderne të shërbimeve, pasi aplikon sistemet më të avancuara të sigurisë dhe ofron qasje në shërbimet bankare 24 orë në ditë dhe 7 ditë në javë.

Pas zhvillimit të rëndësishëm në e-banking në vitin 2011 – pagesa online (përmes internetit) e tatimit - në vitin 2012 kemi paraqitur funksionin e transferimit ndërkombëtar të të hollave përmes e-banking. Kryerja e pagesave ndërkombëtare përmes e-banking është shumë e lehtë, e volitshme dhe mënyrë e sigurt për konsumatorët tonë, duke iu kursyer kohë poashtu.

E ardhmja

Në vitin 2013, TEB Sh.A do të koncentrohet në avancimin e mëtutjeshëm të kanaleve alternative të ofrimit të shërbimeve, në zvogëlimin e përdorimit të parasë së gatshme dhe do të paraqes një nivel më të lartë të automatizimit në pagesa. Poashtu do të ketë më shumë fokusim në zgjidhjet e reja të përshtatura për menaxhimin e parasë së gatshme, në mënyrë që konsumatorët të vazhdojnë të presin dhe pranojnë shërbimet më të mira në treg.

Në kemi arritur të ndryshojmë shprehinë e pagesës duke ua bërë konsumatorëve tonë jetën më të lehtë. Kjo i bën punët bankare më të volitshme, më fleksibile dhe ofron më shumë mundësi për konsumatorët tonë.

Tregimi i kartelave

Kartela e parë kreditore është lëshuar në fund të viteve 1940-ta në Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Mirëpo historia e kredisë - për mall me kohëzgjatje të gjatë - është në fakt shumë më e vjetër dhe daton që në fillim të viteve 1800. Herët në vitet e 1900-ta, shumica e hoteleve dhe dyqaneve të mëdha filluan konsumatorëve të tyre më të çmueshëm t'ju lëshojnë kartela nga kartoni. Mirëpo, paraqitja në skenë e kartelave kreditore realisht nuk u bë mjet "i rëndomtë i pagesës" deri vonë në vitet e 1970-ta. Shfrytëzimi i "plastikës" sot është bërë mënyrë e jetesës dhe të gjithë ne përdorim çdo ditë të gjitha llojet e karteleve, ku përafërsisht 80% e amvisërive rregullisht përdorin ndonjë lloj të kartelës kreditore.

Si i ven TEB-i kartelat në dispozicion për konsumatorë?

TEB Sh.A ka qenë i suksesshëm në themelimin e rrjetit tonë të pagesave. Duke e kombinuar këtë njohuri me qasjen tonë të krijimit të përvojës pozitive për konsumatorët gjatë dhe pas shitjes (ang: customer centric), për të gjitha grupet e konsumatorëve tonë në Kosovë ne kemi vënë në dispozicion produkte për sistemin e pagesave. Në kemi arritur të ndryshojmë shprehinë e pagesës duke ua bërë konsumatorëve tonë jetën më të lehtë. Kjo i bën punët bankare më të volitshme, më fleksibile dhe ofron më shumë mundësi për konsumatorët tonë. Krahas kësaj, banka aktualisht ka një leje për lëshim dhe blerje nga një prej brendeve më me reputacion në biznesin e kartelave kreditore, nga VISA.

Për shkak të shprehive të ndryshuara dhe teknologjisë së avancuar, kredi dhe debi kartelat dalëngadalë kanë filluar të fitojnë primatin ndaj parasë së gatshme. Debi kartelat e licencuara VISA të TEB Sh.A kanë mundësuar klientët të bëjnë tërheqje të parasë, apo t'i përdorin kartelat për të bërë pagesa përmes internetit dhe Pikave të Shitjes në mbarë botën. Kjo është vetëm një prej shërbimeve në gamën e gjerë të cilën ia ofrojmë konsumatorëve individual dhe biznesor duke e ndjekur qëllimin tonë që të bëhemi banka më e mirë në Kosovë.

Starkartela është produkt që njëmend ka revolucionarizuar shpenzimin e konsumatorëve në Kosovë. Kjo kartelë kreditore ofron një paletë të opsioneve financiare për blerjet e tyre. Kjo ka qenë kyçe në zhvillimin dhe rritjen tonë të shpejtë në tregun e Kosovës.

Starkartela është plasuar në treg duke analizuar me kujdes nevojat e konsumatorëve për një kartelë kreditore të tillë revolvuese. Platforma e Starkartelës paraqet një situatë përfituese për të gjitha palët e involvuara. Starkartela në Kosovë është kartelë kreditore e parë e bazuar në këste, e cila titullarit të saj i jep një bonus për çdo transaksion të bërë në rrjetin tregtar të TEB-it në Kosovë. Të gjitha këto veçori të kësaj kartele çmohen lartë në treg.

Momentet më të rëndësishme në 2012

2012-ta ishte vit i kartelave të “para” biznesore në Kosovë si produkt me karakteristika të reja, unike dhe inovative i paraqitur në treg.

Katër vite pas plasimit të Starkartelës në tregun e Kosovës, sot konsumatorët tonë shfrytëzojnë 84,000 starkartela. Kjo do të thotë se ne udhëheqim tregun në segmentin e kredit kartelave. Fushatat e rregullta dhe të shpeshta, si pagesat e shtyera, këste shtesë në blerje dhe bonusa shtesë gjatë festave, të gjitha kanë shërbyer si mjete për promovimin e mëtutjeshëm të kartelës. Strategjitë e ndryshme të promocionit së bashku me qasjen tonë të fokusuar drejtë konsumatorëve na ka mundësuar të rritemi në këtë segment.

Si pjesë e këtij shërbimi me kartela, ne kemi ndërtuar një rrjet të ATM-ve (bankomatëve) dhe Pikave të Shitjes. Kjo i bën punët me banka të volitshme, fleksibile dhe ofron më shumë mundësi për konsumatorët tonë. Në fund të vitit 2012, TEB Sh.A. ka pasur 46 ATM (bankomatë) të instaluar në gjithë Kosovës. Nga këto, 26 sosh ishin të vendosura larg zyrave të bankës, në lokacione strategjike të përzgjedhura pas analizave të kujdesshme se cili vend është më i volitshëm për konsumatorët.

Pikat tona të shitjes janë kontribuuesit kyç për të hyrat tona dhe kanë ndryshuar dinamikën konkurruese në treg. Për më tepër, duke kryesuar në treg përkitazi me pikat e shitjes me GPRS, ne kemi krijuar standarde të reja dhe kemi ngritur performancën e shërbimit më të mirë dhe më të shpejtë për mbajtësit e kartelave dhe tregtarët. Numri i terminaleve të pikave të shitjes së TEB-it të instaluar në fund të vitit 2012 ka arritur 3,076, ndërsa numri i tregtarëve të kyçur në sistem ishte 2019, ndërsa qarkullimi përmes Pikave të Shitjes është rritur 68% në krahasim me vitin 2011.

2012-ta ishte vit i kartelave të “para” biznesore në Kosovë si produkt me karakteristika të reja, unike dhe inovative i paraqitur në treg.

TEB Sh.A është banka e parë që ka lansuar një kartelë kreditore të bazuar në këste me bonus për bizneset. Biznes

Starkartela është krijuar për nevojat blerëse të NVM-ve, të klientëve komercial dhe korporatave.

Ne poashtu jemi banka e parë në Kosovë që kemi paraqitur pagesën e faturave me Starkartelë. Përmes këtij shërbimi, konsumatorët mund të paguajnë faturat në të gjitha institucionet publike dhe institucionet tjera përmes Starkartelës në të gjitha degët e TEB-it. Ky shërbim kontribuon në efikasitetin e procesit të pagesës së faturave të institucioneve publike dhe institucioneve tjera, dhe mbështet stabilitetin e tyre financiar. Për më tepër, klientët përfitojnë më së shumti ngase instrumenti i këstit iu mundëson atyre të zgjerojnë pagesat e tyre me kalimin e kohës duke ofruar volitshmërinë që këto pagesa t'i bëjnë me një të “ndaluar” në bankë. Ne tashmë kemi krijuar partneritete me institucionet e shërbimeve publike dhe institucionet tjera, si KEK-u, Telefonitë, organet tatimore, ujësjellësin, kompanitë e sigurimit, për regjistrim të veturave, pagesat doganore, gjobat në komunikacion dhe tjera.

Një tjetër gjë të cilën TEB-i në Kosovë e ka bërë i pari është paraqitja e produktit më të ri dhe më inovativ deri me sot – Starkeshi. Ky produkt konsumatorëve iu ofron mundësi të tërheqin të holla nga ATM (Bankomatët) e TEB-it me starkartelat e tyre dhe ato të holla të tërhequra t'i paguajnë deri në 12 këste.

TEB-i më tutje ka rritur mbrojtjen e konsumatorëve duke zbatuar një aplikacion monitorimi për parandalimin e mashtrimeve. Kjo do të ndihmojë të përmirësojë detektimin e mashtrimeve të mundshme dhe të hetojë natyrën dhe lartësinë e çdo mashtrimi në mënyrë më efektive dhe më efektive. Kjo do të na ndihmojë të zvogëlojmë humbjet nga mashtrimet duke e rritur kështu nivelin e kënaqësisë së konsumatorëve. Sistemi i ri i mashtrimeve është në pajtueshmëri të plotë me legjislacionin dhe rregulloret përkatëse.

E ardhmja

Vlugu pozitiv i arritur në vitin 2012 padyshim se do të vazhdojë në 2013, gjersa ne vazhdimisht punojmë në produkte dhe shërbime të reja për ta bërë bankën edhe më konkurruese. TEB Sh.A. do të jetë banka e parë në Kosovë që do të paraqes kartelë kreditore të bazuar në këste me bonus për Agro konsumatorët. Qëllimi ynë për konsumatorët e Agro sektorit është të integrojmë Starkartelën në blerjet e tyre ditore. Për më tepër, përfitimet për besnikërinë e konsumatorëve do të ngritën dhe shfrytëzuesit më të shpeshtë do të pranojnë përfitime të mëtutjeshme. Aktualisht jemi në fazën finale të zhvillimit të këtij shërbimi të ri. Ne poashtu do të bëjmë fushata më të shpeshta dhe do të ofrojmë më shumë mundësi për fitim të bonusit me integrimin e teknologjisë më të mirë në menaxhimin e marrëdhënieve me konsumatorë.

Bota e tregtisë

Në kohën e sotme nëse të duhet diçka, shkon thjeshtë në dyqanin më të afërt, shpenzon disa euro dhe shkon në shtëpi. Mirëpo, mijëra vite më parë ky proces ishte më i komplikuar. Nëse ju apo dikush në qytetin tënd nuk e ka kultivuar, nuk e ka rritur apo nuk e ka bërë atë që e dëshironit, atëherë është dashur ose ta harroni apo përndryshe është dashur të merrni rrugë të gjatë – përmes tokës apo detit - për të marrë atë që dëshironi.

Tregtia në mes të fshatrave, qyteteve, shteteve dhe kontinenteve ka ekzistuar që në parahistori. Arkeologët që punojnë në mbarë botën shpesh janë të habitur me të gjeturat antike që vijnë nga cepi tjetër i botës. Tradicionalisht, malli që ishte objekt tregtie ishin gjësendet si tekstili, ushqimi, erëzat, metalet e çmueshme dhe stoli, gurët e çmueshëm, dhe objekte poçarie dhe arti. Të gjithë kanë dëgjuar për rrugën e mëndafshit (ang: silk road), për rrugën e qelibarit (ang: Amber

road) dhe rrugët tjera të famshme të cilat kanë ekzistuar para kohës së udhëtimit me veturë, hekurudhë, ajër, tokë apo det. Ne akoma vizitojmë portet dhe vendbanimet të cilat lulëzuan për shkak të tregtisë, si Triestja, Venediku, Stambolli.

Kemi përshkuar një rrugë të gjatë. Sot tregtia ka marrë një dimension të ri. Përmes avancimit të teknologjisë dhe ndikimit të globalizimit, tregtia ndërkombëtare është bërë çelësi i mbijetesës ekonomike.

Aktiviteti më i vjetër bankar, ne realitet është - financimi i tregtisë. Me zhvillimin e saj janë lehtësuar mundësitë e importit, eksportit dhe shpërndarjes së çdo lloji të mallit të mundshëm, dhe tani edhe të shërbimeve. Është një shkathtësi shumë specifike bankare. Gama e përvojës e cila kërkohet nga bankierët është enorme dhe kërkon vite të tëra trajnimesh dhe përpjekje për të arritur në nivelin e duhur të zhvillimit

Çfarë bën TEB në financimin e tregtisë?

Në TEB, ne e kuptojmë se biznesi ndërkombëtar në një botë të globalizuar është një sfidë, dhe se suksesi kërkon njohuri të thellë profesionale dhe një rrjet efektiv. Kjo është arsyeja pse ne sjellim traditë të gjatë dhe ekspertizë të thellë të kompanive tona me BNP Paribas dhe TEB A.Ş. për klientët tonë, duke i mundësuar atyre të zhvillojnë biznes përmes praktikave më të mira ndërkombëtare. Ne ofrojmë një gamë të gjerë të produkteve të financave të tregtisë për operacione me dokumentacione, përfshirë letër kreditë për import dhe eksport, diskontim (lirim) në letër kreditë, garancionet kombëtare dhe ndërkombëtare, letër kredie stand-by dhe të

inkasove dokumentare. Për më tepër, ekspertiza jonë e gjerë nënkupton se ne mund të përshtatim produkte të veçanta ndaj nevojave të tregut. Ne veprojmë në një treg konkurrues. Strategjia jonë është që konsumatorëve tonë t'ju ofrojmë ekspertizë dhe njohuri reale. Ne konsumatorëve tonë iu ofrojmë produkte dhe shërbime inovative dhe fleksibile, të cilat minimizojnë si riskun ashtu dhe koston. Përmes kësaj qasjeje, ne tashmë kemi krijuar një reputacion të fortë se klientë tonë mund të mbështeten në ne si partner kredibil i tyre. Kjo është e qartë nga rritja konstante e numrit të konsumatorëve tonë.

Momentet më të rëndësishme në 2012

Duke i zgjeruar rrjetet tona vazhdimisht, duke i forcuar marrëdhëniet me bankat tjera, dhe duke i rritur standardet tona profesionale dhe aftësitë tona, të cilat edhe tani janë të larta, në vitin 2012 qëllimi ynë ishte të mbështesim klientët tonë duke përshtatur mënyrat e financimit për nevojat e tyre specifike. Duke e shfrytëzuar ekspertizën e BNP Paribas dhe TEB A.Ş. në tregtinë ndërkombëtare, ne pandërprerë zgjerojmë shtrirjen tonë gjeografike dhe gamën tonë të produkteve. Për të përshtatur nevojat financiare të importit dhe eksportit, në 2011 ne iu bashkëngjitëm programit për lehtësimin e tregtisë

të Korporatës Financiare Ndërkombëtare (KFM) në kuadër të Bankës Botërore. Në 2012 ne zgjeruam rrjetin tonë bankar korrespondent në më shumë se 150 banka në mbarë botën. Duke e nënshkruar marrëveshjen e KFM-së, ne jemi bërë edhe më fleksibil në përmblidhjen e kërkesave që kanë të bëjnë me Letrat e Kredisë dhe Garancionit dhe kemi zgjeruar edhe më tutje marrëdhëniet tona me banka të reja të huaja. Në vitin 2012, transaksionet e financave të tregtisë u rritën për 38% në krahasim me 2011. Në letrat e kredisë dhe të garancionit kishte rritje, në të parën për 18% ndërsa në të dytën për 42%.

E ardhmja

Në vitin 2013 ne do të fokusohemi në strukturimin efektiv dhe produktiv të transaksioneve të tregtisë ndërkombëtare. Ne presim se roli i punës me letra kredie do të rritet pasi kushtet e tregut do të kërkojnë më shumë siguri në mbarëvajtjen e punëve. Banka synon të rrisë numrin e bankave korrespondente në rrjetin tonë. Ne do të vazhdojmë të mbështesim klientët tonë duke iu ofruar një urë të sigurt për mundësitë e reja. Profesionalizimi dhe ekspertiza do të jenë udhëzuesi ynë pasi ne këto i konsiderojmë se bëjnë ndryshimin pozitiv në këtë botë kaq dinamike.

Çfarë bën 'thesari'?

Ideja e 'thesarit' është shumë e vjetër –daton që nga kohët antike. Në fillim, ai ishte vend i sigurt ku njerëzit i mbanin gjërat e tyre të vlefshme, zakonisht arin, argjendin dhe gurët e çmueshëm. Në fakt, në këtë kuptim, gjërat nuk kanë ndryshuar edhe aq shumë. Thesari i bankës ende mbetet departamenti që kujdeset për 'gjërat e vlefshme' të saj, duke e balancuar dhe menaxhuar rrjedhën ditore të parasë dhe likuiditetin. Kërkohen shkathtësi dhe ekspertizë tejet e madhe për t'i menaxhuar asetet dhe borxhet e një banke. Krahas kësaj, thesari duhet të ketë njohuri specifike edhe për t'u marrë me investimet në letra me vlerë, këmbimin e valutave të huaja dhe instrumentet e të hollave të gatshme si dhe njohuri të thukëta për rrezikun. Kjo nuk është më çështje e vendosjes së shufrave të arit nëpër pirgje apo e vendosjes së xhevahireve nëpër qese kadifeje. Zyrtarët e thesarit duhet të kenë njohuri specifike për tregjet vendore dhe ndërkombëtare. Puna e tyre kërkon një kombinim të përvojës në tregje dhe teknikë të ofrimit të shërbimeve bankare si dhe aftësi për t'i vlerësuar të dhënat dhe informatat historike. Departamenti i Thesarit e shpenzon një pjesë të konsiderueshme të kohës në parashikimin e të hyrave neto nga kamatat dhe në vlerësimin e rrezikut nga kamatat bankare (RrNI) duke analizuar ndjeshmërinë e normave të interesit ndaj ndryshimeve në tregjet ekzistuese. Të dhënat statistikore që nxirren nga ky departament zakonisht i raportohen Komisionit të bankës për Asete dhe Borxhe (MAP), komitet ky që është përgjegjës për hartimin e udhëzimeve për menaxhimin e rrezikut të ndërmarrjes dhe bilancit të gjendjes. Departamenti i Thesarit kryen edhe funksione të tjera, siç janë menaxhimi i rezervës minimale të bankës dhe financim të bilancit të gjendjes së bankës me anë të një numri të strategjive kreative.

Në TEB Sh.A, ne jemi më se të vetëdijshëm se një Departament i Thesarit i fuqishëm e gjithëpërfshirës

si dhe i aftë për t'i menaxhuar asetet dhe borxhet në mënyrë të matur është esencial për shërbime financiare të qëndrueshme dhe të sigurt për konsumatorë. Ju duhet të jeni plotësisht të bindur se financimi ynë është i qëndrueshëm dhe se ne jemi në krye të menaxhimit të rrezikut. Kjo është edhe arsye pse zyrtarët tanë të thesarit e posedojnë gamën e plotë të të gjitha shkathtësive bankare. Qëllimi ynë kryesor në thesar është që ta maksimizojmë shkallën e kthimit të kapitalit të investuar për përshtatje ndaj rrezikut. Brenda thesarit, ne krijojmë strategji për investim dhe financim duke u bazuar në kushtet ekzistuese në treg, kamatat dhe trendet e volumeve në artikujt e bilancit të gjendjes dhe parametrat e rrezikut. Zyrtarët e thesarit po ashtu janë përgjegjës për menaxhimin e likuiditetit të bankës, çmimin e saj standard në treg, rrezikun e likuiditetit operativ dhe strukturor, rrezikun nga kursi i këmbimit me valuta të huaja dhe rreziqet nga kamatat në bilancin e gjendjes. Për më tepër, sa i përket menaxhimit të rrezikut, zyrtarët tanë të thesarit i menaxhojnë asetet dhe borxhet duke i analizuar vazhdimisht rreziqet potenciale dhe mundësitë e tregut në kuadër të rregullave që janë përcaktuar nga Banka Qendrore e Kosovës, Bordi i Drejtorëve dhe Komiteti i Aseteve dhe Detyrimeve (KAD). Kjo është punë e vështirë dhe kjo është arsyeja pse zyrtarët tanë të thesarit janë bankierë me përvojë të madhe.

Bordi i Bankës ua ka deleguar përgjegjësinë për menaxhimin e përditshëm të likuiditetit dhe asetëve anëtarëve të KAD-së. KAD takohet çdo dy javë për t'i diskutuar zhvillimet më të fundit në treg dhe për të marrë vendime sipas parimeve të përcaktuara për zvogëlim dhe zbutje të rrezikut. Ai i monitoron dhe udhëzon të gjitha aktivitetet dhe operacionet tona të thesarit në vazhdimësi duke punuar sipas standardeve dhe politikave të përcaktuara.

Menaxhimi i rrezikut

Ne jemi të vetëdijshëm për rrezikun, andaj i kushtojmë një rëndësi të madhe monitorimit dhe menaxhimit të likuiditetit, palëve të kundërta, valutave të huaja, portofolin e aseteve fikse dhe rreziqet nga kamatat që mund të shkaktohen gjatë punëve tona rutinore në mënyrë konstante. TEB Sh.A bashkëpunon ngushtë me TEB A.Ş., duke përfituar nga planet e sakta të tregut, veçanërisht në lëmin e menaxhimit të kamatave dhe zbrazëtirave të likuiditetit. Kontrolli i brendshëm i rreptë është kyç për të gjitha aktivitetet e thesarit. Ne kemi përcaktuar dhe vënë në zbatim praktika që e zvogëlojnë dhe zbusin rrezikun në aktivitetet tona të menaxhimit të aseteve dhe detyrimeve. Aktivitetet e menaxhimit të aseteve dhe detyrimeve zhvillohen sipas strategjisë dhe punës së përgjithshme të bankës, duke pasur për qëllim kryesor maksimizimin e kthimit të kapitalit të TEB Sh.A. të investuar për përshtatje ndaj rrezikut.

Dobitë për konsumatorin

Klientët tanë përfitojnë nga kjo qasje e matur e menaxhimit të thesarit. Disa nga konsumatorët e korporatës vijnë tek ne drejtpërdrejtë për t'i caktuar çmimet e produkteve të thesarit, të tjerët shërbehen përmes rrjetit të degëve tona. Kjo do të thotë se edhe ju, si konsumator, mund të përfitoni nga përvoja ndërkombëtare gjithëpërfshirëse që kjo bankë e sjellë në punët e saj të thesarit. Kur tregjet trazohen, siç ndodhi përsëri në vitin 2012 për shkak të pasigurive në Eurozone dhe gjetiu në mbarë botën, Departamenti i Thesarit dhe Menaxhimit të Aseteve dhe Detyrimeve (MAD) i TEB Sh.A-së e mban qëndrimin e tij të balancuar dhe të disiplinuar. Kjo na ka mundësuar që ta arrijmë dhe ta ruajmë profitabilitetin e synuar dhe vazhdimësinë e cila është qenësore për investimin e vazhdueshëm për konsumatorët tanë.

Temat kryesore të vitit 2012

Gjatë vitit 2012 dhe për herë të parë, qeveria e Kosovës nisi të lëshojë letra me vlerë (që në anglisht njihen edhe si T-Bills) për një periudhë maksimale deri në 6 muaj. Gjithsej shuma e ankandit ishte 74 milionë euro. Fakti që TEB Sh.A. mori pjesë si ndarës kryesor është tregues i ekspertizës sonë në këtë fushë. Nga tetori i vitit 2012, hyri në fuqi legjislacioni i ri për shërbimet bankare në Kosovë, me të cilin u caktuan koeficientet e likuiditetit dhe kufijtë e ekspozimit ndaj valutës së huaj. Ne u përmbahemi plotësisht të gjitha këtyre kushteve.

Duke shikuar përpara

Gjatë vitit 2013, TEB Sh.A. do të bëjë çështje të mundur që t'i shtojë transaksionet e këmbimit të valutës së huaj dhe të jetë më konkurruese në tregun vendor. Po ashtu, ne do të bëjmë çështje të mundur që të promovojmë produkte të reja në tregun vendor, siç janë kontratat FORWARD dhe SWAP-ët [marrëveshje financiare për këmbimin e parasë së rrjedhshme]. Qeveria e Kosovës do të nisë të lëshojë letra me vlerë (deri në 12 muaj) gjatë vitit 2013 dhe TEB Sh.A. do të marrë pjesë përsëri si ndarës kryesor me përgjegjësi të themelimit të një tregu të dytë.

Çfarë bëjnë “Burimet Njerëzore”?

Historia e asaj që ne tani e quajmë “Burime Njerëzore” (BNJ) daton që nga mesi i shekullit XIX, kur u shfaq revolucioni industrial në pjesën më të madhe të Evropës Perëndimore dhe më vonë në SHBA. Deri atëherë, ndërmarrjet ishin të lidhura me kultivimin e tokës dhe prodhimi ishte në duart e familjeve të mëdha. Me rritjen e prodhimit nëpër fabrika u rrit edhe nevoja për fuqi punëtore të besueshme. Fillimisht, punonjësit nuk konsideroheshin si “burim” por si mjet për të mbajtur prodhimin. Me kalimin e kohës ky perceptim pësoi ndryshim drastik, si pasojë e shfaqjes së sindikatave dhe organeve tjera që synonin përmirësimin e kushteve të punës së njerëzve nëpër fabrika, miniera dhe fusha tjera të prodhimit. Punëdhënësit gradualisht filluan të kuptojnë se punonjësit e “kënaqur” ishin më produktiv. Me ndryshimin e proceseve të prodhimit për shkak të shfaqjes së teknologjisë, Burimet Njerëzore u bënë pjesë e pazëvendësueshme e çdo biznesi. Me ardhjen e ekonomisë post-industriale në ekonomitë e pasura perëndimore dhe zhvendosjen e fokusit nga prodhimi industrial në shërbime, gjetja e punonjësve të duhur u bë edhe më e rëndësishme. Sot, BNJ-ja është përgjegjëse për menaxhimin, udhëheqjen, fasilitimin dhe ofrimin e mjeteve për “kapitalin njerëzor” të një organizate. BNJ-ja parashtron proceset dhe procedurat strategjike, bën fushata komplekse dhe sfiduese komunikimi duke tërhequr talentët më të mirë nga tregu i punës, duke i mbajtur ata me pako atraktive të kompensimit apo mbështet trajnimin e tyre të mëtutjeshëm përmes programeve për zhvillimin e talenteve.

Çfarë bëjnë “Burimet Njerëzore” në TEB?

Bankat i përkasin industrisë së shërbimit. Puna në bankë kërkon arsim dhe trajnim të specializuar si dhe aftësi ndërpersonale dhe aftësi të ballafaqimit me njerëz. Ne jemi më shumë se të vetëdijshëm se sfera e shërbimeve sot është shumë konkurruese dhe pritjet e konsumatorit janë duke u rritur si dhe teknologjia është duke evoluar me hapa të shpejtë. Kjo është arsyeja pse njerëzit me kualifikim dhe motivim të lartë janë esencial për jetësimin e strategjive dhe qëllimeve strategjike të korporatës. Këtu BNJ-ja hyn në lojë.

Në pajtim me vizionin dhe strategjinë e TEB Sh.A, ekipi ynë i BNJ-së punon në mënyrë të vazhdueshme për të tërhequr individë me kualifikim dhe potencial të lartë për të shërbyer konsumatorët tonë. Ne punojnë në një mjedis dinamik, ku TEB Sh.A. vazhdon të rritet dhe me të evoluon edhe fuqia jonë punëtore. Përgjatë rritjes dhe zhvillimit, ne vazhdimisht rekrutojmë staf të ri ndërkaq stafit ekzistues i jepet mundësia e avancimit. Vëmendja kryesore e menaxhmentit të BNJ-së është rekrutimi dhe mbajta e një fuqie punëtore me performancë të lartë. Fuqia jonë punëtore vepron në një mjedis, i cili inkurajon ide të reja,

inovacion dhe partneritet në të gjitha nivelet. Përmes BNJ-së ne tentojmë të krijojmë sinergji në mes të ekipeve dhe të mirëmbajmë një mjedis stimulues të punës.

Qëllimi përfundimtar është mbajtja e një kulture të performancës së lartë për të mirën e secilit punonjës dhe për konsumatorët e bankës. Pra, BNJ-ja ofron një paletë të mundësive trajnuese, që synojnë sendërtimin e kapaciteteve të punonjësve për të ofruar shërbime, përmbushur nevojat strategjike dhe të bashkërendohen me vlerat tona dhe misionin e përgjithshëm. Kjo është arsyeja pse BNJ-ja punon për së afërmi dhe vazhdimisht me krerët e departamenteve tjera, për të zhvilluar, planifikuar dhe organizuar programe trajnuese të përshtatura, si brenda ashtu dhe jashtë. Ne shfrytëzojmë stafin intern si “trajnerë vullnetarë”, ashtu që përvoja dhe ekspertiza e tyre të mbahen për bankën dhe të ndahet me kolegë. Me shfrytëzimin e përpjekjeve, njohurisë, aftësive dhe energjisë së tyre, njerëzit tonë kanë qenë të dobishëm në ngritjen e reputacionit të bankës dhe rritjes së pjesëmarrjes në treg.

Momentet më të rëndësishme në 2012

Integrimi i politikave të Burimeve Njerëzore në vitin 2012 me kulturën dhe strategjitë korporative na ka mundësuar të krijojmë një përparësi konkurruese në sektorin financiar. Kemi rekrutuar 102 staf të ri, të cilët janë mirë të arsimuar, të hapur ndaj inovacioneve dhe ndryshimeve, të cilët posedojnë potencial për vetë-zhvillim, të cilët janë lojtarë ekipor dhe të cilët mund të adoptojnë vlerat e korporatës dhe t'ju përkushtohen atyre. Kjo na ka mundësuar që të forcojmë pozitën tonë në treg dhe të zgjerojmë rrugën e rritjes së profitit duke ofruar produkte kualitative dhe inovative në treg.

Shumë mirë jemi të vetëdijshëm se “konsumatori i kënaqur” lidhet me “punonjësin e kënaqur”. Kjo është pse punonjësit e përkushtuar dhe besnikë konsiderohen si aset i ynë më i rëndësishëm. Në vitin 2012 janë mbajtur brenda bankës (in-house) gjithsejtë 29 kurse trajnimi ku morën pjesë 107 pjesëtarë të stafit. 37 kurse janë

mbajtur për 247 pjesëtarë të stafit nga institucionet e jashtme, ndërsa 94 punonjësit tonë kanë vijuar trajnime jashtë shtetit, kryesisht në Turqi, Luksemburg dhe Belgjikë. Kemi sjellë trajner me renome nga Luksemburgu për të mbajtur kurs të veçantë për “Trajnimi mbi Menaxhimin e Degës”, të cilin e vijuan 22 menaxherë të degëve, si dhe trajnime për “Kujdesi për konsumatorë dhe teknikat e aftësive të shitjes”, i cili ngriti nivelin e ekspertizës së 141 pjesëtarëve të stafit tonë shitës.

I gjithë stafi ynë ka vijuar trajnimin për “Menaxhimin Social dhe Mjedisor”, i cili, poashtu, u mbajt nga një ndërkombëtar ekspert në këtë lëmi. 4 pjesëtarëve të stafit tonë iu ofrua mundësia e studimit “Certifikata e fondacionit evropian për punë bankare”, kurs i certifikuar bankar i organizuar nga Shoqata e Bankave të Kosovës.

Në vitin 2013

Në vitin 2013, Burimet Njerëzore të TEB-it nuk do të rreshtin së rekrutuari dhe punësuar staf të ri, do të organizojnë trajnime fillestare dhe do t'i përgatisin ata për sfidën e tyre të re si pjesë e një ambienti dinamik të punës. Banka synon të rekrutojë më shumë se 100 punonjës të ri gjatë vitit 2013. Burimet Njerëzore do të vazhdojnë së punuari në pajtim me ligjin e punës dhe do të bëjnë investime efikase dhe të duhura në përmirësimin e strukturës së shpërblimit. Ne të gjithë do të vazhdojmë të punojmë për të siguruar se asetet tona më të çmueshme të jenë të pasionuar për bankën dhe konsumatorët e saj ashtu siç jemi ne.

Çfarë do të thotë “teknologjia informative” për bankat?

Kur mendojmë për teknologjinë, kemi tendencë të mendojmë për zhvillimin e shpejtë të kompjuterëve dhe të gjërave tjera, të cilat i marrim për të mirëqena, si celularët, tabletët, lojërat, televizionet sipas kërkesës, DVD-të. Mirëpo, teknologjia ka një histori më të gjatë, që kur njerëzit inventiv kanë zbuluar mjete të dobishme për punë më efikase. Abakusi i përdorur nga Aziatikët, Egjiptianët, Grekët dhe Romakët ishte pjesë e teknologjisë. Teleskopi dhe numratori u zbuluan në shekullin e XVII. Mirëpo u deshtë të vinte shek. XX para se të prodhohet kalkulatori me teknologji me mikro-çip masovikisht dhe me çmim të përballueshëm për shumë njerëz. Mikroçipi u shfrytëzua në kompjuterët e parë analog të prodhuar në vitet e 70-ta, duke sendërtuar në idenë e cila për herë të parë u shtrua nga Charles Babbage në vitin 1822. Ai zbulimin e tij e quajti “makina e ndryshimit”, dhe madje edhe ky shkencëtar largpamës nuk ka mundur të parashikonte shpejtësinë më të cilën teknologjia do të bëhet pjesë e pazëvendësueshme e jetëve tona të përditshme.

Eksplodimi teknologjik ka ndryshuar industrinë bankare nga banka në letra-dhe-degë në banka të automatizuara, me rrjete të shërbimeve financiare. Ka ndryshuar në themel sistemin e ofrimit të shërbimeve që bankat e përdorin për të ndërvepruar me konsumatorët e tyre. Avancimet teknologjike mundësojnë ofrimin e shërbimeve dhe produkteve bankare në mënyrë më të volitshme dhe më efektive se kurdoherë, dhe kështu, krijojnë bazë të re për konkurrencë. Do të dominojnë bankat me aftësinë për të investuar dhe integruar atë që ne tani e quajmë teknologji informative apo TI. Bankierët janë të bindur se investimi në TI është kyç. Potenciali dhe pasojat e saj në të ardhmen për industrinë bankare është shumë i madh.

Qasja e shpejtë në informata kyçe dhe aftësia për të vepruar shpejtë dhe në mënyrë efektive do të veçojë bankat e suksesshme në të ardhmen. Një bankë do të fitojë përparësi shumë të madhe konkurruese duke pasur marketing direkt dhe mjedis të përgjegjshëm të shërbimit të konsumatorëve, dhe procese të reja të binarizuara të punës. Menaxhimi konsistent dhe sistemet për mbështetjen e vendimeve do t’i japin bankës përparësinë konkurruese për të çarë para në tregun e bankave.

Çfarë bën TI për konsumatorët e TEB-it?

Krijues të shumë të “parëve” në Kosovë, Departamenti i Teknologjisë Informative të TEB-it kontribuon me një përparësi kyçe konkurruese, jo vetëm përmes produkteve dhe shërbimeve inovative dhe kreative, por edhe duke i mbajtur të dhënat e konsumatorëve të besueshme në një mjedis të sigurt. Aktivitetet e departamentit të TI-së janë të drejtuara drejt vizionit dhe strategjisë së bankës, duke siguruar se ne kemi sisteme informative të sigurta dhe të besueshme. TEB Sh.A tenton të bëhet udhëheqës në plasimin e shërbimeve të sigurta të automatizuara, të cilat do ta rrisin prezencën tonë në treg përmes aplikimit të teknologjisë aktuale dhe vazhdimisht të azhurnuar. Duke siguruar lidhshmëri në plasimin e këtyre kanaleve të reja, duke ofruar sisteme të sigurta dhe shërbim pa ndërprerje për 24 orë në ditë dhe 7 ditë në javë, ne tentojmë t’i pasurojmë përvojat bankare të klientëve.

Me ndryshimet teknologjike, ekipi ynë i TI-së është vazhdimisht i angazhuar në ofrimin e mbështetjes së

vazhdueshme duke siguruar efektivitet në shërbimet tona të përditshme. Krahas kësaj, duke i bashkërenditur aktivitetet me pozitën strategjike të bankës, struktura jonë organizative është e dizajnuar që të parasheh dhe t’i përshtatet lehtë ndryshimeve për të siguruar një përgjigje të shpejtë ndaj ndryshimeve në të ardhmen.

Në aspektin e TI-së, TEB Sh.A është e fokusuar në:

- Investimin në punonjësit e TI-së;
- Të sigurojë se investimet financiare në TI përmirësojnë efektivitetin dhe efikasitetin e programeve të shfrytëzuara në bankë;
- Të sigurojë se informatat janë të sigurta dhe të mbrojtura;
- Identifikimin e fushave ku mund të realizohen zgjidhje të optimizuara në bankë;
- Të sigurojë se projektet e TI-së kryhen me kohë dhe në suaza të buxhetit të planifikuar dhe të prodhojnë të dalat dhe rezultatet e pritura.

Momentet më të rëndësishme në 2012

Në linjë me qasjen tonë për të siguruar përvojë pozitive për konsumatorë gjatë dhe pas shitjes (ang: customer-centric) në gjetjen e zgjidhjeve që përkojnë me nevojat e konsumatorëve dhe me kërkesat e biznesit tonë, në vitin 2012 TEB Sh.A ka arkëtuar një sërë të arriturash sa i përket inovacioneve dhe kontributit për sektorin bankar në Kosovë. Departamenti ynë i TI-së është shumë i fokusuar në zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve të reja të cilat do të na mundësojnë të ngelim afër konsumatorëve tonë.

Më shumë se 50 projekte për rritje të efektivitetit të sistemit të menaxhimit të informatave dhe infrastrukturës së menaxhimit të rrezikut janë implementuar në vitin 2012, ndërsa sistemi i sigurisë është avancuar dhe është plotësisht në pajtim me kërkesat ligjore. Një prej projekteve të rëndësishme ishte infrastruktura e produktivitetit për menaxhmentin tonë, për të matur – individualisht – dhe për të parë produktivitetin e një konsumatori në bankën tonë.

Në linjë me qëllimet tona biznesore, ne ishim të parët që ofruam STARCASH – para të gatshme në këste e ofruar përmes Starkartelës. Ne poashtu plasuam Starkartelën biznesore – kartelë kreditore me këste për biznese dhe për pagesë të tatimit përmes e-banking.

Duke iu përshtatur nevojave të konsumatorëve të cilët dëshirojnë shërbime bankare çdo kund dhe gjatë gjithë kohës, ne vazhdimisht investojmë në kanalet alternative të shpërndarjes. Në vitin 2012 kemi implementuar transferim ndërkombëtar të parasë në kuadër të e-banking biznesor, duke e bërë procesin më të lehtë dhe më të shpejtë për konsumatorët.

Krahas këtyre inovacioneve, ne kemi ndërmarrë kontrole të vazhdueshme sigurie për të siguruar se sistemet informative nuk kanë dobësi. Në vitin 2012 kemi zbatuar një sistem të monitorimit të mashtrimeve, në mënyrë që transaksionet të mund të monitorohen 24 orë në ditë dhe 7 ditë në javë.

Në të ardhmen

Në vitet në vijim ne do të vazhdojmë të përqendrohemi plotësisht në sistemet integruese për të lehtësuar dhe ndihmuar në shërbimet si pagimi online (përmes internetit) i tatimeve. Në vitin 2013 planifikojmë të implementojmë teknologjinë e njëjtë në bashkëpunim me institucionet tjera. Si lider në këtë strategji, ne besojmë se sistemet e pagesave online do të sjellin shumë përfitime për konsumatorët tonë, për institucionet dhe bankat në Kosovë.

Ne jemi të vetëdijshëm se teknologjitë informative paraqesin thelbin e inovacionit dhe dallueshmërisë. Kjo është arsyeja pse TEB Sh.A do të vazhdojë së investuari në kapacitetet e TI-së.

Me automatizimin e mëtutjeshëm të shërbimeve, ne do të zbatojmë ato për të kuptuar dhe për të shërbyer më mirë nevojat e konsumatorëve. Ne poashtu do të jemi në gjendje të ofrojmë më shumë kanale alternative për kryerjen e punëve bankare, për të mirëmbajtur cilësinë dhe nivelet e sigurisë për shërbimet tona, dhe optimalizojmë vendim-marrjen e menaxhementit. Përgjatë vitit 2013 ne synojmë të shtyjmë përpara ndryshimet në treg dhe t'i bëjmë punët me bankë përvojë të lehtë, të volitshme dhe të këndshme.

MENAXHMENTI

A photograph of three men in dark suits and ties standing in a violin workshop. The man on the left holds a violin bow and a piece of wood. The man in the center wears glasses and has his hands at his sides. The man on the right holds a violin. They are standing behind a workbench with various tools and wood shavings. The background is filled with shelves of workshop supplies and a red fire extinguisher.

Bordi i drejtorëve

MUSA ERDEN
Kryesues

I lindur në Hatay, Turqi në vitin 1950, Musa Erden ka diplomuar pranë Akademisë së Shkencave ekonomike dhe tregtare Ankara, dega e Bankave. Ai e filloi karrierën e tij në Yapi Kredi Bank në vitin 1972. Ai iu bashkua Bankës Osmanli në vitin 1973, ku mbajti pozita të ndryshme deri në vitin 2001, duke përfshirë pozitat si Ndihmës-menaxher i përgjithshëm, Zëvendës-menaxher i përgjithshëm (BD/CM), dhe Koordinator. Ai shërbeu si anëtar i Komitetit të arbitrit të Shoqatës së bankave turke nga viti 2002-2003, si Drejtor i Bankës MNG në vitin 2003, si Kryesues i katër kompanive Ottoman Structure Construction Tourism, dhe si Drejtor i Ottoman Fund Ltd përgjatë viteve 2006 dhe 2008. Në vitin 2005, ai iu bashkua Grupit TEB si Auditor i TEB A.Ş. dhe TEB Financial Investments dhe shërbeu si konsulent nga viti 2006 deri në emërimin e tanishëm si anëtar i Bordit ekzekutiv të TEB A.Ş. në vitin 2008. Zt. Erden u emërua Kryesues i Bordit të drejtorëve të TEB Sh.A. në dhjetor të vitit 2010. Nga marsi i vitit 2011, ai është edhe Ushtrues detyre i Kryesuesit të TEB Factoring, ndërsa nga viti 2010 është anëtar i bordit të BNP Paribas Leasing.

İSMAİL YANIK, PhD
Zv / Kryesues

U lind në Stamboll, Turqi në vitin 1956. Pas diplomimit në Departamentin e Inxhinierisë industriale në Universitetin Teknik të Lindjes së mesme (1979), İsmail Yanık përfundoi magistraturën në Inxhinieri industriale (1981) nga Universiteti Bogazici dhe doktoraturën në ekonomi (2007) nga Universiteti i Stambollit. Dr. Yanık ka diplomuar në Programin e avancuar për menaxhim në Universitetin e Harvardit (1999). Ai filloi karrierën e vet në Pamuk bank më 1980. Ai iu bashkua Citibank NA më 1984 ku ushtroi poste të ndryshme deri në vitin 1992, përfshirë Asistent i Menaxherit të përgjithshëm, Kontrollor financiar, Menaxher i konfiskimit dhe produkteve të strukturuar si dhe Koordinator i Citicorp International Trading Co., Londër. Ai iu bashkua TEB A.Ş. në vitin 1992 si Asistent i Menaxherit të përgjithshëm dhe Drejtor i Thesarit të Bankës. U emërua si Anëtar i Bordit ekzekutiv në vitin 2002 dhe Anëtar i Komitetit të Auditimit në vitin 2005. Ai gjithashtu shërbeu si Anëtar i Bordit në Forex Club Turkey, Shoqatën e Menaxherëve të Riskut, TEB NV, TEB Investment Securities, dhe Kryetar i Metaleve të Çmuara të TEB-it, si Nënkyetar i Bursës së Arit të Stambollit, dhe si Anëtar i Komitetit të Auditimit të TEB NV. Nga viti 2007, Dr. Yanık është ligjërues me korrespondencë në Departamentin e ekonomisë dhe të Fakultetit të shkencave shoqërore në Universitetin e Stambollit. Aktualisht është Këshilltar i Bordit të TEB A.Ş. dhe Nënkyetar i BANTAS. Nga dhjetori 2007, Dr. Yanık është një Anëtar i bordit (Nënkyetar) dhe Kryetar i Komitetit të ALM-së të TEB Sh.A.

AYŞE AŞARDAĞ
Anëtare e bordit

Elindur në Ankara, Turqi në vitin 1964, Ayşe Aşardağ diplomoi në Departamentin e Administrimit të Biznesit në Universitetin Bogazici në vitin 1987. Ajo u certifikua si kontabiliste me licencë shtetërore nga Instituti i kontabilistëve me licencë shtetërore të Anglisë dhe Uellsit, ACA, në vitin 1992.

Filloi karrierën e saj profesionale në Price Waterhouse dhe punoi në Njësitin për Auditim, në zyrat e Stambollit dhe Londrës ndërmjet viteve 1987 dhe 1994. Znjsh. Aşardağ ishte ligjëruese e lëndës Kontabilitet në Universitetin Glamorgan prej vitit 1994 deri më 1995. Në vitin 1995, ajo iu bashkua Njësitit të TEB-it për Buxhet dhe kontroll financiar deri në vitin 2001. Që atëherë, ajo vepron si Zyrtare kryesore financiare e TEB Grupit në TEB Holding. Znjsh. Aşardağ gjithashtu aktualisht shërben si anëtare e Bordit të TEB A.Ş., anëtare e Bordit dhe anëtare e Komitetit për auditim në TEB NV, TEB Factoring, dhe TEB Investment dhe është anëtare e Bordit të Menaxhimit të aseteve të TEB-it. Ajo u emërua Nënkyetare e TEB Sh.A në vitin 2007. Nga dhjetori 2007, znjsh. Aşardağ është anëtare e Bordit dhe Kryetare e Komitetit për auditim të TEB Sh.A.

DIDIER A.N. VAN HECKE

Anëtar i bordit

I lindur në Bruksel, Belgjikë në vitin 1970, Didier Van Hecke diplomoi në Inxhinieri biznesi në Universitetin katolik në Leuven. Ai filloi karrierën e tij profesionale si Praktikant i menaxhmentit në Generale Bank në vitin 1992. Shërbeu si Analist kreditor (Kredi për korporata) nga viti 1993 deri në vitin 1996 dhe si Shef i analizës së kredive (Kredi për korporata) nga viti 1996 deri më 1999 në Generale Bank. Pas shkrirjes në Fortis Bank, ai ushtroi poste të ndryshme deri në vitin 2011, përfshirë Asistent i Kreut për analizë të kredive – Departamenti qendror i kredive, Derivatet e kredive tregtare, Shef i derivateve të kredive tregtare, Zyrtar kryesor për risk të kredive (Fortis Asia) dhe Zyrtar kryesor i riskut (Fortis A.Ş. Turkey). Ai iu bashkua TEB A.Ş. si Zyrtar kryesor i riskut në vitin 2011. Që nga prilli 2011, z. Van Hecke është anëtar i Bordit dhe Nënkryetar i komitetit të auditimit në TEB Sh.A.

AKIL ÖZÇAY

Anëtar i bordit

I lindur në Afyon, Turqi, në vitin 1959, Akil Özçay ka diplomë bachelor në degën Adminstrim Biznesi nga Universiteti i Ankarasë, si dhe diplomë masteri në degën e Ekonomisë nga Rutgers, Universiteti Shtetëror i Nju Xhersit. Ai e ka filluar karrierën e tij profesionale si Ndhmës-inspektor në Ministrinë e Industrisë dhe Tregtisë në vitin 1981. Ai ka pasur pozita të ndryshme në Bankën Qendrore të Republikës së Turqisë (BQRT) për 24 vjet, duke përfshirë pozitën: Menaxher i mbikqyrjes bankare, Menaxher i transaksioneve të valutave të huaja dhe Menaxher i operacioneve të tregut të hapur.

Nga viti 2001 deri në vitin 2004, ka qenë Drejtor i Përgjithshëm i Departamentit të Tregjeve pranë BQRT-së, ndërsa nga viti 2004 deri në vitin 2007, Përfaqësues Kryesor i BQRT-së në Zyrën Përfaqësuese në Nju Jork. Ai i është bashkuar bankës Türk Ekonomi Bankası në cilësinë e Këshilltarit Kryesor të Shefit Ekzekutiv në vitin 2008 dhe që nga viti 2011, është Ndhmës-menaxher i përgjithshëm pranë Fixed Income Turkey. Ai është poashtu Kryesues i Bordit të Investimeve të TEB-it si dhe anëtar i Bordit të Menaxhimit të aseteve të TEB-it. Nga nëntori i vitit 2009, Mr. Özçay ka qenë Anëtar i bordit dhe që nga marsi i vitit 2010 është anëtar i Komitetit të Auditimit pranë TEB Sh.A.

ALP YILMAZ

Anëtar i bordit &
Kryeshef ekzekutiv

I lindur në Stamboll, Turqi më 1965, Alp Yilmaz diplomoi nga Fakulteti për Adminstrim Biznesi në Universitetin Dokuz Eylul, dhe mori diplomën Master i Arteve (Master of Arts – MA) nga Fakulteti i Shkencave Administrative (Adminstrim Biznesi) në Universitetin e Stambollit. Filloi karrierën e vet profesionale në Bankën Turke për Zhvillim Industrial si Analist Financiar më 1991. Shërbeu si Auditor në Kocbank A.Ş. nga 1992 deri 1995. Ai iu bashkua TEB A.Ş. në 1997 dhe punoi në departamente të ndryshme, përfshirë Shitje dhe Marketing, Buxhet dhe kontroll financiar dhe Menaxhim i të hollave të gatshme. Prej vitit 2007 deri në vitin 2012, ai shërbeu si anëtar i Bordit dhe si Kryeshef Ekzekutiv i TEB Sh.A, ndërsa gjatë mandatit të tij edhe Zëvendës Kryetar i Odës Ekonomike Turko-Kosovare, Anëtar i Bordit të Odës Ekonomike Frënge – Kosovare dhe Anëtar i Bordit të Shoqatës së Bankave të Kosovës. Nga janari 2013, ai dha dorëheqjen në postin e Kryeshefit të TEB Sh.A në Kosovë, dhe u emërua si Këshilltar i Kryeshefit Ekzekutiv të TEB A.S (Turqi).

KOMITETET

BORDI I DREJTORËVE I TEB SH.A

Kryesues	: Musa Erden
Zv/Kryesues	: Dr.İsmail Yanık
Anëtar	: Ayşe Aşardağ
Anëtar	: Akil Özçay
Anëtar	: Didier Albert Nicole Van Hecke
Anëtar	: Alp Yılmaz

Menaxhimi

TEB SH.A. (Banka) ka Bordin e Drejtorëve i cili aktualisht përbëhet nga gjashtë anëtarë, të gjithë me përvojë të gjerë bankare (ju lutem shihni biografitë e anëtarëve). Ai kryen detyrat dhe përgjegjësitë e veta në përputhje me kërkesat e përcaktuara në statutin e Bankës dhe të Bordit të Drejtorëve. Aktet nënligjore janë në përputhje me tërë legjislacionin përkatës dhe kërkesat e vendosura nga Banka Qendrore e Kosovës (BQK) dhe rregullatorët. Bordi mbledhet të paktën çdo tre muaj.

Roli i Bordit të Drejtorëve

Detyra kryesore e Bordit është të mbikëqyrë aktivitetet financiare dhe të biznesit të Bankës. Ai është përgjegjës për krijimin e strukturës së organizimit dhe administrimit të Bankës, politikave të saj të procesit të punës, duke përfshirë njësitë e saj funksionale dhe administrative, nën-njësitë dhe funksionet e tyre, pozitat mbikëqyrëse dhe marrëdhëniet raportuese. Për më tepër, Bordi është i ngarkuar edhe me mbikëqyrjen e aktiviteteve të menaxhmentit të lartë.

Bordi i Drejtorëve e përcakton politikën e procesit të punës së Bankës, përcakton nivelet e ekspozimit dhe strukturën bankare, rishqyrton dhe miraton rregullimet dhe masat e nevojshme. Për më tepër, Bordi është përgjegjës për miratimin e raportit të menaxhmentit të lartë në operacionet e biznesit të bazuar në bilancin gjashtëmuor, deklaratën mbi fitimin dhe humbjet, bilancin vjetor dhe raportet e auditimit të brendshëm dhe të jashtëm.

Vendimet e marra nga Bordi kërkojnë një shumicë votash nga anëtarët të cilët ose janë të pranishëm ose votojnë me prokurë.

KOMISIONET E BORDIT TË TEB SH.A

Në përputhje me statutin e tij dhe rregulloret, Bordi ynë ka emëruar komisionin e auditimit, komisionin e menaxhimit të riskut, komisionin e aseteve dhe borxheve (detyrimeve), komisionin e pagave dhe komisione të tjera të përhershme të përbërë nga anëtarët e Bordit dhe ekspertë të jashtëm. Komisioni i pagave (shpërblimeve) dhe ai i menaxhimit të riskut janë emëruar në takimet e Bordit të Drejtorëve më 02 nëntor dhe 20 dhjetor 2012. Bordi gjithashtu mund të krijojë komisione ad hoc dhe të përcaktojë përbërjen e tyre dhe detyrat, aty ku është relevante dhe ku është e përshtatshme.

Komiteti i Auditimit

Detyrat dhe përgjegjësitë:

Komisioni i Auditimit ka detyrat dhe përgjegjësitë e qarta që janë të përcaktuara në aktet nënligjore të komiteteve të auditimit dhe janë në përputhje me legjislacionin përkatës dhe rregulloret. Detyrat e tij përfshijnë:

- Rekomandimi i kontrolleve adekuate të brendshme të kontabilitetit, operative dhe administrative
- Mbikëqyrja e përputhshmërisë së Bankës me politikat dhe procedurat;
- Kërkesa dhe rishikimi i raporteve nga shefi i departamentit të auditimit të brendshëm të Bankës;
- Rekomandimi i kompensimit për shefin e departamentit të auditimit të brendshëm;
- Monitorimi i përputhshmërisë me legjislacionin bankar përkatës dhe rregulloret e aplikueshme ose kërkesat;
- Rekomandimi për emërimin e një auditori të jashtëm;
- Monitorimi i performancës së auditorit të jashtëm, rishikimi i raportit të auditorit të jashtëm për pasqyrat financiare të Bankës së dhe raportimi i të gjitha gjetjeve tek Bordi i Drejtorëve;
- Shpërndarja e opinioneve tek Bordi i Drejtorëve në lidhje me çdo çështje që i kërkohet atij nga Bordi i Drejtorëve, ose që komisioni dëshiron ta adresojë.
- Miratimi i planit të auditimit të jashtëm dhe të brendshëm të TEB Sh.A.

Komisioni i Auditimit takohet së paku çdo tre muaj.

Kryesues :Ayşe Aşardağ
Zv/Kryesues :Didier A.N. Van Hecke
Anëtar :Akil Ozcay

Komisioni për Menaxhimin e Riskut të Kredive

Detyrat dhe përgjegjësitë:

- Krijimi dhe zbatimi i politikave të kredisë në përputhje me objektivat e Bankës;
- Monitorimi i portofolit të kredive të Bankës dhe këshillimi i menaxhmentit për të përmirësuar më tej vlerësimin e riskut në bankë;
- Jep opinione dhe propozon tema tek Bordi i Drejtorëve dhe/ose duke ofruar ide të cilat ata dëshirojnë t'i adresojnë, dhe
- Këshillimi dhe udhëzimi për Divizionin e Monitorimit dhe Ndarjen e Kredive për të përmirësuar politikat e bankës dhe monitorimin e riskut, sa herë që kërkohet.

Komisioni për Menaxhimin e Riskut të Kredive mbledhet çdo muaj dhe në raste të tjera nëse është e nevojshme

Kryesues :Jean-Milan Givadinovitch
Zv/Kryesues :Murat Akşam
Anëtar :Alp Yılmaz
Anëtar :Haluk Kırcalı
Anëtar :Ali İhsan Arıdaşır

Komisioni për Asete dhe Borxhe (KAB)

Detyrat dhe përgjegjësitë:

- Monitorimi i tregjeve financiare, duke kontrolluar situatën, lëvizjet dhe ndryshimet në bilancin e gjendjes së bankës dhe marrjen e vendimeve, të gjitha në përputhje me Politikën dhe Procedurat e Bankës'
- Udhëzimi dhe monitorimi i veprimeve të Departamentit të Thesarit në mënyrë të vazhdueshme dhe duke vepruar si organ vendim-marrës, siç përcaktohet në aktet nënligjore të Komisionit për ALM.
- Mbikëqyrja e menaxhimit të aseteve dhe (borxheve) detyrimeve nga ana e Departamentit të Thesarit në drejtim të kriterëve të mëposhtme
- Për të siguruar respektimin e raporteve (shkallës) të jashtme (rregullative) të përcaktuara nga BQK-ja dhe rregullave të brendshme të përcaktuara nga Bordi ose ALCO; dhe
- Monitorimi i rezervës së domosdoshme minimale të përcaktuar nga BQK.

Komisioni për Asete & Borxhe (detyrime) takohet së paku çdo tre muaj.

Kryesues	:İsmail Yanık, PhD
Zv/Kryesues	:Tolga Gürdem
Anëtar	:Alp Yılmaz
Anëtar	:Dukagjin Shylemaja
Anëtar	:Arianit Dehiri

Komisioni për Menaxhimin e Riskut

Detyrat dhe përgjegjësitë:

Komisioni për Menaxhimin e Rrezikut është përgjegjës për monitorimin e të gjitha komponentëve të lidhura me riskun dhe funksionet që kanë të bëjnë me kredi, likuiditetin, tregun, çështjet operationale, përputhshmërinë, reputacionin, çështjet ligjore, mosshlyerja e pagesave, mjaftueshmërinë e kapitalit të Bankës dhe rreziqeve të tjera.

Komisioni për Menaxhimin e Riskut takohet së paku çdo tre muaj.

Kryesues	:Didier A.N Van Hecke
Zv/Kryesues	:Akil Özçay
Anëtar	:Musa Erden

Komisioni i kompensimit në të holla

Detyrat dhe përgjegjësitë:

Përgjegjësitë e këtij komisioni përfshijnë detyrat e mëposhtme:

- Propozimet për zbatimin e Politikës së Bankës për kompensimin në të holla për Bordin;
- Propozon një politikë/sistem para Bordit në lidhje me vlerësimin e performancës dhe caktimin e synimeve për menaxhmentin e lartë;
- Propozon për Bordin kriteret e vlerësimit të performancës vjetore dhe afatgjatë dhe objektivat për menaxhmentin e lartë;
- Të paktën një herë në vit (mundësisht në tremujorin e parë të çdo viti), shqyrton dhe miraton vlerësimet përmbledhëse të performancës, përcaktimet e synuara dhe pakon kompensuese për menaxhmentin e lartë;
- Jep propozime për Bordin në lidhje me paketën e shpërblimit për drejtuesit ekzekutivë; dhe
- Jep raportet për Bordin e Drejtorëve mbi kompensimin në baza vjetore ose sipas kërkesës.

Kryesues	:İsmail Yanık, PhD
Zv/Kryesues	:Ayşe Aşardağ

Auditimi i brendshëm, kontrolli i brendshëm, menaxhimi i rrezikut

Menaxhimi i riskut

Çfarë bën menaxhimi i riskut?

Nocioni i "riskut" daton që nga Mesjeta, kur në atë kohë rreziku i referohej veçanërisht tregtisë detare. Fjala ka hyrë në gjuhët evropiane në atë kohë përmes tregtarëve të Lindjes së Mesme dhe Afrikës Veriore. Në atë kohë, njerëzit shpesh herë "riskun" e shihnin si fat të mirë apo të keq. Tregtia ndërkombëtare ishte punë e vështirë që përfshinte udhëtime të gjata. "Sigurimi" i këtyre sipërmarrjeve është praktikë që daton që nga kinezët dhe babilonasit e vjetër, dhe ishte mënyra e parë përmes së cilës tregtarët tentuan të aranzhojnë "menaxhimin e riskut". Kontrata më e hershme "moderne" tregtare e sigurimit u nënshkrua me 1347 në Gjenovë, Itali. Mirëpo, menaxhimi i riskut u shndërrua në shkencë vetëm në gjysmën e shek. XX. Madje, ekziston një definicion i standardit ndërkombëtar i krijuar përmes ISO31000 i cili thotë se risku është "efekti që prodhon pasiguria në arritjen e objektivave". Menaxhimi i riskut në kuadër të bankave synon të eliminojë sa më shumë pasiguri që është e mundur. Këtë e bëjnë përmes tri proceseve kyçe bankare: Auditimi i brendshëm, i cili kontrollon aktivitetet e bankës për të siguruar se janë në pajtueshmëri me praktikën më të mira bankare, me legjislacionin dhe rregulloret; Kontrolli i Brendshëm i cili siguron se të gjitha llojet e rreziqeve janë të kontrolluara; dhe Menaxhimi aktiv i Riskut i cili identifikon dhe zbut rrezikun. Në TEB, të gjitha tri departamentet të rëndësishme strukturore përfshijnë bankierë me përvojë që kanë sendërtuar ekspertizë dhe shkathtësi përgjatë shumë viteve të punëve bankare.

Auditimi i brendshëm

TEB Sh.A ia ka dhënë funksionin e auditimit të brendshëm Türk Ekonomi Bankası A.S. bazuar në “Marrëveshjen e Shërbimit” të nënshkruar në vitin 2008. Objektivi i punës së auditimit të brendshëm, siç thuhet në marrëveshjen e TEB Sh.A, përfshin një qasje sistematike dhe të disiplinuar për vlerësimin dhe përmirësimin e përshtatshmërisë dhe efektivitetin e menaxhimit të riskut, kontrollit dhe proceseve të qeverisjes dhe cilësisë së performancës në kryerjen e përgjegjësiave të caktuara. Auditimi i brendshëm kryen auditime të plota që mbulojnë të gjitha fushat e operacioneve të matshme duke synuar që të sigurojnë zbatimin e duhur të politikave dhe procedurave të brendshme të TEB Sh.A ose auditime të veçanta të kufizuara në një ose më shumë departamente, degë, funksione ose procedura të biznesit.

Plani vjetor për Auditimin e Brendshëm është përgatitur nga grupi i inspektimit të përgjithshëm në TEB A.S. në përputhje me kërkesat e komitetit të auditimit. Menaxhmenti dhe komiteti i auditimit ofrojnë drejtim të përgjithshëm ose specifik sa i përket fushës së punës dhe aktiviteteve që do të auditohen, bazuar në vlerësime vjetore të riskut. Kryesuesi i Auditimit të Brendshëm në TEB A.S. përgatit dhe dorëzon planin vjetor të auditimit për miratim para Komitetit të Auditimit.

Plani i auditimit përcakton prioritetet e aktivitetit të auditimit të brendshëm, në përputhje me qëllimet dhe objektivat e TEB Sh.A. Plani i Auditimit të Brendshëm është miratuar nga Komisioni i Auditimit. Funksioni i Auditimit të Brendshëm aktualisht shfrytëzon qasjen e bazuar në risk për caktimin e aktiviteteve audituese për t’u përfshirë në planin vjetor të auditimit. Në të njëjtën mënyrë, auditori i brendshëm përgjegjës për çdo detyrë të auditimit zhvillon dhe regjistron një plan të bazuar në vlerësim të riskut, i cili i analizon pikat e natyrshme të riskut dhe përfshinë objektivat, qëllimin, kohën dhe alokimin e burimeve. Funksioni i auditimit të brendshëm i kryen aktivitetet në përputhje me Standardet Ndërkombëtare për Praktikë Profesionale të Auditimit të Brendshëm të zhvilluara nga Instituti i Auditorëve të Brendshëm, i cili është organ qeverisës për auditim të brendshëm në mbarë botën, dhe praktikat e auditimit të TEB Group.

Në përputhshmëri me planin e auditimit të brendshëm për vitin 2012, janë audituar Burimet Njerëzore, Teknologjia Informativë, si dhe Shitja dhe Degët. Këto departamente janë audituar për të parë nëse operacionet e tyre janë bërë në pajtim me legjislacionin bankar, me ligjet tjera dhe rregullore, si dhe me strategjitë, politikat, parimet dhe objektivat e brendshme të bankës.

Kontrolli i brendshëm

Kontrolli i brendshëm realizohet përmes procedurave, parimeve dhe metodave brenda sistemit të kontrollit të brendshëm. Qëllimi i sistemit të kontrollit të brendshëm është që të promovojë efikasitetin dhe efektivitetin e aktiviteteve dhe masat që mbrojnë Bankën nga humbjet financiare dhe operacionale. Ajo gjithashtu synon të krijojë kushtet për vendimmarrje më të mirë duke siguruar plotësinë dhe afatet kohore të informacionit dhe menaxhimit financiar. Struktura e sistemit është projektuar për ta mbajtur nën kontroll të gjitha llojet e risqeve të lidhura me aktivitetet e Bankës. Brenda Sistemit të Kontrollit të Brendshëm, politikat dhe procedurat vazhdimisht rishikohen dhe përtërihen në mënyrë që t’i reflektojnë në to rregulloret aktuale operacionale bankare. Në kuadër të kësaj, misioni i Kontrollit të Brendshëm është që të sigurojë një funksion të pavarur vlerësimi mbi mjaftueshmërinë dhe efikasitetin e sistemit të brendshëm të Bankës dhe kontrollin ndaj riskut të cilit mund t’i jemi ekspozuar gjatë veprimtarive bankare. Aktivitetet e Kontrollit të Brendshëm janë të organizuara si pjesë të pandashme të aktiviteteve të përditshme që i mbulojnë të gjitha fushat e kontrollit bazë. Brenda fushëveprimit të kontrollit të brendshëm, janë kryer kontrollat ditore, javore, mujore dhe tremujore të aktiviteteve kritike në degë dhe departamentet në zyren qendrore. Departamenti i Kontrollit të Brendshëm jep informacione, analiza dhe rekomandime në lidhje me aktivitetet e kontrolluara.

Në funksion të prioriteteve të Bankës, kontrollorët e brendshëm me aftësi dhe kualifikime të nevojshme kryejnë këto aktivitete kontrolli. Kontrollorët e brendshëm janë të fokusuar në analizë të riskut në njësitë e zyrës qendrore dhe në degë, monitorimin e aktiviteteve bankare në mënyrë që të sigurojnë funksionimin e shëndoshë të sistemit të brendshëm që vepron në përputhje me legjislacionin. Komiteti i auditimit mund ta caktojë kontrollin e brendshëm pas vendimeve të bordit të drejtorëve. Rezultatet e aktiviteteve të Kontrollit të Brendshëm rishikohen dhe vlerësohen periodikisht nga Komiteti i Auditimit të Bankës në emër të bordit të drejtorëve.

Risku Operacional dhe Vazhdimësia e Punës

Risku Operacional është përcaktuar si risk i humbjes që mund të rezultojë nga praktikat e papërshtatshme ose mosfunksionimi, ose nga gabimet e njeriut dhe nga sistemi ose arsye të jashtme. Risku operacional mund të ndodhë përgjatë gjithë spektrit të aktiviteteve bankare si pasojë e njeriut dhe gabimeve në sistem ose praktikave të papërshtatshme. Përputhja me kërkesat ligjore, zbatimi i vlerave etike të profesionit bankar, siguria e informacionit, parandalimi i mashtrimit të brendshëm dhe të jashtëm, planet e paparashikuara dhe vazhdimësia e biznesit si dhe politikat e "njohjes së klientit" janë të gjitha kontrollet themelore në uljen e rrezikut operacional. Objektivat kryesorë të TEB-it në menaxhimin e riskut operacional janë identifikimi i profilit të riskut të konsumatorëve potencialë dhe ekzistues dhe më pas zhvillimi i strategjisë për të minimizuar risqet, integrimin e tyre në proceset bankare, dhe raportimin në kohë, në mënyrë që planet e veprimit të mund të bëhen në kohë. Të gjitha strategjitë dhe rezultatet e tyre janë raportuar rregullisht në departamente të caktuara dhe te menaxhmenti i lartë, ndërsa janë monitoruar të gjitha veprimet e ndërmarra. Menaxhimi i vazhdimësisë së punës, pavarësisht se çfarë lloji apo arsye, përbëhet krejtësisht nga planet që sigurojnë vazhdimësi të funksioneve kyçe të punës së bankës në rast të ndonjë ndërprerje të punës apo të ndonjë fatkeqësie. Njësia për Risk Operacional dhe vazhdimësisë së Punës ka vazhduar punën e saj në definimin, matjen dhe raportimin e riskut pranë Departamentit të Kontrollit të Brendshëm. Rezultatet e Njesisë për Riskun operacional dhe Vazhdimësisë së Punës shqyrtohen dhe vlerësohen periodikisht nga Komiteti i Bankar për Menaxhimin e Riskut në emër të Bordit të Drejtorëve.

Menaxhimi i riskut

TEB Sh.A ka një qasje gjithëpërfshirëse dhe të kujdesshme sa i përket riskut, identifikimit dhe menaxhimit të tij. TEB Sh.A monitoron dhe vlerëson riskun e tregut, riskun kreditor dhe atë operacional duke përdorur metodat që janë në përputhje me standardet ndërkombëtare. Procesi i menaxhimit të riskut është i organizuar në strukturën e menaxhimit të riskut të TEB dhe BNP Paribas dhe favorizon një kulturë të përbashkët të menaxhimit të riskut. Procesi është i përbërë nga përkufizimi dhe matjet e riskut, themelimin e politikave dhe procedurave të riskut, analizës së riskut dhe monitorimit, raportimit, si dhe fazat e auditimit, të gjitha në përputhje me parimet e menaxhimit të riskut. Monitorimi i riskut të normës së interesit bëhet nga afër nëpërmjet analizave të hendeikut dhe kohëzgjatjes. Menaxhmenti i Riskut në Grup (GRM) mbikëqyr procesin e përgjithshëm të menaxhimit të riskut në kuadër të TEB Group. Puna e menaxhimit të riskut në TEB Sh.A. është të punojë në bashkëpunim me menaxhmentin ekzekutiv për të siguruar se rreziqet që i merr TEB. Sh.A janë në pajtim me politikat e GRM-së dhe se janë në përputhje me objektivat e profitabilitetit dhe të klasifikimit kreditor. Menaxhimi i Riskut raporton rregullisht pranë Bordit të Drejtorëve përmes Komitetit të Menaxhimit të Riskut duke paraqitur përqendrimet e riskut, duke paraqitur një zbërthim të portofolit kreditor të bankës sipas klasifikimeve, segmentet specifike të portofolit kreditor, ekspozimet e mëdha, llogaritë e mëdha jo-performuese dhe tolerancën për provizionim.

Risku i normave të interesit

Risku i normave të interesit vjen nga mundësia që ndryshimet në normat e interesit mund të ndikojnë në fitimin e ardhshëm ose vlerën e instrumenteve financiare. Mbrojtja ndaj ndryshimeve në normat e interesit është një prioritet i lartë për TEB-in. Risku i normave të interesit përcaktohet duke matur shkallën e ndjeshmërisë së mjeteve, detyrimeve dhe zërave jasht-bilancor. Simulimet mbi të ardhurat nga interesi kryhen në lidhje me treguesit e parashikuar ekonomikë të përdorur në buxhetin e Bankës. Përveç kësaj, apikohen edhe teste stresi duke përdorur tronditje (shok) në normat e interesit në bilancin e gjendjes për të vlerësuar dhe për të kuptuar këtë rrezik. Efektet e mundshme negative të luhatjes së normës së interesit në pozicionin financiar dhe rrjedhën e parave minimizohen me anë të vendimeve të shpejta. Në përcaktimin e strategjive afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjate të çmimeve, Komiteti i Mjeteve dhe Detyrimeve të TEB-it menaxhon mospërputhjen e maturimeve dhe përdorë parimin e punës me margjina pozitive të bilancit të gjendjes si politikën e saj të çmimeve.

Risku i tregut

Risku i tregut përfshin humbjet e mundshme që një bankë mund të pësojë si pasojë e ekspozimit të zërave të bilancit të gjendjes dhe zërave jashtbilancor të saj ndaj riskut të normës së interesit, riskut të pozicionit të kapitalit apo riskut të kursit të këmbimit që rezultojnë nga luhatjet në tregjet financiare. Objektivi i menaxhmentit të riskut të tregut në TEB Sh.A është të kontrollojë dhe menaxhojë ekspozimet ndaj riskut të tregut, në mënyrë që të optimizohen kthimet duke e ruajtur profilin konservativ të Bankës sa i përket riskut.

Risku i likuiditetit

Risku i likuiditetit ndodh kur nuk ka para të mjaftueshme ose rrjedhë të mjaftueshme të parasë për t'i përmbushur kërkesat neto të fondeve në kohën e duhur. Rreziku i likuiditetit mund të ndodhë edhe kur pozicionet e hapura nuk mund të mbyllen shpejt me çmime të përshtatshme. Politika e Bankës është të krijojë një strukturë të mjeteve që është mjaft likuide për t'i përmbushur të gjitha llojet e detyrimeve kur ato duhen paguar Bordi i Drejtorëve rregullisht monitoron dhe përcakton normat e likuiditetit dhe standardet përkatëse për ruajtjen e likuiditetit të lartë në të gjitha kohërat. TEB Sh.A ka një sistem efikas të raportimit menaxherial sa i përket pozicionit të likuiditetit në Bordin e Drejtorëve, te Menaxhmenti i lartë dhe te të gjitha njësitë përkatëse. BQK-ja ka paraqitur dy norma të reja të likuiditetit në dhjetor të vitit 2012: mjetet likuide në raport me obligimet afatshkurtëra, në Euro dhe në të gjitha valutat. Departamenti i Menaxhimit të Riskut ka përfshirë të dy normat në proceset e tij monitoruese dhe raportuese dhe rregullisht ia ka prezantuar Komitetit të Menaxhimit të Riskut dhe Menaxhmentit Ekzekutiv.

Risku kreditor

Risku kreditor është humbja që mund të ndodhë nëse pala tjetër në marrëdhënie të kredisë dështon, pjesërisht ose tërësisht, për t'i përmbushur detyrimet e saj në kohë. TEB Group është i ekspozuar ndaj rrezikut të kredisë nëpërmjet kreditimit të saj, të financimit të tregtisë, thesarit dhe aktiviteteve të lizingut, por edhe nga rreziku i kredive që mund të lindin në rrethana të tjera.

Bordi i Drejtorëve ka autoritetin vendimtar në lëshimin e kredive. Kjo fuqi i është deleguar Komitetit të Kredive dhe drejtorit të përgjithshëm në kushte të caktuara. Ushtrimi i këtyre kompetencave të deleguara monitorohet dhe raportohet rregullisht nga auditimi i brendshëm dhe menaxhimi i riskut. Ekspozimi primar ndaj rrezikut të kredisë në TEB Sh.A lind nëpërmjet kredive të saj dhe paradhënieve për klientët. Shuma e ekspozimit në këtë drejtim është një funksion i mbajtjes së mjeteve në bilancin e gjendjes të konsoliduar. Përqendrimet e rrezikut të kredisë lindin kur një numër i konsumatorëve janë të angazhuar në aktivitetet e ngjashme të biznesit, apo aktivitete në të njëjtin rajon gjeografik, ose kanë karakteristika të ngjashme ekonomike që do të shkaktonin që aftësitë e tyre për t'i përmbushur detyrimet kontraktuese të ndikohen në mënyrë të ngjashme nga ndryshimet ekonomike, politike ose kushte të tjera.

Zyrtarët e degës vizitojnë aplikantët e kredisë dhe marrin pasqyrat financiare dhe informacionin në lidhje me aktivitetet dhe planet e klientit potencial. Përgatitet një propozim kredi që përmban një koment mbi pozicionin financiar të kompanisë, një analizë të industrisë, informacion në lidhje me partnerët dhe menaxherët, si dhe referenca nga bankat e tjera dhe kompanitë me të cilat aplikanti është duke bërë biznes. Ky informacion më pas i dorëzohet Divizionit për Alokim të Kredive që vlerëson vlerën dhe rëndësinë e kredisë dhe këtë raport e dërgon në Komitetin Kreditor për aprovim. Në përputhje me politikën për huadhënie të Bankës, vlerësohet rreziku i përgjithshëm kreditor. Departamenti për Menaxhimin e Riskut rregullisht vlerëson dhe menaxhon të gjitha rreziqet financiare, përfshirë riskun kreditor. Bën vlerësimin e rrezikut intern në nivel të bankës dhe në nivel të njërive punuese të paktën dy herë në vit. Analiza e nivelit të bankës duhet të ndryshohet sa herë që ekziston një ndryshim i rëndësishëm në mjedisin operativ që mund të ndikojë në TEB Sh.A. Zhvillimet në treg monitorohen nga afër për ta minimizuar rrezikun kreditor. Si rezultat i politikës së kujdesshme që Banka miraton, kredia më e madhe që një klient mund të marrë është nën kufijtë ligjor, duke minimizuar kështu rrezikun e përqendrimit të kredisë. Kufijtë e vendosur nga Bordi i Drejtorëve monitorohen dhe raportohen rregullisht. Divizioni për Lëshimin dhe Monitorimin e Kredive bën vlerësime të portofolit të kredisë për Komitetin e Kredisë dhe menaxhimin e rrezikut si dhe raportojnë rastet e rrezikut të lartë dhe kredive joperformuese. Pasi ofrohet një produkt kreditor, Departamenti për Monitorim të Kredive monitoron aftësinë e klientit për shlyerje dhe mjaftueshmërinë dhe përshtatshmërinë e kolateralit. Në këtë mënyrë, çdo hua problematike identifikohet në një fazë të hershme. Nëse kredia në këtë rast ose cilësia e kolateralit ka ngritur ndonjë dyshim, klienti shqyrtohet më hollësisht.

Risku gjatë këmbimit

Riskut i këmbimit valutë përcakthet si një humbje e mundshme që një bankë mund të pësojë me të gjitha mjetet dhe detyrimet e saj në valuta në rast të ndryshimeve në kurset e këmbimit. Kufijtë e përcaktuar nga Bordi i Drejtorëve monitorohen në baza ditore dhe ndryshimet e mundshme në pozitat monetare të Bankës që mund të vijnë si rezultat i transaksioneve në valuta të huaja gjithashtu kontrollohen.

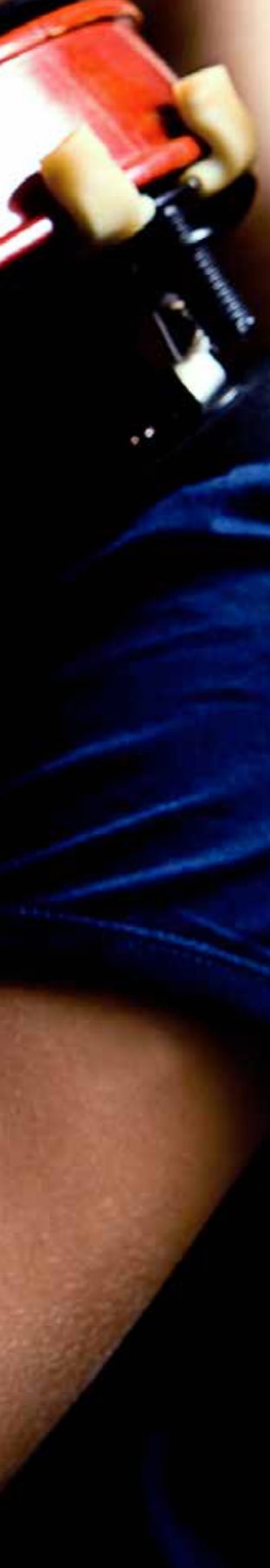
Adekuatshmëria e kapitalit

Qëllimi i bankës është që vazhdimisht të sigurohet se ka kapital të mjaftueshëm për të mbuluar risqet që shoqërojnë punën e bankës. Departamenti për Menaxhimin e Riskut monitoron dhe raporton normat e adekuatshmërisë së kapitalit pranë Menaxhmentit Ekzekutiv dhe Bordit të Drejtorëve përmes Komitetit të Menaxhimit të Riskut. Sipas ligjit mbi bankat dhe sipas rregulloreve të BQK-së, janë tri normat e adekuatshmërisë së kapitalit të cilat duhet të përmbushen në çdo kohë: kapitali i klasit të parë në raport me mjetet e peshuara me rrezik duhet të jetë të paktën 8%, kapitali total në raport me mjetet e peshuara me rrezik duhet të jetë së paku 12% dhe totali i ekuitetit në raport me mjetet totale prej më së paku 7%.

Krijuar me pasion

Çfarë do të thotë pajtueshmëria?

Bankat duhet të sendërtohen në besim, kredibilitet dhe stabilitet. Mirëpo, si mund të jeni të sigurt se banka i ka të gjitha këto, sidomos me daljen në shesh të krizës së vitit 2008? Pajtueshmëria është një mjet i cili ndihmon të konstatohet se sa e besueshme, kredibile dhe stabile është banka. Si qeveritë kombëtare ashtu dhe organizatat ndërkombëtare kanë hartuar një gamë të tërë të ligjeve, rregulloreve, kërkesave, restriksioneve dhe udhëzimeve. Qëllimi është të krijohet transparenca. Duke e shqyrtuar pajtueshmërinë e bankës me ligjet dhe rregulloret, konsumatorët mund të vlerësojnë stabilitetin e një institucioni financiar. Sot, krahas rregullimit të aktiviteteve të përditshme bankare, pajtueshmëria poashtu përfshinë masa parandaluese ndërkombëtare në sferën e shpërlarjes së parasë, financimit të terrorizmit dhe korrupsionit.

Sa është TEB në pajtueshmëri me këto ligje dhe rregullore?

Përgjigja e shkurtër është se TEB-i është plotësisht në pajtueshmëri me të gjitha ligjet dhe rregulloret relevante bankare dhe financiare. Pajtueshmëria në kontekstin rregullativ është e rëndësishë primare, duke pasur parasysh numrin gjithnjë në rritje të rregulloreve. TEB Sh.A përcjell një politikë të të qenit në pajtim me ligjet dhe rregulloret që ndikojnë në punët e saj, dhe në të njëjtën kohë parashtron standarde të larta të integritetit të punës dhe të etikës me qëllim të rritjes së efektivitetit të funksionit të pajtueshmërisë.

Në gjatë gjithë kohës tentojmë të mbrojmë reputacionin e bankës, të zbatojmë rregullat e bankës, të luftojmë shpërlarjen e parasë, financimin e terrorizmit dhe korrupsionin, dhe luftojmë që interesi i konsumatorit të ketë primatin. Gjatë jetësimit të këtyre objektivave, banka i përmbahet ligjeve, rregulloreve, standardeve profesionale dhe etike, si dhe instruksioneve të Bordit të Drejtorëve.

Si është TEB-i në pajtueshmëri me këto ligje dhe rregullore?

Pajtueshmëria është plotësisht e mishëruar në të gjitha aktivitetet e bankës. Ekziston një departament i veçantë i cili i raporton Komitetit të Auditimit të bankës dhe Bordit të Drejtorëve. Qëllimi është të menaxhohet dhe kontrollohet rreziku i pajtueshmërisë në mënyrë të duhur, dhe të sigurohet se aktivitetet e bankës janë vazhdimisht në pajtim me ligjet, rregulloret dhe standardet relevante. Duke parashikuar ndikimet e sfidave të sotme financiare dhe situatave të paparashikueshme të cilat mund të ngjajnë, departamenti ynë i pajtueshmërisë vazhdimisht dhe në mënyrë aktive planifikon, përmirëson dhe identifikon masa për parandalimin e riskut.

Për të mbrojtur bankën nga rreziqet dhe paragjykimet e mundshme për kredibilitetin e saj, departamenti i pajtueshmërisë punon për të zbatuar dhe monitoruar principe të ndryshme bankare që kanë të bëjnë me klientë. Procedurat e implementuara sigurojnë se banka nuk përfshihet apo nuk shfrytëzohet për shpërlarje të parasë dhe për aktivitete të financimit të terrorizmit. Zbatohen kontrole në fazën e pranimit të konsumatorit duke zbatuar parimin Njihni Klientin Tënd (NjKT). Kjo sepse qëllimi ynë kryesor është mbrojtja e interesave të konsumatorit, duke u siguruar se shërbimet dhe produktet e ofruara atyre janë të përshtatshme dhe duke u siguruar se ata i kanë informatat e duhura për t'ju ndihmuar të marrin vendime.

Punonjësit luajnë një rol të madh në menaxhimin e këtij parimi dhe ne vazhdimisht punojmë për të ngritur vetëdijësimin e të qenit në pajtueshmëri. TEB Sh.A ka Kodin e Sjelljes që përmban principe dhe kërkesa rregullative të cilave stafi duhet t'ju përmbahet. Në ofrimin e shërbimeve adekuate financiare konsumatorëve të tyre, punonjësit e TEB Sh.A i përmbahen parimit të konfidencialitetit profesional. Duke e ngritur vetëdijësimin etik dhe sjelljet e stafit, departamenti i pajtueshmërisë ofron trajnime të vazhdueshme në temat si Konflikti i Interesit, Kodi i Sjelljes, procedurat për dhurata dhe për raportimin e parregullsive.

Departamenti i Pajtueshmërisë vazhdimisht shfrytëzon teknologji të re dhe e integron atë në aktivitetet e tij. Për shembull, për të parandaluar shpërlarjen e parasë dhe financimin e terrorizmit, departamenti monitoron dhe parashtron limite në shërbimet bankare apo në transaksione me konsumatorët të cilët banka nuk i njeh.

TEB Sh.A

Pasqyrat financiare të përgatitura në përputhje me Standardet
Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF)

Për vitin që përfundoi më 31 Dhjetor, 2012

PËRMBAJTJA

FAQE

RAPORTI I AUDITORIT TË PAVARUR	3-4
PASQYRA E GJENDJES FINANCIARE	5
PASQYRA E TË ARDHURAVE GJITHËPËRFSHIRËSE	6
PASQYRA E NDRYSHIMEVE NË EKUITET	7
PASQYRA E RRJEDHËS SË PARASË	8
SHËNIME MBI PASQYRAT FINANCIARE	9 - 78

RAPORTI I AUDITORIT TË PAVARUR

Për aksionarët dhe Bordin e Drejtorëve të TEB Sh.A

Mendim

PricewaterhouseCoopers Kosovo sh.p.k
Prishtinë,
15 Mars, 2013

RAPORTI I PAVARUR I AUDITORIT

Për aksionarët dhe Bordin e Drejtorëve të TEB Sh. A

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të TEB Sh.a. që përbëhen nga pasqyra e pozitës financiare me 31 Dhjetor 2012, pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse, pasqyra e ndryshimeve në ekuitet dhe pasqyrën e rrjedhës së parasë për vitin që përfundoi dhe një përmbledhje të politikave të rëndësishme kontabël dhe shënime tjera shpjeguese.

Përgjegjësia e menaxhmentit për pasqyrat financiare

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të këtyre pasqyrave në pajtim me standardet ndërkombëtare të raportimit financiar, si dhe për kontroll të brendshëm të cilin menaxhmenti e përcakton të nevojshëm për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare, të cilat nuk përmbajnë deklarime të pasakta materiale, qoftë si shkak i gabimit apo i mashtrimit.

Përgjegjësia e auditorit

Përgjegjësia jonë është të japim një mendim mbi këto pasqyra financiare të bazuar në auditimin tonë. Ne auditimin e kemi bërë në pajtim me standardet ndërkombëtare të auditimit. Këto standarde kërkojnë që ne t'i përmbahemi kërkesave të etikës dhe të planifikojmë dhe bëjmë auditimin për të marrë sigurime të arsyeshme se a përmbajnë apo jo këto pasqyra financiare ndonjë deklaram materialisht të pasaktë.

Auditimi ngërthen kryerjen e procedurave për të fituar dëshmi për shumat dhe deklarimet në pasqyrat financiare. Këto procedura të përzgjedhura varen nga gjykimi i auditorit, përfshirë edhe vlerësimin e rrezikut të ndonjë deklarimi materialisht të pasaktë të pasqyrave financiare, qoftë si pasojë e ndonjë gabimi apo mashtrimi. Duke i vlerësuar këto rreziqe, auditori morri parasysh kontrollet interne relevante për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare nga entiteti, për të dizajnuar procedurat e auditimit të duhura sipas rrethanave, mirëpo jo me qëllim për të dhënë mendim mbi efikasitetin e kontrollit intern të entitetit. Auditimi poashtu përfshin vlerësimin se sa të duhura janë politikat kontabël dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve kontabël të bëra nga menaxhmenti, si dhe vlerësimi i prezantimit të përgjithshëm të pasqyrave financiare.

Ne besojmë se dëshmitë të cilat i kemi marrë përmes auditimit mjaftojnë dhe se janë të duhura për të ofruar një bazë për mendimin tonë auditor.

Mendim

Mendimi ynë është se pasqyrat përcjellëse financiare paraqesin gjendjen e vërtetë dhe të drejtë të pozitës financiare të TEB Sh.A. me 31 Dhjetor 2012, të performancës financiare dhe të rrjedhave të saj të parasë për vitin që përfundoi në pajtim me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

PricewaterhouseCoopers Kosovo

PricewaterhouseCoopers Kosovo sh.p.k

Prishtinë,

26 February 2013

	Shënime	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
PASURITË			
Paraja e gatshme dhe gjendja me bankat	4	17,203	15,872
Gjendja me Bankën Qendrore të Kosovës	5	26,668	17,550
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	6	28,322	-
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	7	222,777	174,358
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	9	608	-
Pasuritë afatgjata materiale	12	2,835	3,132
Pasuritë afatgjata jo materiale	13	526	474
Pasuritë tjera financiare	10	984	649
Tatimi i shtyrë		-	294
Pasuritë tjera	11	249	224
Gjithsej pasuritë		300,172	212,553
DETYRIMET			
Detyrimet për klientët	14	270,369	184,036
Detyrimet tjera financiare	15	1,154	1,269
Detyrime të tjera	16	393	412
Detyrimet tatimore në të ardhura	25	224	-
Huamarrjet	17	6,424	11,019
Gjithsej detyrimet		278,564	196,736
KAPITALI			
Kapitali aksionar	18	23,000	21,500
Fitimi /(Humbja) e akumuluar		(1,392)	(5,683)
Gjithsej kapitali		21,608	15,817
Gjithsej detyrimet dhe kapitali		300,172	212,553

Këto pasqyra financiare u aprovuan nga menaxhmenti Ekzekutiv i bankës me 15 Shkurt, 2013, dhe u nënshkruan në emër të tij nga:

Mr. Orkun Mungan
Drejtor Menaxhues

Mr. Dukagjin Shylemaja
Zëvendës Drejtor Menaxhues

TEB SH.A.
PASQYRA E TË ARDHURAVE GJITHËPËRFSHIRËSE / Për vitin që përfundoi më 31 Dhjetor, 2012 /
(Të gjitha vlerat janë në mijë EUR, përveç rasteve kur përmendet ndryshe)

	Shënime	Për vitin që përfundoi më 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi më 31 Dhjetor, 2011
Të hyrat nga interesi	19	23,204	17,715
Shpenzimet e interesit	20	(7,271)	(5,289)
Të hyrat neto nga interesi		15,933	12,426
Të hyrat nga tarifat dhe komisionet	21	6,925	4,784
Shpenzime nga tarifat dhe komisionet	22	(1,070)	(877)
Të hyrat neto nga tarifat dhe komisionet		5,855	3,907
Fitimi neto nga kursi i këmbimit		252	258
Të hyrat tjera operative		30	35
Shpenzimet e zhvlerësimit për humbjet nga kreditë	7	(4,299)	(3,305)
Humbjet dhe provizionet tjera për zhvlerësim	8	31	(131)
Shpenzimet e personelit	23	(5,053)	(4,352)
Shpenzimet e zhvlerësimit dhe amortizimit		(1,922)	(1,848)
Shpenzimet administrative dhe të tjera operative	24	(6,018)	(4,921)
		4,809	2,069
Fitimi para tatimit		4,809	2,069
Tatimi në fitim	25	(518)	294
Fitimi neto i vitit		4,291	2,363
Të hyrat tjera gjithëpërfshirëse		-	-
Gjithsej të hyrat gjithëpërfshirëse		4,291	2,363

Shënimet shpjeguese nga 1 deri 30 janë pjesë përbërëse e këtyre pasqyrave financiare.

TEB Sh.A.
PASQYRA E NDRYSHIMEVE NË EKUITET / Për vitin që përfundoi më 31 Dhjetor, 2012 /
(Të gjitha vlerat janë në mijë EUR, përveç rasteve kur përmendet ndryshe)

	Kapitali aksionar	Fitimi /(Humbja) e akumuluar	Gjithsej
Gjendja më 1 janar, 2011	21,500	(8,046)	13,454
Fitimi neto për vitin	-	2,363	2,363
Të hyrat e tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-
Gjithsej të hyrat gjithëpërfshirëse	-	2,363	2,363
Gjendja më 31 Dhjetor, 2011	21,500	(5,683)	15,817
Kapitali aksionar i lëshuar	1,500	-	-
Fitimi neto për vitin	-	4,291	4,291
Të hyrat e tjera gjithëpërfshirëse	-	-	-
Gjithsej të hyrat gjithëpërfshirëse	-	4,291	4,291
Gjendja më 31 Dhjetor, 2012	23,000	(1,392)	21,608

The accompanying notes from 1 to 30 form an integral part of these financial statements.

	Shënime	Për vitin që përfundon më 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundon më më 31 Dhjetor, 2011
Rrjedha e parasë nga aktivitetet operative			
Fitimi para tatimit		4,809	2,069
Zhvlerësimi	12	1,610	1,562
Amortizimi	13	312	286
Shpenzimet e zhvlerësimit për humbjet nga kreditë dhe zërat jashtë-bilancor	7,8	4,268	3,305
Shlyerja e pasurive afatgjata materiale		35	32
Të hyrat nga interesi	19	(23,204)	(17,715)
Shpenzimet e interesit	20	7,271	5,289
		(4,899)	(5,172)
Rritja e rezervës së detyrueshme me BQK		(6,138)	(5,462)
Rritja e kredive dhe paradhënieve për klientët		(52,263)	(61,508)
Rritja në pasuritë tjera		(359)	(385)
Rritja e detyrimeve ndaj klientëve		85,199	35,102
Zvogëlimi në detyrime të tjera financiare		(250)	-
Rritja në detyrime të tjera		115	736
		26,304	(31,517)
Interesi i arkëtuar		21,484	16,453
Interesi i paguar		(4,856)	(4,006)
Paraja e gjeneruar nga aktivitetet operative		38,033	(24,242)
Rrjedhja e parasë nga aktivitetet investuese			
Blerjet e pasurisë së preکشme		(1,348)	(885)
Blerjet e pasurisë së paprekshme		(365)	(287)
Të hyrat nga shitja e pasurisë së preکشme		16	-
Blerja e pasurive financiare të disponueshme për shitje		(608)	-
		(2,305)	(1,172)
Paraja e gjeneruar nga aktivitetet investuese			
Rrjedha e parasë nga aktivitetet financiare			
Të hyrat nga huatë		(4,595)	4,598
Kapitali i ri i lëshuar		1,500	-
		(3,095)	4,598
Paraja e gjeneruar nga aktivitetet financiare		32,633	(20,816)
Rritja në para të gatshme dhe ekuivalentët e saj			
Paraja e gatshme dhe ekuivalentët e saj me 1 Janar, 2012		16,316	37,132
Paraja e gatshme dhe ekuivalentët e saj më 31 Dhjetor, 2012	4.1	48,949	16,316

1. INFORMATA TË PËRGJITHSHME

Në pajtim me rregulloret e Bankës Qendrore të Kosovës (BQK), TEB Sh.a. (Banka), me 19 Dhjetor, 2007 ka marrë licencën për aktivitete bankare, dhe në Janar 2008 ka filluar operacionet e saj. Zyra Qendrore e regjistruar e bankës gjendet në Prishtinë, Kosovë. Banka operon si bankë komerciale dhe si bankë për kursime, për të gjitha kategoritë e konsumatorëve në Kosovë, përmes rrjetit të saj prej 23 (2011:22) degëve në Prishtinë, Gjakovë, Pejë, Prizren, Ferizaj, Mitrovicë dhe Gjilan.

Banka kontrollohet nga TEB Holding, e vendosur në Turqi (kompania amë), e cila ka në pronësi 100% të aksioneve të zakonshme me 31 Dhjetor 2012 (31 Dhjetor 2011: 100% të aksioneve të zakonshme). Aksionarët e TEB Holding janë BNP Paribas dhe Çolakoğlu Group, secili në pronësi nga 50.00% të aksioneve.

Zyra Qendrore e regjistruar e bankës gjendet në rrugën Agim Ramadani, No. 15, 10000, Prishtinë, Kosovë.

Pasqyrat financiare të bankës për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012 janë aprovuar me 15 Shkurt, 2013 nga Menaxhmenti Ekzekutiv i bankës.

2. ADOPTIMI I STANDARDEVE TË REJA DHE TË NDRYSHUARA NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR

2.1. Standardet dhe interpretimet në fuqi në periudhën aktuale

Ndryshimet në vijim të standardeve ekzistuese të lëshuara nga Bordi për Standardet Ndërkombëtare Kontabël (SNK) dhe interpretimet e lëshuara nga Komiteti për Interpretimet e Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (KISNRF) ka qenë në fuqi nga 1 Janari ,2012:

- **Shpalosje —Transferimi i pasurive financiare – Ndryshimet në SNRF 7 (publikuar në 2010 dhe efektiv për periudhat vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Korrikut, 2011).** Ndryshimi kërkon informata shtesë në lidhje me rrezikun e ekspozimit që vjen nga pasuritë e transferuara financiare. Ndryshimi përfshinë një kusht të informimit për pasuritë sipas klasës dhe natyrës, shumën dhe një përshkrim të rrezikut dhe shpërblimit të pasurive financiare të cilat janë transferuar tek pala tjetër, mirëpo akoma figurojnë në bilancin e gjendjes së entitetit. Informatat poashtu kërkojnë për të mundësuar përdoruesin të kuptojë shumën e çfarëdo obligimi përcjellës, si dhe marrëdhënien në mes të pasurive financiare dhe detyrimeve përcjellëse. Aty ku pasuritë financiare janë ç’regjistruar, mirëpo entiteti akoma i ekspozohet rreziqeve dhe shpërblimeve të caktuara që shoqërojnë pasuritë e transferuara, dhe kërkohet informim të mëtutjeshëm për të mundësuar të kuptuarit e efekteve të atyre rreziqeve. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

- **Hiper-inflacioni i ashpër dhe heqja e ditëve të fiksuara për adaptuesit e parë – Ndryshimet në SNRF 1 (publikuar në Dhjetor 2010 dhe në fuqi për periudhat vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Korrikut, 2011).** Ndryshimi lidhur me hiper-inflacionin e ashpër krijon një përjashtim shtesë kur një entitet, i cili i është nënshtruar hiper-inflacionit, vazhdon të prezantojë – apo prezanton për herë të parë – pasqyra financiare në pajtim me SNRF-të. Përjashtimi lejon një entitet të zgjedh për të matur pasuritë dhe detyrimet të caktuara me vlerën fer, dhe ta përdorë atë vlerë si kosto të vlerësuar në hapjen e pasqyrës të SNRF të pozitës financiare. Bordi i SNK poashtu ka ndryshuar SNRF 1 për të eliminuar referimet në data fikse për një përjashtim dhe një lirim, të dyja që kanë të bëjnë me pasuritë dhe detyrimet financiare. Ndryshimi i parë kërkon adoptuesit – që e bëjnë për herë të parë – të zbatojnë kërkesat e mosnjohjes të SNRF-ve në mënyrë prospektive nga data e tranzicionit, e jo nga 1 Janari, 2004. Amandamentimi i dytë ka të bëjë me pasuritë apo detyrimet financiare ku vlera fer është e përcaktuar përmes teknikave vlerësuese në njohjen fillestare, dhe lejon që udhëzimi të zbatohet në mënyrë prospektive nga data e kalimit në SNRF, sesa nga 25 tetori 2002 ose 1 Janar 2004. Kjo d.m.th. që adoptuesit – ata që e bëjnë për herë të parë – nuk kanë nevojë të përcaktojnë vlerën fer të pasurive dhe detyrimeve të caktuara në njohjen fillestare për periudhat para datës së tranzicionit. SNRF 9 poashtu është amandamentuar për të reflektuar këto ndryshime. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

- **Mbulimi i pasurive themelore – Ndryshimet në SNK 12 (Publikuar në Dhjetor 2010 dhe në fuqi për periudhat vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2012).** Amandamenti ka plasuar një prezumim demantues se prona e investuar e zbatuar me vlerën fer kthehet krejtësisht përmes shitjes. Ky prezumim është përgenjështuar nëse prona e investimit mbahet brenda një modeli biznesi, objektivi i të cilit është qenësisht të konsumojë të gjitha përfitimet ekonomike të mishëruara në pronën e investimit përgjatë kohës, se sa përmes shitjes. SIC-21, tatimi në të hyrat – rikthimi i pasurive jo-zhvlerësuese të rivlerësuar, i cili adreson çështjet të ngjashme përshtirë pasuritë jo-zhvlerësuese të matura, duke përdorur modelin e rivlerësimit në SNK 16, prona, ndërtesa dhe pajisjet ishin inkorporuar në SNK 12 pas përjashtimit nga fushëveprimi i saj i pronave të matura investuese me vlerë fer. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

Adoptimi i këtyre amandamenteve të interpretimeve të standardeve ekzistuese nuk ka shpirë në ndonjë ndryshim domethënës në politikat kontabël të bankës.

2. ADOPTIMI I STANDARDEVE TË REJA DHE TË NDRYSHUARA NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (VAZHDIM)

2.2 Standardet dhe interpretimet të cilat akoma nuk janë në fuqi (efektive nga 1 janari 2013 apo më vonë)

Në ditën e autorizimit të këtyre pasqyrave financiare, standardet, ndryshimet dhe interpretimet në vijim ishin në publikim mirëpo akoma jo në fuqi:

SNRF 9, “Instrumentet financiare: klasifikimi dhe matja”. Ky standard, i publikuar në nëntor të vitit 2009, zëvendëson ato pjesë të SNK 39 që lidhen me klasifikimin dhe matjen e aktiveve financiare. SNRF 9 u ndryshua më tej në Tetor 2010 për të përcaktuar klasifikimin dhe matjen e detyrimeve financiare dhe në Dhjetor 2011 (i) për të ndryshuar datën efektive

- Pasuritë financiare duhet të klasifikohen në dy kategori matje: në pasuritë financiare të cilat do të maten në periudhat e mëpasshme me vlerë fer, dhe ato të cilat do të maten në periudhat e mëpasshme me kosto të amortizuar. Vendimi duhet të merret në momentin e njohjes fillestare të pasurisë. Klasifikimi varet nga modeli që njësia ekonomike ndjek për menaxhimin e aktiveve të veta financiare dhe karakteristikat e flukseve monetare të instrumentit.

- Një instrument matet në periudhat e mëpasshme me kosto të amortizuar vetëm nëse është një instrument borxhi dhe dy kushtet në vijim plotësohen njëkohësisht: (i) objektivi i njësisë ekonomike është të mbajë aktivin për të mbledhur/përfutur flukset monetare kontraktuale, dhe (ii) flukset monetare kontraktuale të pasurisë përfaqësojnë vetëm pagesa principali dhe interesi (që do të thotë që instrumenti ka vetëm “karakteristikat bazë të huasë”). Të gjithë instrumentet e tjerë të borxhit duhet të maten me vlerë fer nëpërmjet fitimit ose humbjes.

- Të gjithë instrumentet e kapitalit duhet të vlerësohen në periudhat e mëpasshme me vlerë fer. Instrumentet e kapitalit të cilat mbahen për tregtim do të maten me vlerë fer nëpërmjet fitimit ose humbjes. Ndërkohë, për gjithë instrumentet e tjerë të kapitalit, në momentin e njohjes fillestare mund të bëhet një zgjedhje e pakthyeshme për të njohur fitimet dhe humbjet kapitale të realizuara dhe të perealizuara përmes të hyrave të tjera gjithëpërfshirëse dhe jo përmes fitimit ose humbjes. Fitimet ose humbjet nga vlera fer nuk do të kalojnë më përmes fitimit ose humbjes. Kjo zgjedhje mund të bëhet veçmas për çdo instrument. Dividendët duhet të prezantohen në fitim ose humbje, për sa kohë që përfaqësojnë kthime nga investimi.

- Pjesa më e madhe e kërkesave të SNK 39 për klasifikimin dhe matjen e detyrimeve financiare janë transferuar pa ndryshime tek SNRF 9. Ndryshimi kryesor është se njësia ekonomike tashmë i kërkohet të paraqesë efektet e ndryshimeve në rrezikun kreditor të detyrimeve financiare të mbajtura me vlerë fer përmes fitimit ose humbjes në të hyrat të tjera gjithëpërfshirëse.

Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

2. ADOPTIMI I STANDARDEVE TË REJA DHE TË NDRYSHUARA NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (VAZHDIM)

2.2. Standardet dhe interpretimet të cilat akoma nuk janë në fuqi (vazhdim)

• **SNRF 10, Pasqyrat financiare të konsoliduara (publikuar në Maj 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013)**, zëvendëson të gjitha udhëzimet mbi kontrollin dhe konsolidimin në SNK 27 “Pasqyrat financiare të konsoliduara dhe të ndara”, dhe SIC – 12 “Konsolidimi – entitetet me qëllime të veçanta”. SNRF 10 ndryshon definicionin e kontrollit në mënyrë që kriteret e njëjta të aplikohen për të gjitha entitetet për të përcaktuar kontrollin. Ky standard çon më tutje parimet ekzistuese duke identifikuar konceptin e kontrollit si faktor përcaktues se a duhet një entitet të përfshihet në pasqyrat e konsoliduara financiare. Standardi ofron udhëzime shtesë për të ndihmuar në përcaktimin e kontrollit aty ku kjo është vështirë të vlerësohet. Ky standard i ri mund të ndikojë në entitetet të cilat një grup i konsolidon si filiale të tij. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

• **SNRF 11, Marrëveshjet e përbashkëta, (publikuar në Maj 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013)**, zëvendëson SNK 31 “interesat në sipërmarrje të përbashkëta” dhe SIC-13 “Entitetet e kontrolluara bashkërisht - kontributet-jo-monetare nga sipërmarrjet”. Ndryshimet në definicione kanë reduktuar numrin e llojeve të aranzhimeve të përbashkëta në dy: operacionet e përbashkëta dhe sipërmarrjet e përbashkëta. Politikat ekzistuese për zgjedhjen e konsolidimit proporcional për entitetet e kontrolluara bashkërisht janë eliminuar. Ky standard ofron një pasqyrim më realist të aranzhimeve të përbashkëta, duke u fokusuar në të drejtat dhe detyrimet e aranzhimeve, më shumë se sa në formën e saj ligjore. Janë dy lloje të aranzhimeve të përbashkëta: Operacionet e përbashkëta dhe sipërmarrjet e përbashkëta. Të parat dalin aty ku një operator i përbashkët ka të drejta në pasuritë dhe detyrimet që burojnë nga aranzhimet, andaj kemi llogaritë për interesin e tij në pasuritë, detyrimet, të hyrat dhe shpenzime. Sipërmarrjet e përbashkëta shfaqen kur operatori i përbashkët ka të drejta në neto pasuritë e aranzhimeve dhe rrjedhimisht kemi llogaritë e ekuitetit për interesin e tij. Konsolidimi proporcional i sipërmarrjeve të përbashkëta nuk lejohet më. Ekuiteti kontabël është obligativ për pjesëmarrje në sipërmarrjet e përbashkëta. Nuk pritët që të ketë ndonjë efekt në pasqyrat financiare të Bankës. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

• **SNRF 12, Shpalosjet e interesit në entitetet tjera, (publikuar në Maj 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013)**, vlen për entitete të cilat kanë një interes në një filial, në një aranzhim të përbashkët, në një entitet bashkëpunues apo me strukturë të pakonsoliduar. Zëvendëson kushtin e informatave në SNK 28 “Investimet në bashkëpunëtorë”. SNRF 12 kërkon nga entitetet të zbulojnë informata, të cilat u ndihmojnë lexuesve të pasqyrave financiare të vlerësojnë natyrën, rrezikun dhe efektet financiare të cilat shoqërojnë interesat e entitetit në filiale, bashkëpunëtorë, aranzhime të përbashkëta dhe entitete të pakonsoliduara. Për t'i përmbushur këto objektiva, standardi i ri kërkon zbulim informatash në disa fusha, përfshirë edhe gjykimet dhe supozimet në përcaktimin nëse entiteti kontrollon, bashkërisht apo ndikon në masë domethënëse interesat e saj në entitetet tjera, pastaj informata të gjera për hisen e interesave jo-kontrolluese në aktivitetet e grupit dhe rrjedha të parasë, informata të përmbledhura financiare të filialeve me interesa material jo-kontrolluese, dhe zbulime të detajuara të interesave në entitetet të pakonsoliduara. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

2. ADOPTIMI I STANDARDEVE TË REJA DHE TË NDRYSHUARA NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (VAZHDIM)

2.2. Standardet dhe interpretimet të publikuara por që ende nuk janë në fuqi (vazhdim)

- **IFRIC 20, Kostot e blerjes në fazën e prodhimit të një minierë sipërfaqësore, (publikuar në Tetor 2011 dhe efektive për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013).** Interpretimi sqaron se përfitimet nga aktivitetet blerëse merren parasysh në pajtim me parimet e SNK 2, inventarët deri në atë masë që janë të realizuara në formë të inventarit të prodhuar. Entiteti duhet të njeh këto kosto si “pasuri e aktivitetit blerës” deri në atë masë që përfitimet paraqesin qasje të përmirësuar në xehe, në kuadër të pasurive jo-aktuale, që i nënshtrohen përmbytjes së disa kriterëve. Ky interpretim nuk është i zbatueshëm për operacionet e Bankës.
- **Kompensimi i pasurive dhe detyrimeve financiare –Ndryshimi i SNRF 7 (publikuar në Dhjetor 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013).** Amandamenti kërkon informime të tilla, të cilat përdoruesit të pasqyrave financiare të entitetit i mundësojnë vlerësimin e efektit apo efektit potencial të rrjetit të aranzhimeve, përfshirë të drejtat e set-off. Amandamenti do të ketë një ndikim në informim mirëpo jo në matjen dhe njohjen e instrumenteve financiare. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.
- **Kompensimi i pasurive dhe detyrimeve financiare - Ndryshimi i SNK 32 publikuar në Dhjetor 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2014).** Amandamenti ka shtuar zbatimin e udhëzimit SNK 32 për të adresuar mospërputhjet e identifikuara në zbatimin e disa kriterëve të kompensimit. Kjo përfshin sqarimin e domethënies së “aktualisht ka ligjërisht të drejtë të zbatojë të drejtën e set-off-it” dhe disa sisteme të marrëveshjeve bruto mund të merren parasysh ekuivalente me neto marrëveshjet. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.
- **Ndryshimi i SNRF 1 Adoptimi për herë të parë i Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar – huatë qeveritare.** Amandamentet që kanë të bëjnë me kreditë e pranuar nga qeveritë me normë më të ulët tregu të interesit, i japin adoptuesve – të cilët për herë të parë adoptojnë SNRF – lehtësim nga zbatimi retrospektiv i SNRF kur bëjnë kontabilitetin për këto hua në tranzicion. Të lartë cekurve kjo iu jap lehtësim të njëjtë si përgatitësit ekzistues. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.
- **Përmirësimet në Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (publikuar në Maj 2012 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë me 1 Janar, 2013).** Përmirësimet përbëhen nga ndryshimet në 5 standarde. SNRF është amandamentuar për të (i) sqaruar se një entitet i cili vazhdon përgatitjen e pasqyrave të saj financiare sipas SNRF-ve, vazhdimisht mund të zbatojë IRFS 1 apo të gjitha SNRF-të retrospektivisht, sikur të mos kish rreshtur kurrë së zbatuari ato, dhe (ii) shtuar një përjashtim nga zbatimi i SNK 23, kostot e huamarrjes, retrospektivisht, nga adoptuesit për herë të parë. SNK 1 është ndryshuar për të sqaruar se shënimet shpjeguese nuk janë të nevojshme për të mbështetur bilancin e tretë të gjendjes të paraqitur në fillim të periudhës pararendëse ngase ka qenë materialisht e prekur nga ri-pasqyra retrospektive, ndryshimet në politikat kontabël apo ri-klasifikimet për qëllime prezantuese, gjersa shënimet shpjeguese kërkojnë kur entiteti vullnetarisht vendos të ofrojë pasqyra shtesë krahasimore. SNK 16 është ndryshuar për të sqaruar se pajisjet shërbyese, që shfrytëzohen për më shumë se një periudhë konsiderohen si pronë, objekte apo pajisje, e jo inventar.

2. ADOPTIMI I STANDARDEVE NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT TË REJA DHE TË NDRYSHUARA (VAZHDIM)

2.2. Standardet dhe interpretimet të publikuara por që ende nuk janë në fuqi (vazhdim)

- **IFRIC 20, Kostot e blerjes në fazën e prodhimit të një minierë sipërfaqësore, (publikuar në Tetor 2011 dhe efektive për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013).** Interpretimi sqaron se përfitimet nga aktivitetet blerëse merren parasysh në pajtim me parimet e SNK 2, inventarët deri në atë masë që janë të realizuara në formë të inventarit të prodhuar. Entiteti duhet të njeh këto kosto si “pasuri e aktivitetit blerës” deri në atë masë që përfitimet paraqesin qasje të përmirësuar në xehe, në kuadër të pasurive jo-aktuale, që i nënshtrohen përmbytjes së disa kriterëve. Ky interpretim nuk është i zbatueshëm për operacionet e Bankës.
- **Kompensimi i pasurive dhe detyrimeve financiare –Ndryshimi i SNRF 7 (publikuar në Dhjetor 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2013).** Amandamenti kërkon informime të tilla, të cilat përdoruesit të pasqyrave financiare të entitetit i mundësojnë vlerësimin e efektit apo efektit potencial të rrjetit të aranzhimeve, përfshirë të drejtat e set-off. Amandamenti do të ketë një ndikim në informim mirëpo jo në matjen dhe njohjen e instrumenteve financiare. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.
- **Kompensimi i pasurive dhe detyrimeve financiare - Ndryshimi i SNK 32 publikuar në Dhjetor 2011 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë në apo pas 1 Janarit, 2014).** Amandamenti ka shtuar zbatimin e udhëzimit SNK 32 për të adresuar mospërputhjet e identifikuar në zbatimin e disa kriterëve të kompensimit. Kjo përfshin sqarimin e domethënies së “aktualisht ka ligjërisht të drejtë të zbatojë të drejtën e set-off-it” dhe disa sisteme të marrëveshjeve bruto mund të merren parasysh ekuivalente me neto marrëveshjet. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.
- **Ndryshimi i SNRF 1 Adoptimi për herë të parë i Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar – huatë qeveritare.** Amandamentet që kanë të bëjnë me kreditë e pranuar nga qeveritë me normë më të ulët tregu të interesit, i japin adoptuesve – të cilët për herë të parë adoptojnë SNRF – lehtësim nga zbatimi retrospektiv i SNRF kur bëjnë kontabilitetin për këto hua në tranzicion. Të lartë cekurve kjo iu jap lehtësim të njëjtë si përgatitësit ekzistues. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.
- **Përmirësimet në Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (publikuar në Maj 2012 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë me 1 Janar, 2013).** Përmirësimet përbëhen nga ndryshimet në 5 standarde. SNRF është amandamentuar për të (i) sqaruar se një entitet i cili vazhdon përgatitjen e pasqyrave të saj financiare sipas SNRF-ve, vazhdimisht mund të zbatojë IRFS 1 apo të gjitha SNRF-të retrospektivisht, sikur të mos kish rreshtur kurrë së zbatuari ato, dhe (ii) shtuar një përjashtim nga zbatimi i SNK 23, kostot e huamarrjes, retrospektivisht, nga adoptuesit për herë të parë. SNK 1 është ndryshuar për të sqaruar se shënimet shpjeguese nuk janë të nevojshme për të mbështetur bilancin e tretë të gjendjes të paraqitur në fillim të periudhës pararendëse ngase ka qenë materialisht e prekur nga ri-pasqyra retrospektive, ndryshimet në politikat kontabël apo ri-klasifikimet për qëllime prezantuese, gjersa shënimet shpjeguese kërkojnë kur entiteti vullnetarisht vendos të ofrojë pasqyra shtesë krahasimore. SNK 16 është ndryshuar për të sqaruar se pajisjet shërbyese, që shfrytëzohen për më shumë se një periudhë konsiderohen si pronë, objekte apo pajisje, e jo inventar.

2. ADOPTIMI I STANDARDEVE NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT TË REJA DHE TË NDRYSHUARA (VAZHDIM)

2.3. Standardet dhe interpretimet të publikuara por që ende nuk janë në fuqi (vazhdim)

• SNK 32 është amandamentuar për të sqaruar se pasoja të caktuara tatimore të shpërndarjes të pronarët duhet të merren parasysh në pasqyrën e të hyrave, ashtu siç është kërkuar gjithmonë nga SNK 12. SNK 34 është amandamentuar për të sjellë kushtet e saj në pajtim me SNRF 8. SNK 34 kërkon zbulimin e një masë të pasurive dhe detyrimeve totale për një segment operativ, vetëm nëse informata e tillë është dhënë rregullisht vendimmarrësit kryesor operativ dhe ka pasur një ndryshim material në ato masa që nga pasqyrat e fundit vjetore financiare. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

• **Amandamente për udhëzimin transitor në SNRF 10, SNRF 11 dhe SNRF 12 (publikuar me 28 Qershor, 2012 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë me 1 Janar, 2013).** Amandamenti sqaron udhëzimin transitor në SNRF 10 – Pasqyrat e konsoliduara financiare. Entitetet të cilat adoptojnë SNRF 10 duhet të vlerësojnë kontrollin në ditën e parë të periudhës vjetore në të cilën SNRF 10 është adoptuar, dhe nëse përfundimi i konsoliduar nën SNRF 10 dallon nga SNK 27 dhe SIC 12, atëherë periudha komparative pararendëse (pra, viti 2012 për vitin kalendarik për entitetin i cili SNRF 10 e adopton në vitin 2013) ri-pasqyrohet, përveç nëse një gjë e tillë nuk është praktike. Amandamentet poashtu ofrojnë lehtësim shtesë transitor në SNRF 10, SNRF 11 Aranzhimet e përbashkëta dhe SNRF 12 “Zbulimi i interesave në entitetet tjera”, duke limituar kushtin për të ofruar informata komparative të përshtatura vetëm për periudhën pararendëse komparative. Amandamentet heqin kushtin për të prezantuar informata komparative për të dhëna që kanë të bëjnë me entitete me strukturë të pakonsoliduar para se SNRF 12 të zbatohet për herë të parë. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

• **Ndryshimet në SNRF 10, SNRF 12 dhe SNK 27 – Entitetet investuese (publikuar me 31 Tetor, 2012 dhe në fuqi për periudha vjetore të cilat fillojnë me 1 Janar, 2014).** Amandamenti paraqet një definicion të entitetit investues si një entitet, i cili (i) merr fonde nga investitorët me qëllim që atyre t’ju jap shërbime në menaxhimin e investimeve, (ii) zotohet të investitorët e tij se qëllimi biznesor i tij është që fondet t’i investojë vetëm për rritje të kapitalit apo të hyrat investuese dhe (iii) matë dhe vlerëson investimet e tij në bazë të vlerës fer. Një entitet investues kërkohet të merr parasysh filialet e tij në vlerë fer përmes fitimit dhe humbjes, dhe të konsolidojë vetëm ato filiale të cilat ofrojnë shërbime që kanë të bëjnë me aktivitetet investuese të entitetit. SNRF 12 është amandamentuar për të paraqitur informata të reja, përfshirë çfarëdo gjykimi domethënës të arritur në përcaktimin nëse një entiteti është entitet investues dhe informatat për mbështetjen financiare apo mbështetje tjetër të një filiali të pakonsoliduar, qoftë të synuara apo tashmë të dhëna filialit. Banka nuk pret që amandamentet të kenë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare.

Banka ka zgjedhur të mos adoptojë këto standarde, ndryshime dhe interpretime para datave kur ato të hynë në fuqi. Banka pret që adoptimi i këtyre standardeve, ndryshimeve dhe interpretimeve nuk do të ketë ndonjë efekt material në pasqyrat e saj financiare në periudhën e zbatimit fillestar. Banka është duke marrë parasysh ndikimin e SNRF 9 dhe datën e zbatimit të saj fillestar.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL

3.1. Deklarata e përputhshmërisë

Banka përgatit pasqyrat e saj financiare në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF). Pasqyrat financiare të bankës për vitin e mbyllur më 31 Dhjetor 2012 janë përgatitur në përputhje me SNRF, siç janë publikuar nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (BSNK) dhe trupi paraparak. Krahas kësaj, janë zbatuar interpretimet e publikuara nga Komiteti për Interpretimin e Standardeve Ndërkombëtare për Raportim Financiar (KISNRF) dhe pararendësit e tij.

Pasqyrat financiare SNRF të bankës përbëhen nga pasqyrat e gjendjes financiare, pasqyra e të hyrave gjithëpërfshirëse, pasqyra e ndryshimit në ekuitet, pasqyra e rrjedhës së parasë, politikat e rëndësishme kontabël dhe shënimet për pasqyrat financiare.

3.2 Baza e përgatitjes

Pasqyrat financiare janë përgatitur në bazë të kostos historike, përveç ri-vlerësimit të instrumenteve financiare. Politikat parësore kontabël janë të shpalosura si më poshtë.

3.3 Valuta funksionale

Në pajtim me SNK 21, valuta funksionale e Bankës është EUR pasi është valuta e mjedisit primar ekonomik ku banka operon dhe reflekton substancën ekonomike të ngjarjeve.

3.4 Të hyrat dhe shpenzimet e interesit

Të hyrat dhe shpenzimet e interesit regjistrohen në pasqyrën e të hyrave për të gjithat interesat të cilat bartin instrumente në baza akruale duke e përdorur metodën e Yield-it efektiv.

3.5 Tarifa dhe komisioni

Të hyrat dhe shpenzimet nga tarifa dhe komisioni të dala nga ofrimi, pra shfrytëzimi i shërbimeve bankare, regjistrohen në pasqyrën e të hyrave ashtu siç janë mbledhur, pra, momentin kur shërbimet janë ofruar, shfrytëzuar.

Tarifat për menaxhimin e kredisë për kreditë, të cilat kanë të ngjarë se do të zvogëlohen, shtyhen (tok me kostot direkte përkatëse) dhe njihen si një përshtatje në normën efektive të interesit të kredisë.

Të hyrat dhe shpenzimet nga tarifa dhe komisioni poashtu përfshijnë tarifën nga letrat e garancionit dhe letrat e kredisë të lëshuara nga banka në të mirë të klientëve, pastaj tarifën që burojnë nga ngarkesat e bankës vendore dhe ndërkombëtare, dhe nga shërbimet tjera që banka ofron.

3.6 Instrumentet financiare

i. Klasifikimi

Pasuritë financiare klasifikohen në kategoritë në vijim: pasuritë financiare të disponueshme për shitje, kredi dhe llogaritë e arkëtueshme. Klasifikimi i instrumenteve financiare në njohjen fillestare varet nga qëllimi për të cilin u blenë instrumentet financiare dhe karakteristikat e tyre.

Kreditë dhe llogaritë e arkëtueshme janë instrumente financiare jo-derivative me pagesa fikse apo të përcaktueshme të cilat nuk janë të kuotuar në tregjet aktive.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.6 Instrumentet financiare (vazhdim)

i. Klasifikimi (vazhdim)

Pasuritë financiare të disponueshme për shitje janë ato të synuara për mbajtje për një periudhë të papërcaktuar kohore, të cilat mund të shitën për nevoja të likuiditetit apo të ndryshimeve në normat e interesit, për nevojë të kursit të këmbimit apo çmimeve të ekuitetit.

ii. Matja

Pasuritë financiare njihen fillimisht me vlerë fer të tyre plus kostot e transaksionit, nëse ka. Kreditë dhe llogaritë e arkëtueshme fillimisht njihen në vlerën fer plus kostot e transaksionit, nëse ka. Pas njohjes fillestare, ato më pas maten me kosto të amortizuar duke shfrytëzuar metodën e normës efektive të interesit. Kostoja e amortizuar llogaritet duke përdorur metodën e normës efektive të interesit. Premiumet dhe zbritjet, përfshirë kostot fillestare të transaksionit, janë të përfshira në vlerën kontabël të instrumentit përkatës dhe të amortizuar në bazë të normës efektive të interesit, aty ku është e zbatueshme.

Metoda e interesit efektiv është metodë e kalkulimit të koston së amortizuar të një pasurie financiare dhe të alokimit të të hyrave të interesit përgjatë periudhës përkatëse. Norma efektive e interesit është normë e cila saktësisht zbret rrjedhjet e ardhshme të parasë së vlerësuar (përfshirë të gjitha tarifat në pika të paguara apo pranuar, të cilat formojnë një pjesë përbërëse të normave efektive të interesit, kostot financiare dhe premiumet apo zbritjet tjera) përmes jetëgjatësisë së pritur të pasurisë financiare, apo, ku është e mundshme, një periudhë më e shkurtër.

iii. Instrumentet specifike

Paratë dhe ekuivalentët e parasë

Paratë e gatshme dhe ekuivalentët e saj janë zëra të cilat për një kohë të shkurtër mund të shndërrohen në para të gatshme (më pak se 3 muaj të maturimit origjinal) dhe të cilat i nënshtrohen një rreziku të papërfillshëm të ndryshimit në vlerë. Shumat të cilat kanë të bëjnë me fonde të natyrës restriktive janë të përjashtuara nga paraja e gatshme dhe ekuivalentët e saj. Paraja e gatshme dhe ekuivalentet e saj mbahen me kosto të amortizuar.

Rezervat e detyrueshme për likuiditet

Në pajtim me rregullat e BQK-së, Banka duhet të përmbush kushtin e minimumit të likuiditetit mesatar. Kushti i likuiditetit llogaritet në baza javore si 10% të bazës së depozitave, e definuar si mesatarja totale e detyrimeve depozitare ndaj publikut jo-bankar në EUR dhe valuta tjera, përgjatë ditëve të punës të periudhës mirëmbajtëse. Pasuritë me të cilat banka mund të përmbushë kushtin e likuiditetit janë depozitat e EUR në BQK dhe 50% EUR ekuivalent të parasë së gatshme në valuta të gatshme për konvertim. Depozitat me BQK-në nuk mund të jenë më pak se 5% e bazës depozitare të zbatueshme. Pasi pasuritë përkatëse likuide nuk janë të disponueshme për të mbuluar operacionet ditore të bankës, ato janë përjashtuar nga paraja e gatshme dhe ekuivalentët e saj për qëllim të pasqyrës së rrjedhës së parasë.

Pasuritë financiare të disponueshme për shitje

Në njohjen fillestare, pasuritë financiare të disponueshme për shitje regjistrohen me vlerë fer plus kostot e transaksionit, nëse ka. Më vonë ato mbahen me vlerë fer. Vlerat fer të raportuara janë ose çmimet e vëzhguara të tregut apo vlera të llogaritura me një teknikë vlerësimi të bazuar në tregun aktual të vëzhgueshëm. Fitimi dhe humbjet që dalin nga ndryshimet në vlerë fer të pasurive financiare të disponueshme për shitje njihen përmes të hyrave tjera gjithëpërfshirëse në pozicionin “rezervat e rivlerësimit nga instrumentet financiare të disponueshme për shitje” deri sa pasuria financiare të çregjistrohet apo paaftësohet. Në këtë kohë, fitimi apo humbja kumulative, paraprakisht e njohur në të hyrat e tjera gjithëpërfshirëse transferohet në fitim apo humbje përmes ri-klasifikimit. Interesi i kalkuluar përmes metodës së normës efektive të interesit dhe fitimi dhe humbja nga valutat e huaja në pasuritë monetare të njohura si të disponueshme për shitje njihen si fitim apo humbje.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.6 Instrumentet financiare (vazhdim)

Kreditë dhe paradhënie

Klasifikohen si kredi dhe llogari të arkëtueshme, të cilat maten me kosto të amortizuar. Kostoja e amortizuar e një pasuri financiare apo obligimi financiar është shuma me të cilën matet apo apo obligimi financiar në njohjen fillestare, minus ri-pagesat e kryegjësë, plus ose minus amortizimi kumulativ duke përdorur metodën e interesit efektiv apo çfarëdo dallimi në mes të shumës fillestare dhe shumës së maturimit, dhe minus ndonjë reduktim (përmes shfrytëzimit të ndonjë llogarie të lejuar) për paaftësim apo që nuk mund të mbledhet. Kreditë dhe avanset raportohen si neto llogaritë e lejuara për zhvlerësimin e kredisë për të pasqyruar shumat e vlerësuara për mbledhje.

iv. Çregjistrimi

Pasuritë financiare çregjistrohen kur të drejtat kontraktuale në rrjedhë të parasë nga pasuritë financiare skadojnë, apo kur pasuritë financiare transferohen si dhe cilësitë transferuese për çregjistrim. Transaksioni trajtohet si transfer i një pasurie financiare, me ç'rast transferohet i gjithë risku dhe shpërblimi i pronësisë. Kur banka as nuk e transferon dhe as mbanë substancialisht të gjitha rreziqet dhe shpërblimet e pronësisë së pasurisë financiare, banka do të përcaktojë nëse ka mbajtur kontrollin mbi pasurinë financiare. Një obligim financiar ç'regjistrohet nga pasqyra e pozitës financiare vetëm atëherë kur të shuhet - kur obligimi i specifikuar në kontratë paguhet, apo anulohet apo skadon, me fjalë tjera, kur obligimi i specifikuar në kontratë paguhet, apo anulohet apo skadon.

v. Zhvlerësimi i pasurive financiare

Një vlerësim bëhet në çdo datë të bilancit të gjendjes nëse ka tregues objektiv se një pasuri financiare apo një grup i pasurive financiare mund të paaftësohet. Nëse dëshmi të tilla ekzistojnë, përcaktohet shuma e vlerësuar e kthyeshme dhe çfarëdo humbje nga zhvlerësimi i asaj pasurie, bazuar në neto vlerën aktuale të rrjedhës së pritur të ardhshme të parasë, dhe evidentohet dallimi në mes të shumës që mund të rikthehet dhe shuma e bartur si në vijim:

Kreditë dhe paradhëniet për konsumatorë raportohen me kosto të amortizuar neto të llogarisë së lejuar për të pasqyruar shumat e vlerësuara të rikthyeshme.

Provizioni i rrezikut të kredisë për humbjen e kredisë krijohet këtu, nëse ka dëshmi objektive se banka nuk do të mund të mbledh shumat sipas kushteve fillestare kontraktuale. Shuma e shpenzimeve është dallimi në mes të vlerës kontabël dhe shumës së vlerësuar të rikthyeshme, e kalkuluar sipas vlerës aktuale të rrjedhave të pritura të parasë përfshirë edhe shuma e rikthyeshme nga garantuesit dhe kolaterali, të zbritura sipas normës fillestare efektive të interesit të instrumentit.

Llogaritë e lejueshme bëhen kundruall vlerës kontabël të kredive dhe avanseve të identifikuar si të humbura në bazë të shqyrtimeve të rregullta të balanceve të ngelura për të zvogëluar këto kredi dhe avanse në shumat e tyre të rikthyeshme. Llogaritë e lejueshme për kreditë e humbura poashtu mbulojnë humbjet aty ku ka dëshmi objektive se humbjet potenciale janë prezente në komponentët e portofolit kreditor në datën e bilancit të gjendjes. Këto janë vlerësuar në bazë të shablloneve historike të humbjeve në secilin komponent, dhe klasifikimet kreditore të bëra për huamarrësit pasqyrojnë mjedisin aktual ekonomik nën të cilin huamarrësit operojnë.

Banka së pari vlerëson nëse ka dëshmi objektive për paaftësim individual të pasurive, me rëndësi individuale, dhe individualisht apo kolektivisht për pasuritë financiare të cilat nuk janë individualisht të rëndësishme. Nëse banka përcakton se nuk ka dëshmi objektive për paaftësim të pasurisë financiare individualisht të vlerësuar, qoftë i rëndësishëm apo jo, përfshin pasurinë në një grup të pasurive financiare me karakteristika të ngjashme të rrezikut kreditor, dhe i vlerëson kolektivisht për paaftësim.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.6 Instrumentet financiar (vazhdim)

v. Zhvlerësimi i pasurive financiare (vazhdim)

Pasuritë të cilat janë individualisht të vlerësuara për paaftësim dhe për të cilat një humbje e zhvlerësimit është evidentuar apo vazhdon të evidentohet, nuk përfshihen një vlerësimin kolektiv të paaftësisë.

Shuma e humbjes matet si dallimi në mes të vlerës kontabël të pasurisë dhe vlerës aktuale të rrjedhës së vlerësuar të ardhshme të parasë (përfshijë humbjet e ardhshme të kredive të cilat nuk janë bërë), të zbritura në normën fillestare efektive të interesit të pasurisë financiare. Vlera kontabël e pasurisë reduktohet përmes shfrytëzimit të një llogarie të lejuar dhe shuma e humbjes evidentohet në fitim apo humbje. Kalkulimi i vlerës aktuale të rrjedhës së vlerësuar të ardhshme të parasë të një pasurie financiare të kolateralizuar poashtu reflekton rrjedhën e parasë e cilat mund të rezultojë nga kostoja më e vogël e konfiskimit për marrjen dhe shitjen e kolateralit, pavarësisht se a është konfiskimi i mundur apo jo.

Për qëllim të vlerësimit kolektiv të zhvlerësimit, pasuritë financiare grupohen në bazë të karakteristikave të ngjashme të rrezikut kreditor (me fjalë tjera, në bazë të procesit notues të bankës, i cili merr parasysh llojin, industrinë, lokacionin gjeografik, llojin e kolateralit, borxhin aktual dhe faktorët tjerë relevant). Këto karakteristika janë relevante për vlerësimin e rrjedhës së ardhshme të vlerësuar të parasë për grupet e pasurive të tilla, që janë tregues të aftësisë së debitorit për të paguar të gjitha shumat sipas kushteve të kontraktuara të pasurisë që vlerësohet.

Humbja nga zhvlerësimi kreditor dhe i llogarive të arkëtueshme kontabël me kosto të amortizuar përcaktohen individualisht sipas ekspozimit total të klientëve, që tejkalon shumë prej 50 mijë EUR. Pjesa e ngelur e pasurive financiare kontabël me kosto të amortizuar provizionohet sipas rregulloreve të BQK, pas këto rregulla mjaftueshëm justifikojnë nivelin e provizioneve me një perspektivë prudeniale. Procesi për vlerësimin e paaftësimeve merr parasysh ekspozimin kreditor në vonesë më shumë se 60 ditë. Në rast se vlera neto e rikthyeshme për një pasuri financiare është më e ulët se vlera kontabël e pasurisë, atëherë ka nevojë për evidentimin kontabël të zhvlerësimit.

Norma fillestare efektive të interesit përdoret gjatë kalkulimit të shumës së rikthyeshme të një pasurie financiare, e cila përbëhet nga vlera neto aktuale e rrjedhave të ardhshme të vlerësuara të para të nxjerra nga mbledhjet e kredive apo nga likuidimi i kolateralëve. Vetëm hipotekat të cilat TEB-i i ka prioritet për likuidim janë marrë parasysh përgjatë përcaktimit të komponentit të vlerës së kolateralit të shumës së rikthyeshme.

Kategoritë e klasifikimit janë si në vijim:

Kategoria A- Standard

Të gjitha kreditë apo shërbimet tjera të drejtpërdrejta kreditore dhe ekspozimet jashtë bilancore që bartin një rrezik normal bankar. Informacionet në dispozicion në lidhje me ekspozimet kreditore, performansën e llogarisë së klientit, dhe të dhënat financiare që të gjitha këto dëshmojnë se shlyerja e ekspozimit është mjaft e sigurtë dhe nuk ka ndonjë vështirësi (apo obligimi është i sigurtuar plotësisht me kolateral të përshtatshëm). Kredia është aktive, apo delikuenca nuk është vonuar më shumë se tri dhjetë – 30 ditë nga data e kthimit apo maturimit të kredisë. Mbitërheqjet duhet të jenë brenda limitit të caktuar, ose vetëm përkohësisht të tejkalojnë limitin prej 5% ose më pak se 30 ditë, si dhe rrjedha e parasë në llogarinë rrjedhëse është e mjaftueshme për të shlyer bilancin e mbitërheqjes brenda 30 ditëve nga data e skadimit të mbitërheqjes.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.6 Instrumentet financiare (vazhdim)

v. Zhvlerësimi i pasurive financiare (vazhdim)

Kategoria B- Vëmendje e posaçme (ose Vrojtuese)

Ky klasifikim duhet të përdoret për të identifikuar dhe monitoruar ekspozimet që përmbajnë dobësi apo dobësi potenciale të cilat në rastin e rishqyrtimit, nuk e rrezikojnë kthimin e kredisë apo nuk reflektojnë ndonjë potencial për ndonjë humbje, por të cilat, po qe se nuk adresohen apo nuk korrigjohen mund të rezultojnë në keqësimin e kredisë në nën standard apo klasifikim më të ashpër. Në rast se ka mungesë të ndonjë dëshmie të dokumentuar që është e pafavorshme, apo këto kredi vonohen më shumë se 30 ditë por më pak se 60 ditë atëherë bankat duhet t'i klasifikojnë këto kredi si "Kredi me vëmendje të posaçme", si dhe ato kredi që janë vazhdimisht në mbetje të borxhit në tejkalim të 5% të linjave të aprovuara për më shumë se 30 ditë por më pak se 60 ditë. Kjo kategori e klasifikimit është përpiluar që t'ju mundësojë bankave që të identifikojnë dhe adresojnë marrëdhëniet shumë të dobëta që në fazën e hershme.

Kategoria C - Nën-standard

Ekspozimet të cilat duke u bazuar në shqyrtimin e analizave të të gjithë faktorëve shoqërues të kredisë, janë definuar qartë dobësitë e kredisë të cilat rrezikojnë pagesën e kredisë në një kurs normal. Një kredi Nën Standard është ajo kredi e cila në bazë të analizave të të dhënave financiare si dhe faktorëve të tjerë, nuk është e mbrojtur për momentin nga vlera e shëndoshë si dhe nga kapaciteti i pagesës së huamarrësit apo garantuesit ose vlera e kolateralit. Kërkohe mbështetje nga ana e garantuesve përgjegjës dhe të aftë për të kthyer kredinë gjë që do të përfshinte edhe negociata të vazhdueshme para se likuidimi i kredisë të kërkojë një klasifikim Nën standard. Nevoja për të kërkuar mbështetjen e kolateralit si mjet për të shlyer obligimin duhet të jetë bazë për një klasifikim Nën Standard.

Në rast se ka mungesë të ndonjë evidence të dokumentuar që është e pafavorshme, një ekspozim duhet të klasifikohet Nën Standard, të paktën nëse kriteriumet në vijim aplikohen:

- (a) Nëse depozitat / rrjedha e parave në llogarinë e mbitërheqjes së klientit janë të pamjaftueshme për të likuiduar bilancin e papaguar (aktiv) brenda 60 ditëve që nga data e skadimit të kredisë .
- (b) Nëse klienti e ka tejkaluar limitin e autorizuar prej 5% apo për më shumë se 60 ditë pa e paguar këtë tejkalim apo nëse menaxhmenti i bankës paraprakisht nuk e ka përcaktuar limitin e autorizuar.
- (c) Nëse klienti vonohet për të paguar këstet e kredisë sipas kontratës (duke përfshirë edhe interesin) për më tepër se 60 ditë.
- (d) Nëse afati i kthimit të kredisë është në vonesë për më tepër se 60 ditë për arsye të mospagimit.

Kategoria D-Dyshimtë

Ekspozimet të cilat duke u bazuar në shqyrtimin e analizave të të gjithë faktorëve shoqërues të kredisë, përmbajnë të gjitha dobësitë të cilat janë të qenësishme në kreditë Nën Standarde, por të cilat theksojnë që ekzistojnë mundësitë e forta që pjesa e rëndësishme e shumës së këstit nuk do të paguhet. Ka mundësi të humbjes, mirëpo shuma e saktë nuk mund të definohet saktësisht në rastin e shqyrtimit apo kjo varet edhe nga shfaqja e ndonjë veprimi apo rasti në të ardhmen. Ndonëse mundësia e humbjes është jashtëzakonisht e lartë, për shkak të faktorëve të rëndësishëm dhe të pazgjidhur specifik, por të cilët mund të funksionojnë për të mirën dhe përforcimin e kredisë, klasifikimi i saj si humbje e përafërt mund të shtyhet deri sa të përcaktohet një status më i saktë. Shembuj të faktorëve të tillë përfshihen por nuk janë të limituar në bashkimin, përvetësimin, ristrukturimin e kapitalit, si dhe furnizimin me kolaterale të reja apo plane të reja të rifinancimit. Garantuesve që nuk bashkëpunojnë apo atyre që janë në një gjendje të dobët financiare nuk duhet të konsiderohen si të aftë për të mbështetur kredinë.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.6 Instrumentet financiare (vazhdim)

v. Zhvlerësimi i pasurive financiare (vazhdim)

Mbështetje në çfarëdo kolaterali të disponueshëm që nuk do të ishte i mjaftueshëm për të mbuluar shumën gjithashtu mund të arsyetojnë klasifikimin e dyshimtë.

Në rast se ka mungesë të ndonjë evidence të dokumentuar që është e pafavorshme, një ekspozim duhet të klasifikohet si i dyshimtë, të paktën nëse kriteriumet në vijim aplikohen:

- (a) Nëse depozitat / rrjedha e parave në llogarinë e mbitërheqjes së klientit janë të pamjaftueshme për të likuiduar bilancin e papaguar (aktiv) brenda 90 ditëve që nga data e skadimit .
- (b) Nëse klienti e ka tejkaluar limitin e autorizuar prej 5% apo për më shumë se 90 ditë pa e paguar këtë tejkalim apo nëse menaxhmenti i bankës paraprakisht nuk e ka përcaktuar limitin e autorizuar.
- (c) Nëse klienti vonohet për të kryer pagesën e çfarëdo kësti të kontraktueshëm (duke përfshirë interesin) që tejkalon 90 ditë.
- (d) Nëse ka mungesë në gjendjen financiare të klientit që ka shkaktuar kapital negativ.
- (e) Nëse afati i kthimit/përfundimit të kredisë është në vonesë për më tepër se 90 ditë për arsye të mospagimit.

Kategoria E- Kredit e këqija (humbje)

janë ato ekspozimet të cilat të bazuara mbi një analizë të të gjithë faktorëve shoqërues të kredisë, kanë vlerë të vogël ose do të kërkojnë një periudhë shtesë për të realizuar ndnjë vlerë dhe nuk janë më të arsyeshme që të mbahen në librat aktive të bankës.

Një ekspozim mund të konsiderohet si i ekspozim i keq (humbje) nëse ndonjë nga kriteret në vijim aplikohet:

- (a) Nëse depozitat/rrjedha e parave në llogarinë e mbitërheqjes së klientit janë të pamjaftueshme për të likuiduar bilancin e mbitërheqjes të papaguar brenda 180 ditëve nga data e skadimit të mbi tërheqjes.
- (b) Nëse klienti e ka tejkaluar limitin e autorizuar të kredisë mbi 5% apo më shumë për mbi 180 ditë pa e paguar këtë mbitërheqje apo nëse menaxhmenti i bankës paraprakisht nuk e ka përcaktuar limitin e autorizuar.
- (c) Nëse klienti vonohet për të kryer pagesën e çfarëdo kësti të kontraktueshëm (duke përfshirë interesin) që tejkalon 180 ditë.
- (d) Nëse afati i kthimit/data e skadimit të kredisë është në vonesë për më tepër se 180 ditë për arsye të mospagimit.

Zhvlerësimi dhe provizionet për pjesën e ngelur të portofolit të kompanive, pronarëve apo klientëve individual (llogaritë e arkëtueshme nga klientët të cilët individualisht nuk janë relevant) dhe për të arkëtueshmet nga klientët individualisht të rëndësishëm (përveç bankave) për të cilët nuk ka dëshmi të zhvlerësimit, kalkulohen në bazë grupore (qasja e portofolit). Huat në grupe më tutje ndahen në kategori, si kompani dhe grupe pronarë të klientëve me pakicë në bilanc të gjendjes. Të gjitha këto tri grupe më tutje ndahen në pesë nën-kategori, A, B, C, D dhe E.

Kur një kredi konsiderohet si e pambledhshme, atëherë shlyhet (write off) ndaj provizioneve përkatëse për zhvlerësimin e kredisë. Kreditë e tilla shlyhen pasi të ndërmerren të gjitha procedurat e nevojshme të kompletohen dhe shuma e humbjes të përcaktohet. Rikthimet e mëpasshme e shumave që më herët janë shlyer i kreditohet fitimit apo humbjes.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME FINANCIARE

3.6 Instrumentet financiare (vazhdim)

v. Zhvlerësimi i pasurive financiare (vazhdim)

Nëse shuma e provizionit për zhvlerësimin e kredisë zvogëlohet më pas për shkak të ndonjë ngjarje pas regjistrimit, atëherë lirimi nga provizioni i kreditohet fitimit dhe humbjes.

Pasuritë financiare të disponueshme për shitje - Banka vlerëson në secilën datë të bilancit të gjendjes nëse ka dëshmi objektive se a mos janë të dëmtuara pasuritë financiare të disponueshme për shitje. Në rast se investimet e ekuitetit janë të klasifikuara si të disponueshme për shitje, atëherë zvogëlimi domethënës apo i zgjatur në vlerë fer të sigurisë nën koston e tij konsiderohet si dëshmi objektive e zhvlerësimit. Nëse ekzistojnë dëshmi të tilla, atëherë humbja kumulative hiqet nga të hyrat tjera gjithëpërfshirëse dhe njihet në fitim dhe humbje. Humbjet nga zhvlerësimi i njohur në fitim dhe humbje në instrumentet e ekuitetit nuk janë të kthyer përmes fitimit dhe humbjes, dhe rritjet domethënëse në vlerë fer pas zhvlerësimit regjistrohen në të hyrat tjera gjithëpërfshirëse.

Nëse në një periudhë pasuese fer-vlera e një instrumenti debitor e klasifikuar si të disponueshme për shitje rritet, dhe rritja mund objektivisht mund t'i atribuohet një ndodhie që ka ngjarë pas regjistrimit të humbjes nga zhvlerësimi në fitim dhe humbje, humbja nga zhvlerësimi kthehet përmes fitimit dhe humbjes.

Për përcaktimin e humbjeve nga zhvlerësimi në instrumentet debitore merren parasysh këta faktorë:

- Dështimi apo delikuenca në pagimin e interesit dhe kryegjësë;
- Vështirësi likuiditeti të lëshuesit;
- Shkelja e marrëveshjes apo kushteve të kontratës;
- Bankrotimi i lëshuesit;
- Përkeqësimi i gjendjes ekonomike dhe të tregut; dhe
- Përkeqësimi në klasifikimin kreditor të lëshuesit më ulët se niveli i pranueshëm.

Humbjet nga zhvlerësimi i njohur në fitim dhe humbje matet si dallimi në mes të vlerës kontabël të pasurisë financiare dhe vlerës të drejtë të tij aktuale. Fer-vlera aktuale e instrumentit është çmimi i tij i tregut apo rrjedhat e ardhshme të zbritura të parasë, aty ku nuk mund të merret çmimi i tregut.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.7 Valutat e huaja

Transaksionet në valuta tjera përkthehen në valutën funksionale me kursin e këmbimit në datën e transaksionit. Fitimi dhe humbjet nga këmbimi i huaj i cili rezulton nga marrëveshjet e transaksioneve të tilla, dhe nga përkthimi i pasurive dhe detyrimeve monetare në valuta të huaja evidentohen në fitim dhe humbje (si fitim dhe humbje neto e shkëmbimit të huaj).

Zërat jo-monetare të cilat maten në aspektin e kostos historike në një valutë huaj nuk ri - konvertohen.

3.8 Pasuritë afatgjata materiale

Pasuritë afatgjata materiale mbahen me kosto minus zhvlerësimi i akumuluar dhe humbjet e akumuluar nga dëmtimi, aty ku është e nevojshme. Çdo vit, banka vlerëson nëse ka indikatorë se pasuritë mund të jenë dëmtuara. Nëse ekzistojnë indikatorë të tillë, atëherë vlerësohen shumat e rikthyeshme. Shuma e vlerësuar e rikthyeshme është më e lartë se fërlera e një pasurie minus koston për ta shitur dhe se vlera e saj në përdorim. Kur vlera kontabël e një pasurie është më e madhe se shumata e vlerësuar e saj e rikthyeshme, atëherë shënohet në shumën e rikthyeshme dhe diferenca i ngarkohet fitimit dhe humbjes.

Fitimet dhe humbjet e pronës, objekteve dhe pajisjeve përcaktohen sipas referimit në vlerën e tyre kontabël dhe merren parasysh në përcaktimin e rezultateve operative për atë periudhë. Riparimet dhe mirëmbajtjet i ngarkohen fitimit dhe humbjet aty ku ka pasur shpenzime.

Zhvlerësimi zbatohet duke përdorur metodën e direkte, përgjatë jetëgjatësisë së vlerësuar të dobishme të çdo gjëje të pronës dhe pajisjeve. Zhvlerësimet e mëtutjeshme zbatohen në muajin pasues të blerjes ndërsa për heqjen e tyre deri në muajin e heqjes. Zhvlerësimi nuk fillon derisa pasuritë të jenë të disponueshme për shfrytëzim.

Normat vjetore të zhvlerësimit të përdorura për secilën kategori të pronës, ndërtesave dhe pajisjeve janë:

Kategoria e pasurive	Normat e përdorura të zhvlerësimit
Përmirësimi i objekteve të marrë me qira	5 vite apo afati i qirasë, cilido që është më i shkurtër
Mobiljet dhe pajisjet tjera	3-5 vite
Kompjuterët dhe pajisjet përcjellëse	3-5 vite
Automjetet motorike	5 vite

3.9 Pasuritë afatgjata jo materiale

Pasuritë fizike të fituara nga Banka mbahen me kosto minus amortizimi i akumuluar dhe humbjet nga dëmtimi, aty ku është e nevojshme. Amortizimi zbatohet në bazë të linjës së drejtë me normë vjetore prej 20%.

Shpenzimet e mëpasshme në pasuritë e kapitalizuara jo-fizike kapitalizohen vetëm kur rrit përfitimet e ardhshme fizike të mishëruara në pasuritë fizike përkatëse. Të gjitha harxhimet tjera janë shpenzime të shkaktuara. Amortizimi nuk fillon derisa pasuritë të jenë të disponueshme për shfrytëzim.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.10 Pasuritë e konfiskuara

Pasuritë e konfiskuara paraqesin pasuritë financiare dhe jo-financiare të fituara nga banka në zgjidhjen e kredive në vonesë. Pasuritë së pari njihen me vlerë fer atëherë kur merren dhe vendosen në hapësira, dhe pajisje, pasuri tjera financiare apo inventare në kuadër të pasurive tjera varësisht nga natyra e tyre dhe nga qëllimi i bankës përkitazi me rikthimin e këtyre pasurive, dhe më pas ri-maten dhe merren parasysh në pajtim me politikat kontabël për këto kategori të pasurive.

3.11 Zhvlerësimi i pasurive jo-materiale

Një humbje nga zhvlerësimi njihet sa herë që vlera kontabële e një pasurie tejkalon shumën e tij të rikthyeshme. Shuma e rikthyeshme e një pasurie është më e lartë se fer-vlera e saj minus kostoja për shitje dhe vlera në përdorim. Vlera në përdorim e një pasurie është vlera aktuale e rrjedhave të vlerësuara të ardhshme të parasë të pritura nga shfrytëzimi i vazhdueshëm dhe nga hedhja e tij.

3.12 Detyrimet për bankat

Detyrimet ndaj bankave regjistrohen kur paratë apo pasuritë tjera i jepen bankës nga bankat ndër-palë. Obligimi jo-derivativ bartet me kosto të amortizuar.

3.13 Detyrime për klientët

Detyrimet për klientët janë detyrime jo-derivative ndaj individëve, shtetit apo bizneseve dhe mbahen me kosto të amortizuar.

3.14 Huamarrjet

Huamarrjet fillimisht regjistrohen me vlerë fer, neto të kostove të transaksionit. Huamarrjet më pas mbahen me kosto të amortizuar. Çdo interes apo tarifë që ka të bëjë me fondet e marra hua është shpenzim sipas normës efektive të interesit dhe e paraqitur në fitim dhe humbje për periudhën.

Kostot e huamarrjes të cilat drejtpërsëdrejti i atribuohen blerjes, ndërtimit apo prodhimit të një pasurie kualifikuese, regjistrohen si pjesë e koston të asaj pasurie. Të gjitha kostot tjera të huamarrjes evidentohen si një shpenzim në periudhën në të cilën janë bërë.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.15 Tatimi në fitim

Tatimi në fitim kalkulohet në bazë të rregulloreve të zbatueshme në Kosovë duke përdorur norma tatimore në datën e bilancit të gjendjes. Efektive nga 1 Janari 2010, norma e tatimit në të hyrat e korporatës është 10% në pajtim me rregulloret e Kosovës për tatim aktualisht në fuqi, Ligji 03/L-162 mbi tatimin në të ardhura të korporatës.

Ngarkimi me tatim në të ardhura në fitim dhe humbje për vitin përbëhet nga tatimi aktual dhe ndryshimet në tatimin e shtyrë. Tatimi aktual kalkulohet në baza të fitimit të pritur të tatueshëm për vitin, duke përdorur norma tatimore të zbatueshme apo substancialisht në fuqi në datën e bilancit të gjendjes. Fitimi i tatueshëm dallon nga fitimi i raportuar në fitim dhe humbje, ngase përjashton zërat e të ardhurave apo shpenzimeve që janë të tatueshme apo që zbriten në vitet tjera, dhe përjashton zërat që kurrë nuk tatohen apo zbriten. Tatimet tjera, përveç tatimit në të ardhura, regjistrohen në kuadër të shpenzimeve operative.

Tatimi i shtyrë në të ardhura llogaritet duke përdorur metodën e obligimit të bilancit të gjendjes për diferencat e përkohshme që dalin nga baza e tatimeve të pasurive dhe detyrimeve, dhe shumat e tyre bartëse për qëllime të raportimit financiar. Pasuritë e tatimit të shtyrë regjistrohen deri në atë masë që ka të ngjarë se fitimi i ardhshëm i tatueshëm do të jetë i disponueshëm, ndaj së cilave diferencat e përkohshme mund të shfrytëzohen. Pasuritë e tatimit të shtyrë zvogëlohen deri në atë masë sa që nuk ka të ngjarë se përfitimet përcjellëse tatimore do të realizohen.

Detyrimet dhe pasuritë e tatimit të shtyrë maten me normë tatimi që pritët të zbatohet në periudhën kur pasuria realizohet apo obligimi vendoset në bazë të normave tatimore të cilat janë në fuqi apo substancialisht në fuqi në datën e bilancit të gjendjes. Detyrimet dhe pasuritë e tatimit të shtyrë bëhen net kur ekziston e drejta ligjërish të zbatueshme për net pasuritë aktuale tatimore ndaj detyrimeve tatimore, dhe kur ato ndërlidhen me tatimet në të ardhura të imponuara nga ndonjë autoritet tatimor.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.16 Angazhimet e zërave jashtë-bilancor dhe ngjarjet e paparashikuara

Në kuadër të punës së saj, banka ka hyrë në zotime jashtë-bilancore, si garancionet, zotimet për të dhënë kredi dhe letër kredi dhe transaksione me instrumente financiare. Provizionet për humbje në zotime dhe detyrimet e mundshme mirëmbahet në nivelin adekuat për të absorbuar humbjet e ardhshme të mundshme. Menaxhmenti përcakton provizionet adekuate në bazë të shqyrtimit të zërave individual, përvojës së fundit të humbjes, kushteve aktuale ekonomike, karakteristikave të rrezikut të kategorive të ndryshme të transaksioneve dhe faktorëve tjerë përkatës.

Kontratat për garancione financiare janë kontrata, të cilat kërkojnë nga lëshuesi të bëjë pagesa specifike për të reimburseuar mbajtësin për ndonjë humbje të shkaktuar nga një debitor specifik që ka dështuar të paguajë me kohë, sipas kushteve të borxhit. Garancionet e tilla financiare i jepen bankave, institucioneve financiare dhe trupave tjerë në emër të klientëve për të siguruar kredi, mbitërheqje dhe shërbime tjera bankare.

Garancionet financiare në datën e lëshimit regjistrohen me vlerë fer, e cila është ekuivalente me shumën e tarifës së pranuar. Tarifa amortizohet në fitim dhe humbje përgjatë periudhës së kontratës duke përdorur metodën e linjës së drejtë. Detyrimet e bankës në garancione më pas maten sipas: matjes fillestare, minus amortizimi i kalkuluar për të regjistruar të hyrat nga tarifa përgjatë periudhës së garancionit, apo vlerësimi më i mirë i shpenzimeve të kërkuara për të pastruar obligimin.

Garancioni për kompletim - janë kontrata që kërkojnë nga lëshuesi të bëjë pagesa specifike për të rimbursuar mbajtësin për një shpenzim të shkaktuar ngase një debitor i caktuar ka dështuar të kryej punën me kohë, në pajtim me kontratën. Garancionet në datën e lëshimit regjistrohen me vlerë fer e cila është e barabartë me shumën e tarifës së pranuar. Tarifa amortizohet në fitim dhe humbje përgjatë periudhës së kontratës, duke përdorur metodën e linjës së drejtë. Detyrimet e bankës nën garancion më pas maten sipas:

- Matja fillestare, minus amortizimi i kalkuluar për të regjistruar të hyrat nga tarifa përgjatë periudhës së garancionit; apo
- Vlerësimi më i mirë i shpenzimeve të kërkuara për të pastruar obligimin.

3.17 Provizionet

Provizionet njihen kur banka ka një detyrim aktual ligjor apo konstruktiv si rezultat i ngjarjeve të kaluara, dhe ka shumë mundësi që të ekzistojë një dalje burimesh që kërkohet për të shlyer detyrimin; dhe shuma mund të matet me besueshmëri. Provizionet maten sipas vlerësimit më të mirë të menaxhmentit mbi shpenzimet e kërkuara për të pastruar obligimin në ditën e bilancit të gjendjes dhe zbritet për të prezantuar vlerën aty ku efekti është material.

3.18 Përfitimet e të punësuarve

Banka paguan kontribute për planin pensional të administruar publikisht (TKPK) në baza të obligueshme. Banka nuk ka detyrime tjera për pagesa pasi që kontributet të paguhen. Kontributet regjistrohen si shpenzime për përfitim të punësuarve atëherë kur ato duhet të paguhen.

3.19 Qiratë operative

Pagesat e bëra për qiratë operative i ngarkohen shpenzimeve me linjë të drejtë gjatë kohëzgjatjes së qirasë. Kur një qira operative përfundon para skadimit, çdo pagesë e bërë qiradhënësit përmes penalizimeve regjistrohet si një shpenzim në kohën kur të ndodh shkëputja.

3. PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE TË RËNDËSISHME KONTABËL (VAZHDIM)

3.20 Vlerësime dhe gjykime të rëndësishme kontabël

Në zbatimin e politikave kontabël të bankës, të cilat janë të përshkruara në shënimin 3, nga menaxhmenti kërkohet të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozimeve mbi vlerat kontabël të pasurive dhe të detyrimeve, të cilat nuk janë të gatshme nga burimet tjera. Vlerësimet dhe supozimet përcjellëse bazohen në shpenzimet historike dhe në faktorë tjerë të cilët konsiderohen relevant. Rezultatet aktuale mund të jenë ndryshe nga këto vlerësime. Vlerësimet dhe supozimet themelore shqyrtohen vazhdimisht. Ndryshimet në vlerësimet kontabël regjistrohen në periudhën në të cilën është ndryshimi, nëse ky i fundit prek vetëm atë periudhë, apo në periudhën e ndryshimt dhe periudhat pasuese, nëse ndryshimi prek periudhën aktuale dhe ato të ardhshme.

a) Zhvlerësimi i kredive të klientëve

Në konstatimin se a janë kredit e klientëve të dëmtuara në baza individuale, kjo kërkon vlerësimin e vlerës aktuale të rrjedhave të pritura të parasë nga kreditë e klientëve, përfshirë shumat e ri-kthyeshme nga hipotekat e shkallës së parë. Menaxhmenti i bankës përdor gjykimin e tij në vlerësimin e rrjedhave të pritura të parasë nga portofoli kreditor dhe nga ri-kthimi i hipotekave të shkallës së parë. Rezultatet mund të jenë shumë të ndryshme. Supozimet kyçe të shfrytëzuara në vlerësimin e huas së klientit bazohen në pozitën, profitabilitetin, pjesën në treg dhe vlerën e kolateralit, si burime kryesore të rrjedhës së pritur të parasë. Rrethanat e ngjashme, që mbizotërojnë në regjionin e klientit merren parasysh, si p.sh. efikasiteti i gjykatës.

Aty ku neto vlera e rrjedhave të pritura të parasë dallon me +/-1%, humbja nga zhvlerësimi do të vlerësohet 18 mijë EUR më ulët apo 18 mijë EUR më lartë (2011: 6 mijë EUR).

4. PARAJA E GATSHME DHE GJENDJA ME BANKAT

	Dhjetor 31, 2012	Dhjetor 31, 2011
Paraja në dorë	12,839	11,363
Llogaritë rrjedhëse me bankat	3,043	877
Depozita brenda një nate	1,062	3,632
Bonot e thesarit me Bankën Qendrore	259	-
Gjithsej	17,203	15,872
Llogaria rrjedhëse me Bankën Qendrore	26,668	17,550
Gjithsej para e gatshme dhe gjendja me bankat	43,871	33,422

4.1 PARAJA DHE EKVIVALENTET E PARASË

Paraja dhe ekuivalentet e parasë në pasqyrën e rrjedhës së parasë përbëhen nga:

	Dhjetor 31, 2012	Dhjetor 31, 2011
Paraja në dorë dhe në banka	17,203	15,872
Gjendja pa restriksione me BQK	3,424	444
Depozita me maturim më pak se 3 muaj (shënim 6)	28,322	-
Gjithsej para e ekuivalentet e parasë	48,949	16,316

5. GJENDJA ME BANKËN QENDRORE TË KOSOVËS

Gjendja me Bankën Qendrore të Kosovës (BQK) prej 26,668 mijë EUR me 31 Dhjetor, 2012 (2011: 17,500 mijë EUR) paraqet rezervën e detyrueshme sipas rregulloreve të BQK-së. BQK-ja paguan interes deri në tërë shumën e kushtit të rezervës minimale të likuiditetit (siç është definuar në shënimin 3.6 (iii)). Përgjatë vitit 2012, interesi është paguar me normë që lëvizte nga 0.0% dhe 0.1% për vit (2011: 0.1% dhe 0.6% p.a.). Bilanci i restriktuar i rezervave të likuiditetit me BQK-në përjashtohet nga paraja dhe ekuivalentët e parasë e saj për qëllime të pasqyrës së rrjedhës së parasë.

6. KREDI DHE PARADHËNIE PËR BANKAT

	Dhjetor 31, 2012	Dhjetor 31, 2011
Afatizimet	28,321	-
Interesi akrual	1	-
Totali i kredive dhe paradhënieve për bankat	28,322	-
Afatshkurtër	28,322	-
Interesi vjetor i fituar i afatizimeve në normat në vijim luhatet në mes të:		
2012	2011	
për Euro 0.5 % to 1.25 %	-	
për USD 0.2 % to 2.5%	-	

7. KREDITË DHE PARADHËNIET PËR KLIENTËT

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Kreditë të klientëve	166,020	127,684
Mbitërheqjet	45,315	38,667
Kreditë kartelat	21,109	13,386
	232,444	179,737
Provizionet për humbjet nga kreditë	9,667	5,379
Gjithsej kreditë e klientëve	222,777	174,358
Afatshkurtër	63,883	47,459
Afatgjatë	158,894	126,899

Mbitërheqjet paraqesin kredi suazore afat-shkurtra dhe kredi konsumuese.

Me 31 Dhjetor, 2012, kreditë dhe paradhëniet për klientët përfshijnë të hyrat nga interesi akrual prej 1,713 mijë EUR (2011: 1,261 mijë EUR).

Lëvizjet në shpenzimet e zhvlerësimit për humbjet nga kreditë janë si në vijim:

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Rezervimet për humbjet nga kreditë me 1 Janar	5,379	2,074
Shpenzimi gjatë vitit	4,299	3,305
Huatë e shlyera	(11)	-
Gjithsej rezervimet për humbjet nga kreditë e klientëve më 31 Dhjetor	9,667	5,379

Ngarkimi i fitimit dhe humbjes për shpenzimet e rezervimeve për humbjet nga kreditë është i detajuar si më poshtë:

	Dhjetor 31, 2012	Dhjetor 31, 2011
Shpenzimet e rezervimeve për humbjet nga kreditë e klientëve	4,299	3,305
Gjithsej ngarkimet e fitimit dhe humbjes për shpenzimet e rezervimeve për humbjet nga kreditë e klientëve	4,299	3,305

7. KREDITË DHE PARADHËNIET PËR KLIENTËT (VAZHDIM)

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Provizionet e ngarkuara indi-vidëve:	2,673	1,026
Kreditë e klientëve	1,366	475
Mbitërheqjet	15	8
Kreditë kartelat	1,292	543
Provizionet e ngarkuara personave juridik:	6,994	4,353
Kreditë e klientëve	6,178	3,847
Mbitërheqjet	816	506
Gjithsej	9,667	5,379

Më poshtë është paraqitur një analizë e industrisë të bruto portofolit të kredive për personat juridik para provizioneve:

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
	%age	%age
Ndërmarrje me shumicë	28.46%	30.69%
Prodhimet	8.37%	9.65%
Konsumi	7.38%	8.59%
Shërbimi	2.42%	2.86%
Hotele dhe restorante	1.86%	2.17%
Bujqësi	0.34%	0.21%
Ndërtimtari	4.30%	5.57%
Tjera	46.87%	40.26%
	100.00%	100.00%

Me 31 Dhjetor, 2012, 10 huamarrësit më të mëdhenj përbënin 11.27% (2011: 68 %) të gjithë portofolit kreditor.
Në kreditë për klientët janë të përfshira kreditë e dëmtuara me një balanc prej 11,538 mijë EUR, me 31 Dhjetor, 2012 (2011: 6,837 mijë EUR).

8. SHPENZIMET E REZERVIMEVE PËR HUMBJET E TJERA

NGARKIMI I FITIMIT DHE HUMBJES PËR SHPENZIMET E REZERVIMEVE PËR HUMBJET E TJERA ËSHTË DHËNË NË DETAJE SI MË POSHTË.

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Shpenzimet e rezervimeve per humbjet nga garancionet	(31)	131
Gjithsej ngarkimet e fitimit dhe humbjes për shpenzimet e rezervimeve për humbjet e tjera	31	131

9. PASURITË FINANCIARE TË DISPONUESHME PËR SHITJE

Pasuritë financiare të disponueshme për shitje prej 608 mijë EUR me 31 Dhjetor, 2012 (2011: zero EUR) paraqesin bonot e thesarit nga Banka Qendrore e Kosovës. Bonot e thesarit qeveritar për zbritje kanë maturitet që shtrihen nga 25 Korriku, 2012 deri në 20 Mars, 2013 me yields që shtrihet nga 1.08% deri 3.05%.

10. PASURITË TJERA FINANCIARE

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
		-
Mirëmbajtja e llogarive rrjedhëse dhe tarifat e kreditë kartelës	854	542
Llogaritë e arkëtueshme nga institucionet tjera financiare	72	98
Pasuritë tjera financiare	57	4
Llogaritë e arkëtueshme nga punonjësit	1	5
Gjithsej pasuritë tjera financiare	984	649
Afatshkurtër	984	649

11. PASURITË TJERA

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Shpenzimet e parapaguara	73	108
Kolaterali i konfiskuar në huat e pakthyeshme	63	-
Llogaritë e tjera të arkëtueshme	113	116
Gjithsej pasuritë tjera	249	224
Afatshkurtër	249	224

12. PASURITË AFATGJATA MATERIALE

	Riparimet e objekteve të marra me qira	Mobilet, orenditë dhe pajisjet	Kompjuterët dhe pajisjet përcjellëse	Automjetet	Gjithsej
Kostoja:					
Me 1 Janar, 2011	2,427	141	3,715	608	6,891
Shtesat gjatë vitit	316	10	436	123	885
Heqjet nga përdorimi	(60)	-	(3)	(43)	(106)
Me 31 Dhjetor, 2011	2,683	151	4,148	688	7,670
Shtesat gjatë vitit	381	15	859	93	1,348
Heqjet nga përdorimi	-	-	(76)	(31)	(107)
Me 31 Dhjetor, 2012	3,064	166	4,931	750	8,911
Zhvlerësimi i akumuluar:					
Me 1 Janar, 2011	1,133	79	1,617	221	3,050
Shpenzimet për vitin	559	26	847	130	1,562
Heqjet nga përdorimi	(43)	-	(3)	(28)	(74)
Me 31 Dhjetor, 2011	1,649	105	2,461	323	4,538
Shpenzimet për vitin	602	24	839	145	1,610
Heqjet nga përdorimi	-	-	(66)	(6)	(72)
Me 31 Dhjetor, 2012	2,251	129	3,234	462	6,076
Neto vlera kontabël:					
Me 31 Dhjetor, 2011	1,034	46	1,687	365	3,132
Me 31 Dhjetor, 2012	813	37	1,697	289	2,835

13. PASURITË AFATGJATA JO MATERIALE

	Softuer
Kostoja:	
Me 1 Janar, 2011	1,233
Shtesat	287
Me 31 Dhjetor, 2011	1,520
Shtesat	365
Me 31 Dhjetor, 2012	1,885
Amortizimi i akumuluar:	
Me 1 Janar , 2011	760
Shpenzimet për vitin	287
Me 31 Dhjetor, 2011	1,047
Shpenzimet për vitin	312
Me 31 Dhjetor, 2012	1,359
Neto vlera kontabël:	
Me 31 Dhjetor, 2011	474
Me 31 Dhjetor, 2012	526

All intangible assets are acquired assets and are amortized during its useful life.

14. DETYRIME PËR KLIENTËT

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Depozitat pa afat		
Individët	67,315	56,400
NVM (Ndërmarrjet të vogla dhe të mesme)	28,355	21,497
Korporatave & Ndërmarrjeve Komerciale	33,122	18,530
	128,792	96,427
Depozitat me afat		
Individët	87,807	52,763
NVM (Ndërmarrjet të vogla dhe të mesme)	23,865	10,785
Korporatave & Ndërmarrjeve Komerciale	29,905	24,061
	141,577	87,609
Gjithsej detyrimet për klientët	270,369	184,036
 Afatshkurtër	246,281	172,769
Afatgjatë	24,089	11,267

Me 31 Dhjetor, 2012, detyrimet ndaj klientëve përfshijnë shpenzimet akruale të interesit prej 2,402 mijë EUR (2011: 1,281 mijë EUR).

Analiza sipas klasit të biznesit për afatizimet dhe llogaritë rrjedhëse është si në vijim:

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Spektori	% e gjithsej borxhit ndaj konsumatorëve	% e gjithsej borxhit ndaj konsumatorëve
Individët	57%	59%
Ndërmarrjet dhe personat tjerë juridik	43%	41%
	100%	100%

15. DETYRIME TJERA FINANCIARE

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Llogaritë e pagueshme për bonusin e kredit kartelave	416	286
Transferet në pritje të klientëve	365	608
Borxhi i furnitorëve	242	247
SMS banking-mobile	97	99
Parapagimi për kreditë kartela	34	29
Gjithsej detyrimet tjera financiare	1,154	1,269
Afatshkurtër	1,154	1,269

Transferet në pritje të klientëve paraqesin pagesat e mbledhura në emër të palëve të treta përmes sistemit të kliringut, të cilat kanë mbetur të papaguara për pranuesit në fund të vitit. Në këtë shumë është e përfshirë shuma prej 341 mijë euro (2011: 565 mijë euro) të pagueshme llogarisë bankare të autoriteteve doganore. Bilanci i ngelur paraqet shumat e pagueshme për pranuesit tjerë.

16. DETYRIMET TJERA

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Provizionet për garancionet	198	229
Tatimet e mbajtura të pagueshme	61	53
Tarifa e shtyrë	57	60
Pensioni i pagueshëm në paga	35	31
Tatimi në të hyrat e personelit	27	24
TVSH dhe tatimet tjera të pagueshme	9	8
Llogaritë tjera të pagueshme	6	7
Gjithsej detyrimet tjera	393	412
Afatshkurtër	393	412

17. HUAMARRJET

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Huamarrjet e varura	6,500	6,500
Fondet tjera të marra hua	-	4,600
Tarifat e paguara paraprakisht të shtyra	(90)	(97)
Interesi akrual	14	16
Gjithsej huamarrjet	6,424	11,019
Afatshkurtër	-	4,600
Afatgjatë	6,424	6,419

Huaja 1nga IFC

Përgjatë vitit 2010, TEB. sh.a. ka hyrë në marrëveshje kredie me IFC – International Finance Corporation (Korporata Financiare Ndërkombëtare) në shumë prej 6,500 mijë EUR. Qëllimi i kredisë ishte pajisja e bankës me Tier 2 kapital, dhe të mundësohet shfrytëzimi i të hollave për financimin e aktivitetit të përgjithshëm huadhënës. Kredia do të paguhet me një pagesë në 10 vjetorin e datës së disbursimit. Interesi do të paguhet çdo gjashtë muaj. Bilanci me 31 Dhjetor, 2012 ishte 6,424 mijë EUR (Dhjetor 31, 2011: 6,419 mijë EUR). Garantor për këtë kredi është TEB Holding A.S.

Huaja 2 nga TEB N.V. Holandë

Përgjatë vitit 2011, banka ka hyrë në marrëveshje huamarrëse me TEB N.V. Holandë në shumë prej 4,600 mijë EUR. Qëllimi i kësaj huaje ishte posedimi i fondeve për likuiditet për fund vitin 2011.

18. KAPITALI AKSIONAR

Kapitali aksionar i autorizuar dhe i paguar i bankës me 31 Dhjetor, 2012 përbëhej nga 2,300 mijë aksione të zakonshme me PAR vlerë prej 10 EUR secili (2011: 2,150 mijë aksione ordinere)

Një përmbledhje e pronësisë së aksioneve të bankës është si në vijim :

Aksionari	Me 31 Dhjetor, 2012		As at December 31, 2011	
	Përqindja e pronësisë	Shuma	Përqindja e pronësisë	Shuma
TEB Holding A.S.	100%	23,000	100%	21,500
	<u>100%</u>	<u>23,000</u>	<u>100%</u>	<u>21,500</u>

Natyra e aksioneve është e zakonshme dhe nuk kanë të drejta, preferenca apo restriksione. Kapitali fillestar është paguar në para të gatshme.

19. TË HYRAT NGA INTERESI

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi 31 Dhjetor, 2011
Të hyrat nga kreditë	23,129	17,516
Të hyrat nga bankat	60	199
Të hyrat nga pasuritë financiare të disponueshme për shitje	15	-
Gjithsej të hyrat nga interesi	23,204	17,715

Të hyrat nga interesi në vitin 2012 përfshijnë EUR 154 mijë (2011: 91 mijë) akruale në pasuritë e dëmtuara financiare.

20. SHPENZIMET PËR INTERES

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Interesi në depozitat me afat	5,354	3,744
Interesi në depozitat e kursimit	1,567	1,206
Interesi në huatë e marra	350	339
Gjithsej shpenzimet e interesit	7,271	5,289

21. TË HYRAT NGA TARIFAT DHE KOMISIONET

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Aktivitetet e huadhënies	1,791	1,135
Pagesat ndërkombëtare	812	808
Pagesat vendore	381	253
Garancionet dhe letër kreditë	476	474
Kreditë kartelat	2,550	1,500
Tarifat nga shërbimi i llogarisë	683	492
Tjera	232	122
Gjithsej të hyrat nga tarifat dhe komisionet	6,925	4,784

22. SHPENZIMET NGA TARIFAT DHE KOMISIONET

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Pagesat ndërkombëtare	157	140
Pagesat vendore	22	18
Garancionet dhe letër kreditë	22	31
Tarifat për kreditë kartelat	419	254
Tarifat për Bankën Qendrore	172	174
Tarifa tjera	278	260
Gjithsej shpenzimet nga tarifat dhe komisionet	1,070	877

23. SHPENZIMET E PERSONELIT

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Shpenzimet e pagave	4,511	3,897
Kontributet e obligueshme pensionale të stafit	210	182
Shpenzime të tjera për personelin	332	273
Gjithsej shpenzimet e personelit	5,053	4,352

24. ADMINISTRATIVE AND OTHER OPERATING EXPENSES

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Shpenzimet për shërbime profesionale	208	181
Marketing dhe sponsorim	713	803
Shërbimet publike	224	158
Reprezentimi	80	77
Udhëtimi	179	138
Mirëmbajtja	198	167
Furnizime të zyrës	556	388
Kostot e sigurisë dhe sigurimit	593	474
Shpenzimet e qirave operative	1,040	917
Telekomunikimet	785	591
ATM, Visa card dhe E-banking	232	164
Shpenzimet e derivateve (gjenerator dhe vetura)	186	173
Taksa dhe komisione	94	70
POS shpenzimet	51	26
Shpenzimet e shërbimeve, kredit kartelat	261	122
Shpenzimet e pastrimit	195	142
Tjera	423	330
Gjithsej shpenzimet administrative dhe shpenzimet tjera operative	6,018	4,921

25. TATIMI NË FITIM

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Shpenzimet aktuale të tatimit në fitim	224	-
Shpenzimet/(kredi) të tatimit të shtyrë	294	-
Të hyrat/(debi) të tatimit të shtyrë	-	294
Gjithsej shpenzimet e tatimit në fitim	518	294

Më poshtë është paraqitur kalkulimi i shpenzimeve aktuale të tatimit në të hyra.

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Fitimi para tatimit	4,809	2,069
Plus: shpenzimet jo të zbritshme për qëllime tatimore	414	809
Minus: shpenzimet e përshpejtuara të lejueshme për qëllime tatimore	(41)	-
Fitimi i tatueshëm për vitin	5,182	2,878
Humbjet e tatimit me 1 Janar	-	(5,818)
Fitimi (humbja) i tatueshëm për vitin	5,182	(2,940)
Shpenzimi i tatimit në fitim në 10%	518	294

Humbjet efektive tatimore për t'i bartur para janë zero mijë EUR (2011: 2,940 mijë EUR). Me 31 Dhjetor, pasuritë e tatimit të shtyrë janë regjistruar për dallimet e përkohshme neto të zbritshme, dhe pasuritë tatimore janë amortizuar përgjatë kohës gjatë 2012 dhe janë shfrytëzuar krejtësisht. Sipas rregullave tatimore, banka mund të bart para humbjet tatimore deri në shtatë vite.

Efektivisht nga 1 Janari 2010, norma tatimore në të hyrat e korporatave ishte 10% sipas rregulloreve tatimore të Kosovës në fuqi, Ligji numër 03/L-162 "Tatimi në të Ardhurat e Korporatave".

Effective from January 1, 2010, the tax rate on corporate income is set at 10% in accordance with Kosovo tax regulations currently in force, Law no. 03/L-162 "On Corporate Income Tax".

25. TATIMI NË FITIM (VAZHDIM)

Në vijim kemi pasuritë e tatimit të shtyrë nga humbjet e akumuluar të tatimit të pashfrytëzuara.

Lëvizja e tatimit të shtyrë

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
Bilanci fillestar me 1 Janar,	294	-
Ngarkesat për vitin	(294)	294
Gjithsej pasuria e tatimit të shtyrë	-	294

26. SHPALOSJE PËR PALËT E NDËRLIDHURA

Në përcaktimin e palëve, banka zbaton kushtet e SNK 24. Palët e ndërlidhura janë:

- Palët të cilat në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, përmes një apo më shumë ndërmjetësues, kontrollon apo është e kontrolluar, apo është nën kontroll të përbashkët me entitetin;
- Palët në të cilat banka ka një interes, që i jep një ndikim të dukshëm apo kontroll të përbashkët mbi entitetin;
- Individët privat të cilët në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë kanë fuqi vote në banka, gjë që iu jep një ndikim të caktuar mbi bankën dhe entitetet e kontrolluara apo bashkërisht të kontrolluar nga individët e tillë, nga anëtarët e personelit kyç menaxhues, me fjalë tjera, kanë autorizim dhe përgjegjësi për planifikim, menaxhim dhe kontrollim të operacioneve të bankës, përfshirë drejtorët;
- Kur merret parasysh çdo transaksion i mundshëm me një palë të lidhur, vëmendja fokusohet në substancën e marrëdhënies jo vetëm formën ligjore.

Banka kontrollohet nga TEB Holding A.S e inkuorporuar në Turqi (kompania amë), i cili ka në pronësi 100% të aksioneve ordinere me 31 Dhjetor, 2012 (2011: 100% aksione të zakonshme).

Gjatë kryerjes së biznesit bankar, banka kryen transaksione me palët e ndërlidhura. Transaksionet përfshijnë depozita, huamarrje dhe transaksione në valutë të huaj. Këto transaksione bëhen në kushte normale komerciale dhe me çmime të tregut.

27. SHPALOSJE PËR PALËT E NDËRLIDHURA (VAZHDIM)

Tabela në vijim përmbledhë fushëveprimin e transaksioneve të palëve të ndërlidhura, gjendjen e pasurive dhe detyrimeve, të hyrat dhe shpenzimet përkatëse për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012.

Dhjetor 31, 2012	TEB A.S	TEB Holding	BNP Paribas	Total
Llogaritë e arkëtueshme				
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	733	-	32	765
Gjithsej llogaritë e arkëtueshme	733	-	32	765
Detyrimet				
Detyrimet tjera	-	42	-	42
Gjithsej detyrimet	-	42	-	-
Neto llogari të arkëtueshme /(detyrime)	733	(42)	32	723
Garancionet e konfirmuara	30	-	-	30
Të hyrat				
Të hyrat nga interesi	-	-	-	-
Gjithsej të hyrat				
Shpenzimet				
Shpenzimet e interesit	11	-	-	11
Rrogat, qiratë dhe shpenzimet tjera	-	177	-	177
Gjithsej shpenzimet	11	177	-	188
Neto të hyrat/(shpenzimet)	(11)	(177)	-	(188)

27. SHPALOSJE PËR PALËT E NDËRLIDHURA (VAZHDIM)

Tabela në vijim përmbledh fushëveprimin e transaksioneve të palëve të ndërlidhura, gjendjen e pasurive dhe detyrimeve me 31 Dhjetor, 2011, dhe të hyrat dhe shpenzimet përkatëse për vitin e mbyllur.

Dhjetor 31, 2011	TEB A.S	TEB Holding	BNP Paribas	TEB N.V	Total
Llogaritë e arkëtueshme					
Kredi dhe paradhënie për klientët	870	-	3	-	873
Gjithsej llogarit e arkëtueshme	870	-	3	-	873
Detyrimet					
Huamarrjet	-	-	-	4,600	4,600
Detyrimet tjera	70	42	-	-	112
Gjithsej detyrimet	70	42	-	4,600	4,712
Neto llogari të arkëtueshme /(detyrimet)	800	(42)	3	(4,600)	(3,839)
Të hyrat					
Të hyrat nga interesi	4	-	1	-	5
Gjithsej të hyrat	4	-	1	-	5
Shpenzimet					
Shpenzimet e interesit	27	-	-	-	27
Rrogat, qiratë dhe shpenzimet tjera	14	156	-	-	170
Gjithsej shpenzimet	41	156	-	-	197
Neto të hyrat/(shpenzimet)	(37)	(156)	1	-	(192)

27. SHPALOSJE PËR PALËT E NDËRLIDHURA (VAZHDIM)**KOMPENZIMI I MENAXHMENTIT KRYESOR**

	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2012	Për vitin që përfundoi me 31 Dhjetor, 2011
	Menaxhmenti ekzekutiv	Menaxhmenti ekzekutiv
Rrogat	351	167
Bonuset	101	85
Gjithsej	452	252

28. ZËRAT JASHTË- BILANCOR, DETYRIMET FINANCIARE DHE NGJARJET E PAPARASHIKUARA**a. Garancionet dhe letër kreditë**

Zotimet kreditore përfshijnë zotimet për të dhënë kredi, letër kreditë dhe garancioni, të koncipuara për të përmbushur nevojat e konsumatorëve të bankës. Letër kreditë dhe garancionet e dhënë konsumatorëve, e obligojnë bankën të bëjë pagesa në emër të konsumatorëve nëse konsumatorët dështojnë të performojnë sipas kushteve të kontratës. Zotimet për të dhënë kreditë paraqesin zotimet kontraktuale për të dhënë hua dhe kredi rrotulluese. Zotimet përgjithësisht kanë data fikse të skadimit, apo klauzola tjera shkëputje. Pasi zotimet mund të skadojnë pa u tërhequr, shumat totale jo medoemos paraqesin nevojën për para të gatshme.

Shuma agregate e zotimeve të garancioneve dhe letrave të kredisë të lëshuara nga bankat janë:

	31 Dhjetor, 2012	Dhjetor 31, 2011
Garancionet për pagesa	13,481	12,506
Letër kreditë	1,041	1,369
Garancionet tjera dhe dëmshpërblimet	651	-
	15,173	13,875
Angazhimet e kredive ende të pa papaguara	44,824	43,278
Gjithsej	59,997	57,153

28. ZËRAT JASHTË- BILANCOR, DETYRIMET FINANCIARE DHE NGJARJET E PAPARASHIKUARA (VAZHDIM)

a. Garancionet dhe letër kreditë (vazhdim)

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Garancionet:		
Të Siguruara		
Siguruar nga depozitat në para të gatshme	1,388	445
Siguruar me kolateral tjetër	58,609	56,708
	59,997	57,153
 Të pasiguruara	-	-
 Gjithsej	59,997	57,153

B. ÇËSHTJET GJYQËSORE

Prej kohe në kohë dhe në kursin normal të punës, banka mund të paditet. Në bazë të vlerësimeve të bankës dhe në bazë të këshillave profesionale – interne dhe eksterne – menaxhmenti mendon se nuk do të ketë humbje materiale në këtë drejtim, dhe rrjedhimisht, nuk janë bërë provizione në këto pasqyra financiare.

C. ZOTIMET OPERATIVE TË QIRASË

Banka ka zotime sipas kontratave të pa-anulueshme të qerasë, detyrimet për të cilat do të shfaqën si në vijim:

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Brenda një viti	415	368
Prej dy deri në pesë vite	2,719	2,902
 Gjithsej	3,134	3,270

29. NGJARJET PAS DATËS SË RAPORTIMIT

Nuk ka ngjarje të tjera pas datës së raportimit që do të kërkonin rregullime ose shënime shpjeguese shtesë në pasqyrat financiare.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR

a. Menaxhimi i rrezikut të kapitalit

Objektivat e bankës gjatë menaxhimit të kapitalit janë: (i) të jetë në pajtim me kushtet e kapitalit të parashtruara nga BQK-ja, (ii) të ruaj aftësinë e bankës në mënyrë që të vazhdojë të bëjë kthime për aksionarët dhe (iii) mirëmbajë një bazë të fuqishme të kapitalit për të mbështetur punën e saj.

Mjaftueshmëria e kapitalit dhe shfrytëzimi i kapitalit rregullativ monitorohen në baza mujore nga menaxhmeti i bankës, i cili zbaton teknika sipas udhëzimeve të BQK-së. Informatat e kërkuara i jepen BQK-së çdo tre muaj.

Pasuritë e peshuara sipas rrezikut maten me një hierarki të pesë peshimeve të rrezikut të klasifikuara sipas natyrës dhe duke pasqyruar një vlerësim të rrezikut kreditor, të tregut dhe rreziqe tjera që shoqërojnë çdo pasuri, adoptohet për ekspozim jashtë-bilancor, me disa përshtatje për të reflektuar mundësinë e humbjes potenciale.

Në 2012 BQK-ja ka kërkuar nga banka të mbajë një nivel minimal të kapitalit rregullativ prej 5,000 mijë EUR, për të mbajtur përpjesëtimin e kapitalit Tier I ndaj pasurive me rrezik të peshuar në apo më shumë se minimumi prej 8%, dhe për Tier II në apo më shumë se minimumi 12%.

Me 31 Dhjetor 2012, raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit ishte: Tier I 9.27% (2011:8.62%) dhe raporti total i kapitalit rregullativ 12.99% (2011: 13.13%).

- i. Te kapitali i përshtatur i rrezikut të bankës është arritur duke pjesëtuar bazën e saj të kapitalit me pasuritë me rrezik të peshuar.
- ii. Përpjesëtimi minimal i parashtruar për të lartcekurën mund të rritet kohë pas kohe nga BQK-ja përmes rregullës apo urdhëresës.

Me 3 Dhjetor, 2012, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës ka publikuar një rregullore të re përkitazi me menaxhimin e rrezikut të kapitalit të bankës, "Rregullorja 2 mbi adekuatshmërinë e kapitalit të bankës".

Rregullorja e re kërkon nga bankat të mbajnë një nivel minimal të kapitalit rregullativ prej 7,000 mijë EUR për të mbajtur raportin e kapitalit të klasit të parë ndaj pasurive me rrezik të peshuar në apo mbi minimumin prej 8%, të mirëmbajë totalin e kapitalit rregullativ ndaj pasurive me rrezik të peshuar në apo mbi minimumin prej 12%, si dhe të mbajë raportin e ekuitetit total ndaj pasurive totale (përpjesëtimi i shfrytëzimit) në apo mbi minimumin 7%.

Sipas rregullores së re të BQK-së, me 31 Dhjetor 2012, përpjesëtimi i mjaftueshmërisë së kapitalit të bankës është: kapital i klasit të parë 8.01%, raporti i kapitalit rregullativ total 11.22% dhe raporti i levës 7.17%.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

A. MENAXHIMI I RREZIKUT TË KAPITALIT (VAZHDIM)

RAPORTI I KAPITALIT I CILI BAZOHET NË RREZIK MINIMAL

Nivelet e kapitalit të bankës, pasuritë e peshuara me rrezik dhe raporti për mjaftueshmërinë e kapitali sipas rregullave të reja dhe të vjetra të BQK-së janë si në vijim:

	Sipas rregullores së re të BQK-së	Sipas rregullores së vjetër të BQK-së	
	December 31, 2012	December 31, 2012	December 31, 2011
Kapitali i klasit të parë			
Kapitali fillestar	23,000	23,000	21,500
Të hyrat e mbajtura	(1,392)	(1,392)	(5,683)
Minus pasuritë e paprekshme	(526)	(526)	(474)
Kreditë personave të lidhur me bankë	6	n/a	n/a
Gjithsej kapitali kualifikues i klasit të parë	21,076	21,082	15,343
Kapitali i klasit të dytë			
Borxhet e varura	6,500	6,500	6,500
Shpenzimet e rezervave për humbjet nga kreditë (limituar në 1.25% të RWA)	1,962	1,962	1,517
Gjithsej kapitali kualifikues i klasit të dytë	8,462	8,462	8,017
Gjithsej kapitali rregullativ	29,538	29,544	23,360
Në bilanc të gjendjes	228,995	214,064	165,302
Jashtë bilancit të gjendjes	13,620	13,423	12,637
Mjetet e rrezikuara për rrezikun operacional	20,561	n/a	n/a
Gjithsej mjetet e peshuara me rrezik	263,176	227,487	177,939
Raporti i kapitalit i klasit të parë me pasurinë me rrezik të peshuar	8.01%	9.27%	8.62%
Gjithsej raporti i kapitalit me pasurinë me rrezik të peshuar	11.22%	12.99%	13.13%
Gjithsej raporti i ekuitetit me gjithsej pasuritë	7.17%	n/a	n/a

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT (VAZHDIM)**B. KATEGORITË E INSTRUMENTEVE FINANCIARE**

Tabela në vijim është barazim i klasave të instrumenteve financiare me kategoritë e matjes SNK39. Në fund të vitit banka ka instrumentet në vijim financiare:

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Kredi dhe paradhënie		
Paraja e gatshme dhe gjendja me Bankën Qendrore	43,871	33,422
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	28,322	-
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	222,777	174,358
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	608	-
Pasuritë tjera financiare	984	649
Gjithsej pasuritë financiare	296,562	208,429
Detyrimet financiare me kosto të amortizuar		
Detyrime për klientët	270,369	184,036
Detyrime për bankat	-	4,600
Huamarrjet nga institucionet tjera financiare	6,424	6,419
Detyrimet tjera financiare	1,154	1,269
Gjithsej detyrimet financiare	277,947	196,324

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

c. Objektivat e menaxhimit të rrezikut financiar

Funksioni i thesarit korporatës të bankës është të ofrojë shërbime për bizneset, për të bashkërenduar qasje në tregjet financiare vendore dhe ndërkombëtare, monitoruar dhe menaxhuar rreziqet financiare që kanë të bëjnë me operacionet e bankës, përmes raportimeve të rrezikut intern, të cilat analizojnë ekspozimin sipas shkallëve dhe madhësinë e rrezikut. Këto rreziqe përfshijnë rrezikun e tregut (përfshirë rrezikun valutor, rrezikun e normave të interesit), rrezikun kreditor dhe rrezikun të likuiditetit.

Pajtueshmëria me politika dhe limite të ekspozimit shqyrtohet vazhdimisht nga komitetet e menaxhmentit dhe auditorët intern. Banka nuk hyn apo tregton instrumente financiare derivative në masë të madhe.

d. Rreziku i tregut

Aktivitetet e bankës e ekspozojnë atë, në radhë të parë, ndaj rreziqeve financiare të ndryshimit në kursin e këmbimit të valutës së huaj dhe normave të interesit. Rreziku i tregut nuk është i koncentruar në rrezikun valutor apo rrezikun e normave të interesit, pasi shumica e transaksioneve të bankës janë në valutë lokale dhe shumica e normave të interesit janë të fiksuara.

e. Rreziku i valutave të huaja

Politikat e menaxhimit të rreziqeve valutore të TEB sh.a. definojnë metodat e menaxhimit të rrezikut valutor të bankës. Qëllimi i politikave të menaxhimit të rrezikut valutor është menaxhimi dhe kufizimi i humbjes potenciale, i cili krijohet si rezultat i ndryshimeve në kurset e valutave të huaj dhe reflektohet në rezultatet e punës dhe në mjaftueshmërinë e kapitalit të bankës. Rreziku valutor paraqet probabilitetin e realizimit të humbjes sipas zërave bilancor dhe jashtë-bilancor, si rezultat i ndryshimeve në kurset e valutave dhe/ose jo-harmonizimit të niveleve të pasurive, detyrimeve dhe zërave jashtë-bilancor në valutë të njëjtë. Banka e menaxhon rrezikun e valutës së huaj përmes menaxhimit të strukturës valutore të pasurive dhe detyrimeve në linjë me ndryshimet e pritura në kurset e valutave të huaja. Rreziku i kursit të këmbimit menaxhohet dhe qeveriset sipas politikave të TEB Group. Si e tillë, TEB sh.a. vazhdimisht monitoron lëvizjet e kursit të këmbimit dhe tregjeve të valutave të huaja, dhe përcakton pozicionin e saj valutor në baza ditore. Çdo përjashtim nga këto politika duhet të aprovohet nga Bordi Mbikëqyrës i TEB sh.a. dhe Departamenti i Menaxhimit të Rrezikut të TEB Group. Banka dhe politikat e Grupit ndalojnë bankën të mbajë pozitë të hapur valutore për qëllime spekulimi. Sidoqoftë, derivatet e këmbimit të huaj mund të shfrytëzohen për qëllime të hedgingut për të mbyllë pozicione të caktuara, në të cilat raste ato monitorohen për së afërmi në nivel lokal dhe të Grupit.

Banka kryen transaksione në EUR dhe në valuta të huaja. Banka akoma nuk ka hyrë në ndonjë shkëmbim substancial apo në ndonjë transaksion derivativ përgjatë vitit që përfundoi më 31 Dhjetor, 2012 dhe 2011.

Banka i ekspozohet rrezikut valutor përmes transaksioneve në valuta të huaja. Pasi valuta me të cilën banka shpreh pasqyrat e saj financiare është Euro, atëherë pasqyrat financiare të bankës ndikohen nga lëvizjet në kursin e këmbimit në mes të euros dhe valutave tjera.

Ekspozimet e bankës në transaksione rrisin fitimet dhe humbjet në valutë të huaj të cilat pasqyrohen në fitim dhe humbje. Këto ekspozime përbëhen nga pasuritë dhe detyrimet monetare të bankës të cilat nuk janë të shprehura në valutën funksionale të bankës.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

e. Rreziku i valutave të huaja (vazhdim)

Analiza e ndjeshmërisë së valutave të huaja

Banka është kryesisht e ekspozuar ndaj dollarit amerikan (USD) dhe frankut zviceran (CHF). Tabela në vijim ofron detaje të ndjeshmërisë së bankës kundruall rritjes dhe uljes së vlerës së euros ndaj valutave të huaja. Përqindja e shfrytëzuar është norma e ndjeshmërisë e përdorur në raportimin e rrezikut të valutave të huaja në mënyrë interne tek personeli menaxherial kyç dhe paraqet vlerësimin e menaxhmentit të ndryshimeve të mundshme të arsyeshme në kursin e shkëmbimit valutor. Analiza e ndjeshmërisë përfshin vetëm zërat monetar në valutë të huaj, dhe përshtatë përkthimin e tyre në fund të periudhës për ndryshim në kurset e këmbimit. Banka ka zbatuar 10 pikë bazë të rritjes apo uljes së kurseve aktuale të këmbimit valutor. Numri i mëposhtëm pozitiv tregon një rritje në fitim dhe ekuitet tjetër ku EUR forcohet me përqindje të caktuar ndaj valutave relevante.

	+10% të Eurove	-10% të Eurove
31 Dhjetor, 2012		
<u>Pasuritë:</u>		
Ndikimi në paranë e gatshme, kredi dhe paradhënie për bankat	810	990
<u>Detyrimet:</u>		
Ndikimi në detyrime ndaj bankave dhe klientëve	748	915
Neto ndikimi në fitim, humbje dhe ekuitet	62	75
31 Dhjetor, 2011		
<u>Pasuritë:</u>		
Ndikimi në paranë e gatshme dhe kredi dhe paradhënie për bankat	662	808
<u>Detyrimet:</u>		
Ndikimi në detyrime ndaj bankave dhe klientëve	629	769
Neto ndikimi në fitim, humbje dhe ekuitet	33	39

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

e. Rreziku i valutave të huaja (vazhdim)

Tabela në vijim përmbledh pozitën valutore të bankës me 31 Dhjetor, 2012:

	EURO	USD	CHF	Tjera	Gjithsej
Pasuritë financiare					
Paraja e gatshme në dorë dhe në bankë	9,516	2,237	5,163	287	17,203
Gjendja me BQK	26,668	-	-	-	26,668
Kredi dhe paradhënie për bankat	24,532	3,790	-	-	28,322
Kreditë e klientëve – neto	222,777	-	-	-	222,777
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	608	-	-	-	608
Pasuritë tjera financiare	984	-	-	-	984
Gjithsej pasuritë	285,085	6,027	5,163	287	296,562
Detyrimet financiare					
Detyrime për klientët	262,130	6,108	1,859	272	270,369
Huamarrjet	6,424	-	-	-	6,424
Detyrime tjera financiare	1,154	-	-	-	1,154
Ekuiteti i aksionarëve	21,608	-	-	-	21,608
Gjithsej detyrimet	291,316	6,108	1,859	272	299,555
Neto pozita valutore me 31 Dhjetor, 2012	(6,231)	(81)	3,304	15	2,993

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

e. Rreziku i valutave të huaja (vazhdim)

Tabela në vijim përmbledh pozitën valutore të bankës me 31 Dhjetor, 2011:

	EURO	USD	CHF	Others	Total
Financial assets					
Cash on hand and at banks	8,597	5,499	1,419	357	15,872
Balances with CBK	17,550	-	-	-	17,550
Due from other banks	-	-	-	-	-
Loans to customers – net	174,358	-	-	-	174,358
Other financial assets	649	-	-	-	649
Total assets	201,154	5,499	1,419	357	208,429
Financial liabilities					
Due to customers	177,116	5,347	1,228	345	184,036
Borrowings	11,019	-	-	-	11,019
Other financial liabilities	1,269	-	-	-	1,269
Shareholder's equity	15,817	-	-	-	15,817
Total liabilities	205,221	5,347	1,228	345	212,141
Net currency position as at December 31, 2011	(4,067)	152	191	12	(3,712)

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I REZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

e. Rreziku i valutave të huaja (vazhdim)

Tabela në vijim përmbledh pozitën bruto valutore të hapur të bankës me 31 Dhjetor, 2012. Sipas politikave grupore të TEB-it, pozita valutore e hapur individuale nuk duhet të jetë më shumë se 5% e ekuitetit në çfarëdo kohe, ndërkah sipas BQK-së, pozita e hapur valutore për çfarëdo valute nuk duhet të jetë më shumë se 20% e kapitalit.

31 Dhjetor, 2012	Pozicioni Spot			Gjithsej pozicioni		Limiti
	Pasuritë në valutën origjinale	Detyrimet në valutën origjinale	Neto	në Euro	% të kapitalit	
Valuta						
USD	8,521	8,053	468	355	2	5
CHF	2,612	2,244	368	305	1	5
Tjera	234	222	12	15	-	5
	11,367	10,519	848	675	3	15

31 Dhjetor, 2012	Pozicioni Spot			Gjithsej pozicioni		Limiti
	Pasuritë në valutën origjinale	Detyrimet në valutën origjinale	Neto	në Euro	% të kapitalit	
Valuta						
USD	7,087	6,888	199	155	1	5
CHF	1,729	1,497	232	191	1	5
Tjera	299	288	11	13	-	5
	9,115	8,673	442	359	2	15

Kurset e këmbimit për monedhat kryesore më 31 dhjetor, 2012 dhe 2011 ishin si vijon:

	31 Dhjetor, 2012	31 Dhjetor, 2011
Dollari amerikan (USD)	1.3194	1.2889
Funta britaneze (GBP)	0.8161	0.836
Franku zviceran (CHF)	1.2072	1.2186

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

f. Rreziku i normës së interesit

Rreziku i normës së interesit është se vlera e një instrumenti financiar do të luhatet për shkak të ndryshimeve në normat e interesit të tregut, dhe rreziku se maturimet e pasurive që bartin interes dallojnë nga maturimet e detyrimeve që bartin interes të përdorura për të financuar ato pasuri (rreziku i ri-çmimit). Koha për të cilën norma e interesit është e fiksuar për një instrument financiar vë në pah se deri në çfarë mase i ekspozohet rrezikut të normës së interesit. Pasuritë dhe afatizimet e depozitave të konsumatorëve në bankë bartin norma fikse interesi, ndërsa huamarrjet kanë norma variable të interesit. Normat e interesit të zbatueshme për pasuritë dhe detyrimet financiare janë të zbuluara në shënimin përkatës në këto pasqyra financiare. Politikat e bankës për menaxhimin e rrezikut të normës së interesit definojnë metodën e identifikimit, matjes, veprimeve pasuese dhe kontrollimit të rrezikut në rast të modifikimit të normës së interesit. Politikat synojnë menaxhimin e ekspozimit ndaj rrezikut të normave të interesit dhe kufizimit të humbjes potenciale, e cila krijohet si rezultat i modifikimit të niveleve të normave të interesit në treg dhe efekti i atyre ndryshimeve në rezultatet e biznesit, dhe vlerës së tregut të kapitalit të bankës.

Departamenti për menaxhimin e rrezikut monitoron ekspozimin ndaj rrezikut të normës së interesit duke përdorur metodologjinë e analizës së boshllëkut të normës së interesit. Me këtë qëllim, TEB sh.a. definon një varg të të dhënave të cilat bazohen në rrjedhat e parasë sipas intervaleve kohore individuale. Principi i maturimit të ngelur zbatohet në marrëveshjet me një normë të fiksuar të interesit, ndërsa datat e ri-çmimit të normës së interesit merren parasysh në marrëveshje me normë variable të interesit.

Të gjitha pozicionet e bilancit të gjendjes dhe ato jashtë bilancit të gjendjes, të cilat janë të ndjeshme ndaj rrezikut të normës së interesit, janë të klasifikuara në librat e bankës dhe librat tregtar. Pozicionet vëzhgohen sipas këtyre segmenteve:

- Pozicionet e ndjeshme ndaj normës së interesi në Euro
- Pozicionet e ndjeshme ndaj normës së interesit në valuta tjera (baza agregate për secilën valutë ndarazi)

Menaxhmenti beson se banka nuk është e ekspozuar ndaj rrezikut të normës së interesit në instrumentet e saj financiare, përveç huamarrjeve të cilat janë në norma variabël të interesit. Fondet dhe Detyrimet të cilat nuk kanë maturim të definuar (si depozitat që duhet të paguhën si të kërkuhen), apo të cilat kanë maturime të ndryshme në raport me arritjen origjinale të cekur në kontratë, janë të klasifikuara në kategorinë si kërkesë për depozitime për qëllime të analizës së boshllëkut.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

f. Rreziku i normës së interesit (vazhdim)

Analiza e ndjeshmërisë

Menaxhimi i normës së rrezikut plotësohet nga monitorimi i ndjeshmërisë së fitimit dhe humbjes së bankës dhe ekuiteti në skenare të ndryshme të lëvizjes së normës së interesit. Analiza e ndjeshmërisë së normës së interesit përcaktohet në bazë të ekspozimeve në rrezikun e normës së interesit në datën raportuese. Analiza supozon një rritje paralele të normave të interesit sipas 200 pikëve (± 2%) në nivel të neto fitimit dhe ekuitetit.

Ekspozimi në rrezik të normës së interesit dhe ndikimi i tij në pasqyrën e bankës të ndryshimit në ekuitet dhe fitim dhe humbje matet përmes metodologjisë Basis Point Value. Rezultatet e prezantuara në vijim paraqesin ndryshimet në fitim dhe humbje dhe ekuitet, të cilat ndodhin nëse normat e interesit rriten apo zvogëlohen për 200 pika bazike.

Analiza e ndjeshmërisë së fitimit apo humbjes dhe ekuitetit ndaj ndryshimeve në norma të interesit është si në vijim:

	Ndjeshmëria e fitimit dhe humbjes	
Ndjeshmëria ndaj normës së interesit	2012	2011
Rritja në pika bazike	(458)	(269)
+200 pikë zhvendosje paralele		
	Ndjeshmëria e fitimit dhe humbjes	
Ndjeshmëria ndaj normës së interesit	2012	2011
Ulje në pika bazike	205	102
-200 pikë zhvendosje paralele		

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor

Banka i nënshtrohet rrezikut kreditor nga aktivitetet e saj huadhënëse dhe në rastet kur vepron si ndërmjetësues në llogari të konsumatorëve apo palëve treta, apo kur lëshon garancione. Në këtë aspekt, rreziku kreditor për bankës buron nga mundësia e dëshimit të palëve të ndryshme në përmbushjen e detyrimeve të tyre financiare. Menaxhimi i rrezikut kreditor të huamarrësve bëhet përmes analizimit të rregullt të kredive të huamarrësve. Ekspozimi ndaj rrezikut kreditor menaxhohet edhe pjesërisht duke marrë kolateral dhe garancione.

Ekspozimi parësor i bankës ndaj rrezikut kreditor vjen nga Kredi dhe Paradhënie për klientët. Shuma e ekspozimit kreditor shprehet me vlerë kontabël të pasurive në bilanc të gjendjes. Krahas kësaj, banka e ekspozohet rrezikut kreditor jashtë-bilancor përmes garancioneve të lëshuara.

Koncentrimet e rrezikut kreditor (qoftë bilancor apo jashtë-bilancor) që vjen nga instrumentet financiare, ekzistojnë për palët tjera kur kanë karakteristika të ngjashme ekonomike, të cilat mund të bëjnë aftësinë e tyre për të përmbushur detyrimet kontraktuale të ndikohet ngjashëm nga ndryshimet në kushtet ekonomike dhe kushtet tjera. Pjesa më e madhe e koncentrimet të rrezikut kreditor vjen nga lloji i konsumatorit në raport me huatë dhe paradhëniet e bankës dhe me garancionet e lëshuara.

Për matje të mëpasshme dhe paaftësim të pasurive, banka vlerëson nëse ekzistojnë dëshmi objektive të zhvlerësimit individual për pasuritë financiare të cilat janë individualisht të rëndësishme, dhe individualisht apo kolektivisht për pasuritë financiare të cilat nuk janë individualisht të rëndësishme. Nëse konstatohet se nuk ka dëshmi objektive të zhvlerësimit për pasurinë financiare individualisht të vlerësuar, qoftë i rëndësishëm apo jo, e përfshin pasurinë në fjalë në grupin e pasurive financiare që kanë karakteristika të ngjashme të rrezikut kreditor, dhe kolektivisht i vlerëson për paaftësim. Pasuritë të cilat janë individualisht të vlerësuar për paaftësim, dhe për të cilat një humbje nga zhvlerësimi është apo vazhdon të regjistrohet, nuk janë të përfshira në një vlerësim kolektiv të zhvlerësimit.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

a) Ekspozimi maksimal ndaj rrezikut kreditor:

Me 31 Dhjetor, 2012

	Bruto maksimum ekspozimi	Provizionet e zhvlerësimit	Neto maksimum ekspozimi	Vlera fer e kolateralit
Paraja e gatshme dhe gjendja me Bankën Qendrore	43,871	-	48,871	-
Kredi dhe paradhënie për bankat	28,322	-	28,322	-
Kredi për individë	78,280	(2,673)	75,607	60,597
Kreditë e klientëve	60,260	(1,366)	58,894	59,947
Mbitërheqjet	911	(15)	896	650
Kreditë kartelat	17,109	(1,292)	15,817	-
Kredi për persona juridik	154,164	(6,994)	147,170	762,794
Huatë entiteteve të mëdha	105,760	(6,178)	99,582	324,019
Mbitërheqjet	44,404	(816)	43,588	438,775
Kreditë kartelat	4,000	-	4,000	-
Gjithsej kredi dhe paradhënie për klientët	232,444	(9,667)	222,777	823,391
 Pasuritë të disponueshme për shitje	 608	 -	 608	 -
 Letër kreditë	 1,041	 -	 1,041	 -
Letër garancionet	13,481	-	13,481	-
Garancione tjera dhe dëmshpërblimet	651	-	651	-
Angazhimet kreditore	44,824	-	44,824	-
Detyrimet e mundshme	59,997	-	59,997	-

VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Credit risk (continued)

a) Ekspozimi maksimal ndaj rrezikut kreditor (vazhdim)

Me 31 Dhjetor, 2011

	Bruto maksimum ekspozimi	Provizionet e zhvlerësimit	Neto maksimum ekspozimi	Fer-vlera e kolat- eralit
Paraja e gatshme dhe gjendja me Bankën Qendrore	33,412	-	-	-
Kredi për individë	56,269	(1,026)	55,242	43,343
Kreditë e klientëve	44,107	(475)	43,632	42,895
Mbitërheqjet	689	(8)	681	448
Kartelat kreditore	11,473	(543)	10,930	-
Kredi për persona juridik	123,468	(4,353)	119,115	543,779
Kredi për persona juridik	83,576	(3,847)	79,729	214,465
Mbitërheqjet	37,978	(506)	37,472	329,315
Kartelat kreditore	1,914	-	1,914	-
Gjithsej kredi dhe paradhënie për klientët	179,737	(5,379)	174,358	587,122
Letër kreditë	1,369	-	1,369	-
Letër garancionet	12,506	-	12,506	-
Zotime kreditore	43,278	-	43,278	-
Detyrimet e mundshme	57,153	-	57,153	-

VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

i. Kredi dhe paradhënie

Kreditë dhe paradhëniet janë të përmbledhura si në vijim:

	31 Dhjetor, 2012		31 Dhjetor, 2011	
	Kredi dhe paradhënie për klientët	Kredi dhe paradhënie për bankat	Kredi dhe paradhënie për klientët	Kredi dhe paradhënie për bankat
Jo në vonesë dhe jo të zhvlerëuara	208,385	28,322	164,243	-
Në vonesë por jo të zhvlerëuara	12,396	-	8,642	-
Të zhvlerëuara individualisht	11,663	-	6,852	-
Bruto kreditë	232,444	28,322	179,737	-
Minus: rezervimet për humbjet	(9,667)	-	(5,379)	-
nga kreditë e klientëve	(9,667)	-	(5,379)	-
Neto kreditë	222,777	28,332	174,358	-

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)**g. Rreziku kreditor (vazhdim)****i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)****b) Kredi dhe paradhënie jo në vonesë dhe jo të dëmtuara (vazhdim)**

Me 31 Dhjetor, 2012 sistemi intern i klasifikimit

	A	Gjithsej	Vlera fer e kolateralit
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	28,322	28,322	-
Kreditë për individ	73,580	73,580	57,126
Kreditë e klientëve	56,790	56,790	56,483
Mbitërheqjet	877	877	643
Kreditë kartelat	15,913	15,913	-
Kredi personave juridik	134,805	134,805	695,272
Kreditë e klientëve	90,310	90,310	395,903
Mbitërheqjet	40,739	40,739	299,369
Kreditë kartelat	3,756	3,756	-
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët	208,385	208,385	752,398
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	608	608	-
Gjithsej	237,315	237,315	752,398

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

- g. Rreziku kreditor (vazhdim)
- i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)
- b) Kredi dhe paradhënie jo në vonesë dhe jo të dëmtuara (vazhdim)

Me 31 Dhjetor, 2012 sistemi intern i klasifikimit

	A	Gjithsej	Fer-vlera e kolateralit
Kredi për individë	53,431	53,431	40,688
Kreditë e klientëve	41,985	41,985	40,240
Mbitërheqjet	679	679	448
Kreditë kartelat	10,767	10,767	-
Kredi personave juridik	110,812	110,812	509,015
Kreditë e klientëve	71,825	71,825	300,039
Mbitërheqjet	37,164	37,164	208,976
Kreditë kartelat	1,823	1,823	-
Gjithsej huatë dhe kreditë për konsumatorë	164,243	164,243	549,703
Gjithsej	164,243	164,243	549,703

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)

Kategoria A

Të gjitha kreditë apo shërbimet tjera të drejtpërdrejta kreditore dhe ekspozimet jashtë bilancore që bartin një rrezik normal bankar. Informacionet në dispozicion në lidhje me ekspozimet kreditore, performansën e llogarisë së klientit, dhe të dhënat financiare që të gjitha këto dëshmojnë se shlyerja e ekspozimit është mjaft e sigurtë dhe nuk ka ndonjë vështirësi (apo obligimi është i siguruar plotësisht me kolateral të përshtatshëm). Kredia është aktive, apo delikuenca nuk është vonuar më shumë se tri dhjetë – 30 ditë nga data e kthimit apo maturimit të kredisë. Mbitërheqjet duhet të jenë brenda limitit të caktuar, ose vetëm përkohësisht të tejkalojnë limitin prej 5% ose më pak se 30 ditë, si dhe rrjedha e parasë në llogarinë rrjedhëse është e mjaftueshme për të shlyer bilancin e mbitërheqjes brenda 30 ditëve nga data e skadimit të mbitërheqjes.

Kategoria B- Vëmendje e posaçme (ose Vrojtuese)

Ky klasifikim duhet të përdoret për të identifikuar dhe monitoruar ekspozimet që përmbajnë dobësi apo dobësi potenciale të cilat në rastin e rishqyrtimit, nuk e rrezikojnë kthimin e kredisë apo nuk reflektojnë ndonjë potencial për ndonjë humbje, por të cilat, po qe se nuk adresohen apo nuk korrigjohen mund të rezultojnë në keqësimin e kredisë në nën standard apo klasifikim më të ashpër. Në rast se ka mungesë të ndonjë dëshmie të dokumentuar që është e pafavorshme, apo këto kredi vonohen më shumë se 30 ditë por më pak se 60 ditë atëherë bankat duhet t'i klasifikojnë këto kredi si "Kredi me vëmendje të posaqme", si dhe ato kredi që janë vazhdimisht në mbetje të borxhit në tejkalim të 5% të linjave të aprovuara për më shumë se 30 ditë por më pak se 60 ditë. Kjo kategori e klasifikimit është përpiluar që t'ju mundësojë bankave që të identifikojnë dhe adresojnë marrëdhëniet shumë të dobëta që në fazën e hershme.

Kategoria C- Nën-standard

Ekspozimet të cilat duke u bazuar në shqyrtimin e analizave të të gjithë faktorëve shoqëruar të kredisë, janë definuar qartë dobësitë e kredisë të cilat rrezikojnë pagesën e kredisë në një kurs normal. Një kredi Nën Standard është ajo kredi e cila në bazë të analizave të të dhënave financiare si dhe faktorëve të tjerë, nuk është e mbrojtur për momentin nga vlera e shëndoshë si dhe nga kapaciteti i pagesës së huamarrësit apo garantuesit ose vlera e kolateralit. Kërkohet mbështetje nga ana e garantuesve përgjegjës dhe të aftë për të kthyer kredinë gjë që do të përfshinte edhe negociata të vazhdueshme para se likuidimi i kredisë të kërkojë një klasifikim Nën standard. Nevoja për të kërkuar mbështetjen e kolateralit si mjet për të shlyer obligimin duhet të jetë bazë për një klasifikim Nën Standard.

Në rast se ka mungesë të ndonjë evidence të dokumentuar që është e pafavorshme, një ekspozim duhet të klasifikohet Nën Standard, të paktën nëse kriteriumet në vijim aplikohen:

(a) Nëse depozitat / rrjedha e parave në llogarinë e mbitërheqjes së klientit janë të pamjaftueshme për të likuiduar bilancin e papaguar (aktiv) brenda 60 ditëve që nga data e skadimit të kredisë.

(b) Nëse klienti e ka tejkaluar limitin e autorizuar prej 5% apo për më shumë se 60 ditë pa e paguar këtë tejkalim apo nëse menaxhmenti i bankës paraprakisht nuk e ka përcaktuar limitin e autorizuar.

(c) Nëse klienti vonohet për të paguar këstet e kredisë sipas kontratës (duke përfshirë edhe interesin) për më tepër se 60 ditë.

(d) Nëse afati i kthimit të kredisë është në vonesë për më tepër se 60 ditë për arsye të mospagimit.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)

a) Kredi dhe paradhënie në vonesë por jo të dëmtuara:

As at December 31, 2012

	A	B	Gjithsej	Vlera fer e kolateralit
Kredi për individë	1,935	551	2,486	2,846
Kreditë e klientëve	1,411	253	1,664	2,839
Mbitërheqjet	16	13	29	7
Kreditë kartelat	508	285	793	-
Kreditë personave juridik	7,210	2,700	9,910	52,104
Kreditë konsumatorëve	6,279	1,086	7,365	38,336
Mbitërheqjet	131	1,533	1,664	13,768
Kreditë kartelat	800	81	881	-
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët	9,145	3,251	12,396	54,950

Me 31 Dhjetor, 2011

	A	B	Totali	Vlera fer e kolateralit
Kredi për individë	1,231	522	1,753	2,250
Kreditë e klientëve	908	364	1,272	2,250
Mbitërheqjet	8	6	14	-
Kreditë kartelat	315	152	467	-
Kreditë personave juridik	5,860	1,029	6,889	27,578
Kreditë e klientëve	5,273	789	6,062	23,315
Mbitërheqjet	511	180	691	4,262
Kreditë kartelat	76	60	136	-
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët	7,091	1,551	8,642	29,828

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)

b) Kredi dhe paradhënie individualisht të dëmtuara

Zbërthimi i shumës bruto të kredive dhe paradhënieve individualisht të dëmtuara, sipas klasës, si në vijim:

	Bruto kredi dhe paradhënie individualisht të dëmtuara	Zhvlerësimi	Neto kredi dhe paradhënie individualisht të dëmtuara
31 Dhjetor, 2012			
Kredi dhe paradhënie për bankat	28,322	-	28,322
Kreditë individëve	2,438	(1,982)	456
Kreditë personave juridik	9,225	(5,920)	3,305
Kredi dhe paradhënie për klientët	11,663	(7,902)	3,761
Gjithsej	39,985	(7,902)	32,083
	Bruto kredi dhe paradhënie individualisht të dëmtuara	Zhvlerësimi	Neto kredi dhe paradhënie individualisht të dëmtuara
31 Dhjetor, 2011			
Kreditë individëve	768	(535)	233
Kreditë personave juridik	6,084	(2,989)	3,095
Kredi dhe paradhënie për klientët	6,852	(3,524)	3,328
Gjithsej	6,852	(3,524)	3,328

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)

Efekti financiar i kolateralit me 31 Dhjetor, 2012 është prezantuar më poshtë:

	Alokuar për:				
	Kredi për individë		Kredi për persona juridik		Gjithsej
	Kreditë e klientëve	Mbitërheqja	Kreditë e klientëve	Mbitërheqja	
Lloji i kolateralit :					
Hipoteka	15,274	-	194,293	97,961	307,528
Kolateral me para të gatshme	3,042	637	4,429	2,402	10,510
Penglënia e mallit	34,650	13	209,767	203,805	448,235
Penglënia e veturës	6,981	-	28,090	19,852	54,923
Gjithsej	59,947	650	436,579	324,020	821,196

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

g. Rreziku kreditor (vazhdim)

i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)

Efekti financiar i kolateralit me 31 Dhjetor, 2011 është prezantuar më poshtë:

	Alokuar për::				
	Kredi për individë		Kredi për persona juridik		
	Kreditë e klientëve	Mbitërheqja	Kreditë e klientëve	Mbitërheqja	Gjithsej
Lloji i kolateralit :					
Hipoteka	15,139	-	167,198	82,811	265,148
Kolateral me para të gatshme	2,327	435	2,052	1,212	6,026
Penglënia e mallit	18,254	13	136,318	116,850	271,435
Penglënia e veturës	7,175	-	21,390	13,592	42,157
Gjithsej	42,895	448	326,958	214,465	584,766

Efekti i kolateralit me 31 Dhjetor, 2012:

	Pasuritë e mbi-kolateralizuara		Pasuritë e nën- kolateralizuara	
	Vlera aktuale e pasurive	Fer vlera e kolateralit	Vlera aktuale e pasurive	Fer vlera e kolateralit
Kredi për individë	29,943	59,943	50,444	654
Kreditë e klientëve	29,708	59,292	32,731	654
Mbitërheqjet	235	650	675	-
Kreditë kartelat	-	-	17,038	-
Kredi për persona juridik	136,986	758,326	14,953	4,468
Kreditë e klientëve	94,176	434,697	9,735	4,078
Mbitërheqjet	42,810	323,629	1,169	390
Kreditë kartelat	-	-	4,049	-
Gjithsej	166,929	818,268	65,396	5,122

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

- g. Rreziku kreditor (vazhdim)
- i. Kredi dhe paradhënie (vazhdim)

Efekti i kolateralit me 31 Dhjetor, 2011:

	Pasuritë e mbi-kolateralizuara		Pasuritë e nën- kolateralizuara	
	Vlera aktuale e pasurive	Fer-vlera e kolateralit	Vlera aktuale e pasurive	Fer-vlera e kolateralit
Kredi për individë	17,948	42,803	39,698	540
Kreditë e klientëve	17,810	42,355	27,769	540
Mbitërheqjet	138	448	551	-
Kreditë kartelat	-	-	11,378	-
Kredi për persona juridik	113,311	539,425	8,864	4,355
Kreditë e klientëve	76,492	325,468	5,991	3,847
Mbitërheqjet	36,819	213,957	876	508
Kreditë kartelat	-	-	1,997	-
Gjithsej	131,259	582,228	48,562	4,895

Kolaterali i marrë parasysh për zbutjen e rrezikut kreditor përbëhet nga prona e palëvizshme, si toka dhe ndërtesat, dhe pengjet e lëvizshme, si stoqet dhe prona tjetër e lëvizshme, e cila mund të konvertohet në pasuri likuide në parimin të “Transaksioni në largësi të krahut” (“arms length transaction”). Siç është e përshkruar në politikat kreditore, ekspozimi i bankës duhet të mbulohet 100% me vlerë të tregut të kolateralit. Ekspozimet pa rrezik përfshijnë kreditë të cilat mbulohen me kesh apo nga ndonjë pasuri lehtë e konvertueshme në pasuri likuide me transaksion në parimin “Transaksioni në largësi të krahut” (“arms length transaction”) siç është definuar nga politikat e bankës për menaxhimin e rrezikut kreditor dhe rregullës II të BQK-së.

Sigurimi i kolateralit merret parasysh në procesin e kalkulimit të humbjes nga zhvlerësimi. Vlera fer e tregut dhe e likuiditetit të kolateralit dokumentohen me një vlerësim të bërë nga pala kompetente. Poashtu merret parasysh edhe aftësia e bankës për të vlerësuar dhe likuiduar kolateralin brenda një periudhë të arsyeshme. Në kuadër të kolateralit përfshihen pronat e lëvizshme dhe palëvizshme të palëve, në mënyrë që të mbulohet ekspozimi ndaj ekspozimit kreditor dhe rrezikut të dështimit për të shlyer kredinë.

30. FER-VLERAT DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

h. Pasuritë financiare të disponueshme për shitje

Banka Qendrore e Kosovës nuk posedon klasifikim kreditor të jashtëm.

	31 Dhjetor, 2012		31 Dhjetor, 2011	
	Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	Gjithsej	Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	Gjithsej
E paklasifikuar	608	608	-	-
Gjithsej	608	608	-	-

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM))

i. Kredi dhe paradhënie bankare

Kredi dhe paradhënie bankare nuk janë në vonesë dhe as të dëmtuara dhe janë të dhëna pa kolateral. Tabela e mëposhtme paraqet llogaritë rrjedhëse dhe afatizimet në banka korresponduese (poashtu referojuni shënimit 4 dhe 6). Tabelave e mëposhtme paraqet klasifikimit kreditor sipas agjencive të klasifikimit kreditor të Moody's, Fitch dhe Standard & Poor:

31 Dhjetor, 2012

Klasifikimet	Llogaritë rrjedhëse	Depozitat në banka
Klasifikimet afatgjata		
Fitch		
A	-	3,100
A-	496	-
A+	211	7,041
AAA	1,520	-
BB	-	2,910
BBB	733	9,800
BBB-	-	3,000
	2,960	25,851
Moody's		
BAA2	-	3,100
E paklasifikuar	83	433
Gjithsej	3,043	29,384

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I REZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)**i. Kredi dhe paradhënie për banka (vazhdim)****31 Dhjetor, 2011**

Klasifikimet afatgjata	Llogaritë rrjedhëse	Depozitat në banka
S&P - AAA	529	-
S&P - A+	8	1,526
S&P - BBB+	12	-
S&P & FITCH - BBB-	11	1,552
FITCH - BBB	316	554
E paklasifikuar	1	-
Gjithsej	877	3,632

E paklasifikuar-31 Dhjetor, 2012

Klasifikimet afatgjata	Llogaritë rrjedhëse	Depozitat në banka
Banka lokale	5	433
Banka tjera (Banka ndërkombëtare)	78	-
Gjithsej	83	433

E paklasifikuar-31 Dhjetor, 2011

Klasifikimet afatgjata	Llogaritë rrjedhëse	Depozitat në banka
Banka lokale	1	-
Gjithsej	1	-

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

j. Koncentrimet

Tabela në vijim zbërthen ekspozimin kryesor kreditor të bankës me shuma neto, të kategorizuara sipas sektorëve të industrisë të palëve tjera.

Me 31 Dhjetor, 2012 dhe 2011 analiza e kredive për klientë dhe banka sipas sektorëve të industrisë dukej si në vijim:

Koncentrimi sipas industrisë

	31 Dhjetor, 2012		31 Dhjetor, 2011	
	Neto kredi	%	Neto kredi	%
Banka	28,322	-	-	-
Individë	74,533	33.46%	54,848	31.46%
Rrymë, gaz, ujë	1,887	0.85%	2,191	1.26%
Industri	11,874	5.33%	12,435	7.13%
Bujqësi	774	0.35%	373	0.21%
Shërbime	85,622	38.43%	65,851	37.77%
Hotelieri	4,402	1.98%	3,801	2.18%
Transport dhe komu- nikime	2,624	1.18%	2,062	1.18%
Tregti	41,061	18.43%	32,797	18.81%
Gjithsej	251,099	100.00%	174,358	100.00%

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

k. Rreziku i likuiditetit

Rreziku i likuiditetit vjen në financimin e përgjithshëm të aktiviteteve të bankës dhe në menaxhimin e pozicioneve. Përfshin të dyja: rrezikun e të qenit të paaftë për të financiar pasuritë në maturimin dhe normat e duhura dhe rrezikun e të qenit të paaftë për të likuiduar një pasuri me çmim të arsyeshëm dhe kohë të duhur për të përmbushur detyrimet. Banka monitoron likuiditetin e saj në baza ditore me qëllim të menaxhimit të detyrimeve të saj kur ato paraqiten.

Fondet janë të krijuara përmes një game të instrumenteve, përfshirë depozitat, huamarrjet dhe kapitalin aksionar. Kjo rrit fleksibilitetin e financimit, kufizon varshmërinë nga një burim fondesh dhe përgjithësisht ul koston e fondeve. Banka bën përpjekjet e saj më të mira për të mirëmbajtur një barazpeshë në mes të vazhdimit të financimit dhe fleksibilitetit përmes shfrytëzimit të detyrimeve me një gamë maturimesh. Banka vazhdimisht vlerëson rrezikun e likuiditetit duke identifikuar dhe monitoruar ndryshimet në financim të nevojshme për të përmbushur qëllimet biznesore dhe targetet e parashtruara në kuadër të strategjisë së përgjithshme të bankës. Krahës kësaj, banka mban një portofol të pasurive likuide si pjesë e strategjisë së saj për menaxhimin e rrezikut të likuiditetit. Shuma e cekur në tabelat e poshtme është rrjedha e pazbritur kontraktuale e parasë.

31 Dhjetor, 2012

	Sipas kërkesës dhe më pak se një muaj	Një deri në tre muaj	Tre deri në dym- bëdhjetë muaj	Një deri në pesë vite	Pesë vite e tutje	Gjithsej
Pasuritë financiare						
Para e gatshme në dorë dhe në banka	17,203	-	-	-	-	17,203
Gjendja me BQK	26,668	-	-	-	-	26,668
Kredi dhe paradhënie për banka	28,322	-	-	-	-	28,322
Neto kreditë për klientët	20,749	26,823	80,787	125,888	6,893	261,140
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	6	602	-	-	-	608
Pasuritë tjera financiare	984	-	-	-	-	984
Gjithsej pasuritë financiare	93,932	27,425	80,787	125,888	6,893	334,925
Detyrimet financiare						
Detyrimet ndaj klientëve	145,649	17,754	83,956	29,066	128	276,553
Huamarrjet	-	-	353	1,767	7,207	9,327
Detyrime tjera financiare	1,154	-	-	-	-	1,154
Angazhimet kreditore	11	436	16,108	43,325	-	59,880
Garancionet financiare	1,927	3,531	8,276	1,439	-	15,173
Gjithsej detyrimet financiare	148,741	21,721	108,693	75,597	7,335	362,087
Gap i likuiditetit me 31 Dhjetor, 2012	(54,809)	5,704	(27,906)	50,291	(442)	(27,162)

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

k. Rreziku i likuiditetit (vazhdim)

31 Dhjetor, 2011

	Sipas kërkesës dhe më pak se një muaj	Një deri në tre muaj	Tre deri në dym- bëdhjetë muaj	Një deri në pesë vite	Pesë vite e tutje	Gjithsej
Pasuritë financiare						
Paraja e gatshme në dorë dhe në banka	15,872	-	-	-	-	15,872
Gjendja me BQK	17,550	-	-	-	-	17,550
Kredi dhe paradhënie për banka	-	-	-	-	-	-
Neto kreditë për klientë	11,232	17,494	68,062	97,922	4,216	198,926
Totali i pasurive financiare	44,654	17,494	68,062	97,922	4,216	232,348
Detyrimet financiare						
Detyrime ndaj klientëve	104,458	19,617	48,320	14,824	132	187,351
Huamarrjet	4,600	-	353	1,767	7,207	13,927
Detyrime tjera financiare	1,249	20	-	-	-	1,269
Angazhimet kreditore	1	53	19,774	43,914	-	63,742
Garancionet financiare	2,417	2,657	6,490	2,311	-	13,875
Gjithsej detyrimet financiare	112,725	22,347	74,937	62,816	7,339	280,164
Gap i likuiditetit me 31 Dhjetor, 2011	(68,071)	(4,853)	(6,875)	35,106	(3,123)	(47,816)

30. VLERAT FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

L. Vlera fer e instrumenteve financiare

(a) Vlera fer e instrumenteve financiare me kosto të amortizuar

Vlera fer paraqet shumën në të cilën mund të zëvendësohet një mjet apo detyrim. Vlerat reale janë bazuar në supozimet e menaxhmentit bazuar në profilin e mjetit dhe bazën e detyrimit.

Tabela në vijim përmbledh vlerën kontabël dhe vlerën fer të atyre pasurive dhe detyrimeve financiare të cilat nuk janë të paraqitura në pasqyrën e pozitës financiare me vlerën e tyre fer.

	31 Dhjetor, 2012		31 Dhjetor, 2011	
	Vlera kontabël	Vlera fer	Vlera kontabël	Vlera fer
Kredi dhe paradhënie për bankat	28,322	28,322	-	4,509
Kredi dhe paradhënie për klientët	222,777	218,497	174,358	169,160
Detyrime për klientët	270,369	272,411	184,036	185,663
Huamarrjet	6,424	8,548	11,019	13,356
Detyrime tjera financiare	1,154	704	1,269	954

Kredi dhe paradhënie për bankat

Kredi dhe paradhënie për bankat tjera përbëjnë vendosjet ndër-bankare. Vlera fer e vendosjeve me normë të pandryshueshme dhe depozitat njëditore është e barabartë me vlerën e tyre kontabël për shkak të natyrës afatshkurtër të tyre.

Kredi dhe paradhënie për klientët

Kreditë e klientëve në bilancin e gjendjes janë të prezantuara në vlerat neto. Për qëllim të kalkulimit të vlerës fer, banka ka përdorur metodën e zbritjes së rrjedhës së parasë. Andaj, kalkulimi bazohet në rrjedhat e kontraktuara të parasë. Rreziku kreditor i klientëve individual merret parasysh përmes dëmtimeve të pritura.

Depozitat dhe huamarrjet

Vlera fer e vlerësuar e depozitave dhe huamarrjeve bazohet në zbritjet e rrjedhjes kontraktuale të parasë, duke marrë parasysh normat e interesit të tregut, të cilat do të ishin llogari e pagueshme nga banka në zëvendësimin e burimeve të vjetra me të reja me maturim të mbetur.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

I. Vlera fer e instrumenteve financiare (vazhdim)

b) Analiza sipas hierarkisë së vlerës fer të instrumenteve financiare që mbahen me vlerë fer

Banka bën matjen e vlerës fer duke përdorur hierarkinë në vijim e cila reflekton rëndësinë e inputeve të përdorura për matje:

a) **Niveli 1:** Çmimet e kuotuara (të parregulluara) në tregjet aktive për pasuritë ose detyrimet identike janë përdorur për të përcaktuar vlerën fer të pasurive financiare.

b) **Niveli 2:** teknikat vlerësuese bazohen në inputet e vëzhguara, jo në çmimet e kuotura, ose direkt (me fjalë tjera si çmimet) apo indirekt (të nxjerra nga çmimet). Kjo kategori përfshinë instrumentet e vlerësuara duke përdorur: çmimet e kuotura të tregut në tregjet aktive për instrumente të ngjashme; çmimet e cituara për instrumente të ngjashme apo identike në tregje të cilat konsiderohen më pak se aktive; apo teknika tjera vlerësuese ku inputet e drejtpërdrejta apo të tërthorta janë të vëzhgueshme nga të dhënat e tregut.

c) **Niveli 3:** teknika vlerësuese që përdorin inpute të rëndësishme jo të vëzhgueshme. Kjo kategori përfshin të gjitha instrumentet ku teknika vlerësuese përfshin inpute që nuk bazohen në të dhëna të vëzhgueshme dhe inpute jo të vëzhgueshme që kanë një efekt qenësor në vlerësimin e instrumentit. Kjo kategori përfshin instrumente të cilat vlerësohen në bazë të çmimit të cituar për instrumente të ngjashme ku kërkohen përshtatje të rëndësishme apo supozime të pavëzhgueshme për të pasqyruar diferencën në mes të instrumenteve.

30. VLERA FER DHE MENAXHIMI I RREZIKUT FINANCIAR (VAZHDIM)

I. Vlera fer e instrumenteve financiare (vazhdim)

Tabela në vijim tregon shpërndarjen e vlerës fer për hierarkitë e ndryshme.

31 Dhjetor, 2012:

	Gjithsej vlera fer	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Pasuritë financiare				
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	608	608	-	-
Gjithsej	608	608	-	-

31 Dhjetor, 2011:

	Gjithsej vlera fer	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Pasuritë financiare				
Pasuritë financiare të disponueshme për shitje	-	-	-	-
Gjithsej	-	-	-	-

Cmimet e vëzhgueshme të tregut dhe të hyrat e modelit në dispozicion zvogëlojnë nevojën e gjykimit dhe vlerësimit të menaxhmentit dhe poashtu, zvogëlojnë edhe pasigurinë e shoqëruar me përcaktimin e vlerave të drejta. Cmimet e vëzhgueshme të tregut dhe të hyrat në dispozicion ndryshojnë varësisht nga produktet dhe tregjet dhe kanë prirje ndaj ndryshimeve në bazë të ngajrjeve specifike dhe kushtet e përgjithshme në tregjet e ardhshme.